

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2557

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2557

ลภาวัน บัวเทศ. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน. ปรินทิพย์ กทม. (ศิลปศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกนักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาในการทดลอง 8 คาบๆ ละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score) การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง One – Group Pretest – Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลให้ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า t – test for dependent -samples

ผลการศึกษาพบว่า

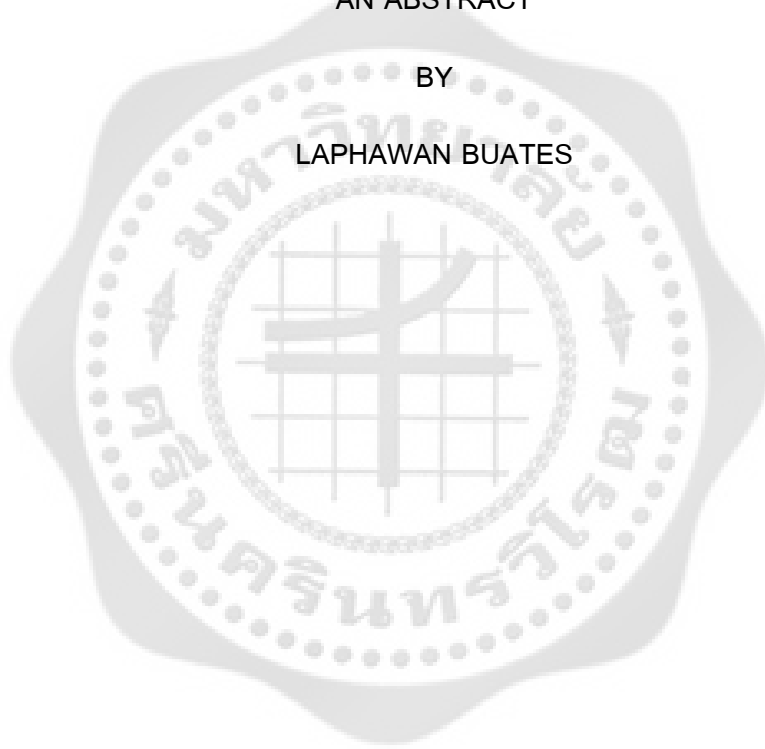
1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

THE STUDY ACHIEVEMENTS IN VISUAL ARTS ON FOLK WISDOMS OF
PATUMTHANI THROUGH A LEARNING PLAN

AN ABSTRACT

BY

LAPHAWAN BUATES

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2014

Laphawan Buates. (2014). **The Study Achievements in Visual Arts on Folk Wisdoms of Patumthani Through A Learning Plan**. Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr.Sathit Thimwatbunthonge.

In general, the objective of this research is to look into the Study achievements in visual arts on folk wisdoms of Patumthani through a learning plan. The samples of this research were 50 mattayomsuksa students in the second semester of the school year 2556 at Thammasat Klong Luang Wittayakom School in Patumthani), under subordination of the Office of the Private Education Commission of Patumthani.

In order to accomplish the assigned objective, the researcher used the purposive sampling method to select the samples who were members of the school's arts club. The primary data was conducted by carrying out a test which included eight sessions with 50 minutes for each session. The instruments used in the research were visual arts learning plan on folk wisdoms of Patumthani, achievement test and satisfaction evaluation form towards visual arts learning on folk wisdoms of Patumthani.

In terms of methodological work of this experimental research, the researcher used the One Group Pre-test/Post-test Design and analysed the data by using the statistics, mean and standard deviation and by undertaking the t-test for dependent and independent samples.

As a result, it appears that after using the visual arts learning plan on folk wisdoms of Patumthani, the learning achievement level has increased by 0.01 in statistical significance and students, who undertook the visual arts learning plan on folk wisdoms of Patumthani, had the high level of satisfaction.

ปริญญาโท

เรื่อง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

จังหวัดปทุมธานี ในชุดกิจกรรมการสอน

ของ

ลภาวัน บัวเทศ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2557

คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง)

(อาจารย์ ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ปิ่นแก้ว)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านได้ให้ความเอาใจใส่ดูแลให้คำแนะนำช่วยแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดีจนทำให้ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก อ.ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง เป็นประธานกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ และอ.ดร.วิรัตน์ ปิ่นแก้ว กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมากทำให้ปริญญานิพนธ์สมบูรณ์มาก

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ อ.ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์ อ.วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย และอ.นางบุญรัตน์ แจ่มกระจ่าง ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 4 ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนนักเรียนทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณนายสมยศ บัวเทศ และนางลัดดา บัวเทศ ญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษาทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์สาขาศิลปศึกษาทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกัตถุญกตเวทีแต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ลภาวัน บัวเทศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนทัศนศิลป์.....	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี.....	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษา.....	43
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ.....	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม.....	51
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	58
แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลอง.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	77
ความมุ่งหมาย.....	77
สมมติฐานในการวิจัย.....	77
ขอบเขตของการวิจัย.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	78
วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผลการวิจัย.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก.....	92
ภาคผนวก ข.....	94
ภาคผนวก ค.....	98
ภาคผนวก ง.....	105
ภาคผนวก จ.....	160
ภาคผนวก ฉ.....	165
ประวัติย่อผู้วิจัย	179

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กำหนดการสอนทุกวันพุธ ในคาบกิจกรรมชุมชน	58
2 การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน	65
3 การศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการทำแบบทดสอบ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน	69
4 ตารางวิเคราะห์ข้อสอบ	102
5 คะแนนก่อนเรียนหลังเรียน กลุ่มทดลองที่เรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี	161
6 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนทางการเรียนวิชา ทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี	163

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	32
2 จิตรกรรมฝาผนัง.....	35
3 พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่.....	36
4 พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร.....	37
5 พระพุทธรูปพระปทุมธรรมราช.....	38
6 พระอุโบสถในวัดบางหลวง.....	39
7 วิหารและหอระฆัง.....	40
8 สะพานโค้ง.....	41
9 ศาลาทรงขนมปังขิง.....	42
10 นักเรียนทำข้อสอบก่อนเรียน.....	66
11 การเรียนการสอนขั้นนำเข้าสู่บทเรียน.....	66
12 นักเรียนเรียนรู้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการเรียน.....	67
13 นักเรียนเรียนรู้ข้อมูลจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ.....	67
14 ครูเดินแนะนำการทำงาน.....	67
15 ปรีक्षाและออกแบบในกลุ่ม.....	68
16 ผลงาน Mind Mapping.....	68
17 ทำใบความรู้.....	70
18 สรุปผลการเรียนรู้.....	70
19 นักเรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้.....	70
20 รายงานผลการเรียนรู้.....	70
21 ครูสรุปและเชื่อมโยงความรู้.....	70
22 พระพี่เลี้ยงบรรยายประวัติวัดบางหลวง และพาเยี่ยมชมสถานที่.....	72
23 ชมพระพุทธรูปพระปทุมธรรมราชพระประจำจังหวัดปทุมธานี.....	72
24 ชมพระอุโบสถหลวงพ่อใหญ่.....	73
25 จิตรกรรมในพระอุโบสถหลวงพ่อใหญ่.....	73
26 หลวงพ่อใหญ่.....	73
27 ชมพระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร.....	74
28 ชมพระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร.....	74
29 ชมมณฑปแก้ว.....	74
30 ชมมณฑปแก้ว.....	74

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
31 ชมมณฑปแก้ว.....	74
32 เจดีย์มอญ.....	75
33 ชมศาลาท่าน้ำลายขนมปังขิง.....	75
34 ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน.....	75
35 ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน.....	75
36 นักเรียนบันทึกความรู้ลงในคู่มือทัศนศึกษา.....	75
37 คู่มือทัศนศึกษา.....	76
38 ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่ประทับใจของนักเรียน.....	76
39 ผลงานจิตรกรรมของนักเรียน.....	76
40 ผลงานจิตรกรรมของนักเรียน.....	76
41 ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่ประทับใจของนักเรียน.....	76
42 ผลงาน Mind map ของนักเรียน.....	166
43 ผลงาน Mind map ของนักเรียน.....	166
44 ตัวอย่างใบงาน 2 ของนักเรียน.....	167
45 ตัวอย่างใบงาน 2 ของนักเรียน.....	168
46 ตัวอย่างใบงาน 2 ของนักเรียน.....	169
47 ตัวอย่างใบงาน 3 ของนักเรียน.....	170
48 ตัวอย่างใบงาน 3 ของนักเรียน.....	171
49 ตัวอย่างใบงาน 3 ของนักเรียน.....	172
50 ตัวอย่างใบงาน 4 ของนักเรียน.....	173
51 ตัวอย่างใบงาน 4 ของนักเรียน.....	174
52 ตัวอย่างใบงาน 4 ของนักเรียน.....	175
53 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน.....	176
54 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน.....	176
55 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน.....	177
56 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน.....	177
57 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน.....	178
58 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน.....	178

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความหลากหลายทางเชื้อชาติในสังคมไทย ทำให้ความเป็นอยู่มีความแตกต่างกันไป จากเดิมทั้งทางด้านสังคม ทั้งในแง่วิถีชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียม ประเพณี การที่จะพัฒนา คนไทย จึงต้องสร้างความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การเตรียมคนในโลกของอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหารูปแบบการศึกษาแบบใหม่ที่สร้างความสมดุลให้กับผู้เรียน ทั้งในด้านของเนื้อหาความรู้ที่พอเพียง และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล (นิคม ชมภูหลง. 2545: 3)

ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม และชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและทักษะกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมายสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร สำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบ และทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนก็เช่นเดียวกันแบ่งเป็น มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกๆระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีจุดมุ่งหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพประกอบไปด้วย

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

จะเห็นได้ว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยก็ยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตรในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกในคุณค่าของความเป็นไทย ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระดับที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในส่วนของวิชาศิลปะ มีการจัดองค์ความรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพและการเห็นคุณค่าทางศิลปะ เป็นสำคัญ และยังกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ย่อกลงไปอีกโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีบทบาทความสำคัญกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นไทยและในท้องถิ่น การกำหนดในสาระที่ 1 ทศนศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 18) ด้วยเหตุนี้เองทำให้โรงเรียนต้องมีการนำองค์ความรู้จากในท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการศึกษาของนักเรียน

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งอยู่ในแถบภาคกลางของประเทศไทย มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านลำน้ำเป็นสายหลัก มีแม่น้ำลำคลองกระจาดกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้จังหวัดปทุมธานีมีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความผูกพันกับสายน้ำ มีการทำเกษตรกรรมอย่างมากมาย จึงทำให้จังหวัดปทุมธานีมีการรวมตัวของชาติพันธุ์มากมาย เช่น ชาวมอญ ชาวมุสลิม และชาวไทย ชาวคริสต์ จึงทำให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีความเจริญงอกงามมากมาย

จังหวัดปทุมธานี มีความอุดมสมบูรณ์ในทุกด้านๆ จึงทำให้เกิดภูมิปัญญาต่างๆ มากมาย เช่น ตุ่มสามโคก ที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ทางการค้าของชาวมอญแห่งลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นสิ่งที่ใช้สำหรับใส่ น้ำ ใส่สิ่งของต่างๆ ลักษณะของตุ่มสามโคกจะมีลักษณะเป็นดินเผาสีแดงส้ม ปากตุ่มแคบ ตรงกลางป่องกลม เนื้อหนาไม่เคลือบน้ำยา เส้นทางการค้าขายของตุ่มสามโคก เมื่อก่อนสมัยรัชกาลที่ 1 แถวที่มีการขายตุ่ม ได้ถูกเรียกว่า “ คลองโอง่าง ” เนื่องจากบริเวณปากคลองด้านทิศใต้นี้มีเรือมาขายโอง่างเรียงรายอยู่มากเต็มปากคลอง สินค้าเหล่านี้มาจากฝีมือของชาวมอญสามโคก จังหวัดปทุมธานี (ศูนย์ประวัติศาสตร์เมืองปทุมธานี. 2554: 76) จ.ปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีอารยธรรมหลายเชื้อชาวมารวมกัน ชาวมอญเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์สำคัญที่มีบทบาทอย่างมากในจังหวัดปทุมธานี

เพราะได้กระจายอยู่หลายถิ่น สิ่งที่น่ามาด้วยก็คือวัฒนธรรมและความเชื่อที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม แม้กระทั่งตามวัดวาอารามต่างๆ ชาวมอญก็ได้นำพาวัฒนธรรมเข้ามาแต่งเติมให้เป็นรูปแบบมอญด้วยดั่งจะเห็นจากเจดีย์บรรจุอัฐิของบุคคลสำคัญ ชาวมอญมีความเชื่อที่เก่าแก่มากมายไม่ว่าจะเป็นการทำบุญ ฝึกระชาต ความเชื่อเรื่องผีมอญ และอื่นๆ ชาวมอญนับถือศาสนาพุทธจึงทำให้เกิดประเพณีท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ และที่แสดงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนนั้นๆ ประเพณีสำคัญของจังหวัดปทุมธานีได้แก่ ประเพณีเปิงซังกรานต์ ประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายและประเพณีการแห่ทางหงส์ ชงตะขาบ (ศูนย์ประวัติศาสตร์เมืองปทุมธานี. 2554: 44) ประเพณีการแห่ทางหงส์ ชงตะขาบ เป็นประเพณีที่ถือว่าเป็นรากฐานจากตำนานของชาวมอญ ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของชาวมอญจึงนำมาจัดเป็นธงสำหรับการแห่ทางหงส์หรือชงตะขาบนั้น จะเริ่มต้นขึ้นก่อนวันสงกรานต์ โดยชาวบ้านจะช่วยกันเย็บผ้าและประดิษฐ์ดอกไม้สำหรับประดับที่หางหงส์ การทำหางหงส์ และชงตะขาบ จึงมีความสำคัญกับพิธีทางศาสนาสำหรับชาว จ.ปทุมธานี

ภูมิปัญญาไทย จ.ปทุมธานีจึงเป็นองค์ความรู้สำคัญส่วนหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้กับเด็กเยาวชนในชุมชน และควรค่าแก่ความภาคภูมิใจ และเป็นฐานของวิถีคิดและจตุรรมของจิตสำนึกในทุกกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นจะต้องนำเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนให้สืบสานต่ออย่างยั่งยืน ในการพัฒนาหรือการปฏิรูปการศึกษา จึงมีความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องนำมิติทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา จากการค้นคว้าพบว่าการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการขัดเกลาหลักของสังคมนั้น มิได้เอื้อให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องราวและภูมิปัญญาของสังคมไทยที่สั่งสมสืบทอดมาจากในอดีตเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นการนำภูมิปัญญามาใช้ในการจัดการศึกษาผู้รู้ก็มีจำนวนจำกัด และส่วนใหญ่ก็เป็นผู้สูงอายุ ภูมิปัญญาบางอย่างผู้ที่มีความชำนาญก็ได้ล่วงลับไปแล้วทำให้องค์ความรู้ที่สะสมมานานได้สูญหายตามไปด้วย (นิคม ชมพูนุท. 2545: 4)

ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี ทางโรงเรียนและกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้มีการกำหนดบทบาท เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับองค์ความรู้ในท้องถิ่นจังหวัดของผู้เรียนก็คือจังหวัดปทุมธานี ให้นักเรียนมีความรู้ และให้ครูผู้สอนพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยการนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทเข้ากับการสอน และให้ตรงกับตัวชีวิตในแต่ละช่วงชั้น และให้ความสำคัญต่อการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ สืบสานและให้นักเรียนเห็นคุณค่าในงานทัศนศิลป์ของตนเอง อีกทั้งจากการสำรวจความรู้ของกลุ่มวิชาการก็ยังคงพบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นค่อนข้างน้อยและยิ่งถ้าเจาะจงทางด้านทัศนศิลป์ก็ค่อนข้างที่จะน้อยมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมของชุมชนที่นักเรียนอาศัยและโรงเรียน อยู่ใกล้เคียงกับแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมและศูนย์การค้าซึ่งห่างไกลจากแหล่งภูมิปัญญาและการเดินทางไม่ค่อยสะดวกส่งผลให้นักเรียนไม่มีองค์ความรู้ทางด้านภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์

จากสภาพปัญหาดังกล่าวที่ผู้ศึกษาพบในการจัดการเรียนการสอนในวิชาทัศนศิลป์และความสำคัญของชุดกิจกรรมการสอนที่เรียนรู้ครูผู้สอนจึงออกแบบสร้างชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเมื่อเรียนแล้วเกิดความตระหนักและเกิดความซาบซึ้งถึงทัศนศิลป์เกี่ยวกับองค์ความรู้ภูมิปัญญาชุมชนของตนเองและนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ นอกจากนี้การเรียนชุดกิจกรรมนี้จะมีผลดีต่อนักเรียนในด้านความซาบซึ้งซึ่งจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนมีความแตกต่างไปจากเดิมซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบชุดกิจกรรมโดยการนำรูปแบบการสอนศิลปะโดยใช้แนวคิดพหุศิลปศึกษา (Arts Education) และใช้ทฤษฎีสันับสนุนด้านพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย TWAE. Thai Wisdom Arts Education (งานบัณฑิตศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์. 2545: 52) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมให้มีแบบแผนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการนำทฤษฎีดังกล่าวมาออกแบบผสมผสานเข้ากับบทเรียนในระดับชั้นที่ทำการศึกษา และยังมุ่งเน้นการบูรณาการความคิดสร้างสรรค์โดยเลือกสื่อที่แสดงออกที่มีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรคทางจินตนาการ วัฒนธรรม สุนทรียะ และออกแบบชุดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับบทเรียนของผู้เรียน ในงานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยเองเน้นกระบวนการออกแบบชุดการสอนโดยนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี โดยเลือกศึกษาวัดที่มีเก่าแก่และมีความสำคัญได้แก่ วัดบางหลวง มีความเก่าแก่สมัยอยุธยา เป็นวัดที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดโดยกรมศิลปากรเป็นผู้ดูแล มีความสวยงามและมีคุณค่าทั้งงานด้านจิตรกรรม งานประติมากรรม สถาปัตยกรรมและชุมชนชาวมอญโดยรอบ ที่โดดเด่นสามารถเรียกแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจได้คือ พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร พระพุทธรูปสมัยเชียงแสน ที่สามารถขยับพระหัตถ์ซ้ายไปมาได้ซึ่งถือว่าเป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่เชื่อว่าจะสามารถนำไปใช้กระตุ้นความสนใจในการเรียนการสอนศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ในการศึกษาครั้งนี้ยังเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ให้มีความหลากหลาย และผู้สอนเองยังสามารถเลือกใช้ชุดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนใน จังหวัดปทุมธานีด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อเป็นการพัฒนาชุดการสอนที่มีการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น เข้าบทเรียนและยังเป็นประโยชน์ต่อครูทั้งในระบบและนอกระบบของจังหวัดปทุมธานี ที่จะนำชุดการสอนนี้ไปใช้ในการเรียนการสอน หรือพัฒนารูปแบบของชุดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพจากเดิมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

คือ นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 50 คน โดยจัดเป็น 1 กลุ่มการทดลอง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive)

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การทดลองใช้เวลาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 8 คาบ คาบละ 60 นาที

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สารวิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

โดยจะยกตัวอย่างภูมิปัญญาจากวัดที่ทำการศึกษา คือวัดบางหลวง ใช้ในการสอนโดยจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ คือ

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เวลา 1 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ทัศนศิลป์ในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จิตรกรรมในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประติมากรรมในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สถาปัตยกรรม ในวัดบางหลวงและวิถีชีวิต เวลา 1 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง เวลา 3 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์ศิลป์ไทย เวลา 1 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 การจัดการที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้วยความรู้ความเข้าใจ

4.2.2 ความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นใน จังหวัดปทุมธานี เข้ากับบทเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

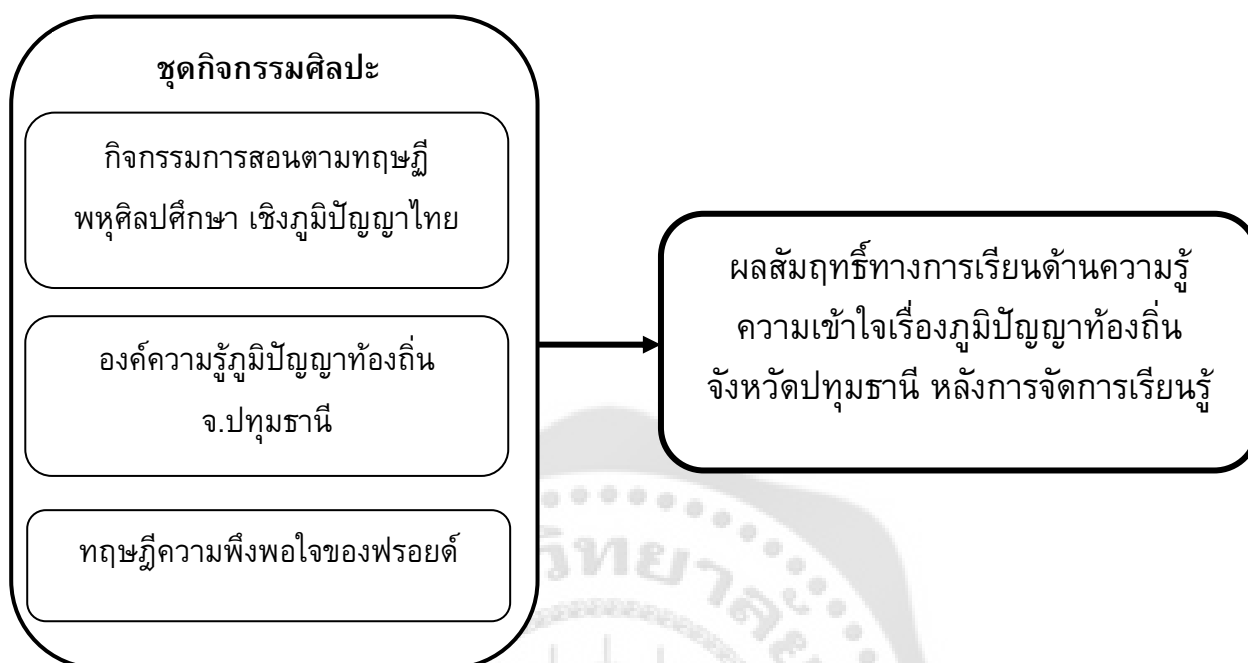
1. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน กิจกรรมชุมนุมศิลปะที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้จากการวัดคะแนนการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

2. **ภูมิปัญญาท้องถิ่น** หมายถึง พื้นฐานของความรู้ของชาวบ้านหรือคือความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และมีประสบการณ์สืบต่อกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อมของ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่หรือที่เป็นความรู้สะสมสืบต่อกันมาเป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหา ปรับตัว เรียนรู้ และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ หรือคือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน

3. **ชุดกิจกรรมการสอน เรื่องภูมิปัญญา จังหวัดปทุมธานี** หมายถึงชุดกิจกรรมการสอน เรื่องภูมิปัญญา จังหวัดปทุมธานี ของโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาเขต จังหวัดปทุมธานีโดยจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ จังหวัดปทุมธานี และการศึกษาวัดตัวอย่าง คือวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ศึกษาทั้งทางด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และชุมชนชาวมอญโดยรอบของวัดบางหลวง และนำมาออกแบบเป็นชุดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษา

4. **ความพึงพอใจในการเรียนรู้** หมายถึง ความคาดหวังและความรู้สึกพอใจในการใช้ชุดกิจกรรมการสอน เรื่องภูมิปัญญา จังหวัดปทุมธานี เพื่อพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้ ของนักเรียน นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาเขต โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ประชากรที่ศึกษา

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551

1.1 วิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมาย ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551

1.3 แนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 แบบทดสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 ประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5 งานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนทัศนศิลป์

3.1 ความหมายของทัศนศิลป์

3.2 สื่อการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน

3.3 จิตวิทยาสำหรับการเรียนศิลปะ

3.4 สุนทรียภาพทางศิลปะ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกฎหมายท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

4.1 ความหมายของกฎหมายท้องถิ่น

4.2 ประเภทของกฎหมายท้องถิ่น

4.3 ครุกฎหมายไทยในการจัดการศึกษา

4.4 กฎหมายท้องถิ่น ประวัติและความเป็นมาจังหวัดปทุมธานีและวัดบางหลวง

4.5 กฎหมายท้องถิ่น เรื่อง จิตรกรรมวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.6 กฎหมายท้องถิ่น เรื่อง ประติมากรรมวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

4.7 กฎหมายท้องถิ่น เรื่อง สถาปัตยกรรมและชุมชนโดยรอบวัดบางหลวงจังหวัด

ปทุมธานี

- 4.8 งานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา
 - 5.1 ความหมายพหุศิลปศึกษา
 - 5.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา
 - 5.3 งานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา
- 6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียนรู้
 - 6.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 6.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 6.3 การวัดความพึงพอใจ
 - 6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม
- 7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม
 - 7.1 ความหมายของชุดกิจกรรม
 - 7.2 หลักในการสร้างชุดกิจกรรม
 - 7.3 ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม
 - 7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551

1.1 วิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมาย ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความมุ่งและมีวิสัยทัศน์พัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 4)

ทางด้านหลักการสอนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญที่เน้นให้ผู้เรียนมุ่งเน้นดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้อันเป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษา สำหรับ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานก็มีความมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 11)

จากวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการพัฒนาการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นปรับปรุงการผสมผสานหลักสูตรให้ผู้เรียนได้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพของชีวิตในอนาคตเพื่อเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ยาวนาน ด้วยโรงเรียนมีการนำวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายนี้ไปใช้ในสถานศึกษา

1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 6)

แล้วยังมีการเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก โดยมี 8 ประการสำคัญดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย

4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 7)

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเองจะเห็นได้ว่าในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่นักเรียนควรปฏิบัติ กระทรวงศึกษาฯ ยังเน้นย้ำปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทยและอนุรักษ์ความเป็นไทย

1.3 แนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2551

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นมากเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้หลักสูตรของวิชาหนึ่งวิชาจบแล้วก็ควรที่จะได้รับการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อได้แสดงว่าผู้เรียนได้เรียนครบตามหลักสูตร

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จ ทาง การเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

หลักการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาจึงควรกำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติ เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติวิชา และระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง ยุติธรรมและเชื่อถือได้

5. การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้

7. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและระหว่างรูปแบบการศึกษาต่างๆ

8. ให้สถานศึกษาจัดทำและออกเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียนรู้ รายงานผลการเรียน แสดงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียนของผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการ. (2551: 7)

ขอบเขตการประเมิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การอ่านจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ให้ข้อมูลสารสนเทศ ข้อคิด ความรู้เกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้อ่านนำไปคติวิเคราะห์ วิจาร์ณ สร้างแนวคิดคุณค่าที่ได้ นำไปประยุกต์ใช้ด้วยวิจาร์ณญาณ และถ่ายทอดเป็นข้อเขียนเชิงสร้างสรรค์หรือรายงานด้วยภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือเรียน บทความ สุนทรพจน์ คำแนะนำคำเตือน แผนภูมิ ตาราง แผนที่

1. สามารถคัดสรรสื่อที่ต้องการอ่านเพื่อหาข้อมูลสารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถสร้างความเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่าน

2. สามารถจับประเด็นสำคัญและประเด็นสนับสนุน ได้แย้ง

3. สามารถวิเคราะห์ วิจาร์ณ ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือ ลำดับความและความ เป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน

4. สามารถสรุปคุณค่า แนวคิด แง่คิดที่ได้จากการอ่าน

5. สามารถสรุป อภิปราย ขยายความ แสดงความคิดเห็น ได้แย้ง สนับสนุน โหม่ง้าว โดยการเขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผังความคิด เป็นต้น

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตร กำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในลักษณะต่างๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมา ประเมินและตัดสิน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 40)

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า หมายถึง "ความสำเร็จ" จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การพัฒนาทักษะทางการเรียน จะประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่ง คือ ความรู้ ทักษะ และ สมรรถภาพสมองในด้านต่าง ๆ ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้ จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง ความสำเร็จที่ได้รับจากความรู้ความสามารถ

2.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุรชัย ขวัญเมือง (2522: 232) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงการ ตรวจสอบดูว่าผู้เรียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้แล้วเพียงใด ทั้งนี้ ยกเว้นในทางด้านอารมณ์ สังคมและการปรับตัว นอกจากนี้แล้วยังหมายรวมไปถึงการประเมินผล ความสำเร็จต่างๆ ทั้งที่เป็นการวัดโดยใช้แบบทดสอบ แบบให้ปฏิบัติการ และแบบที่ไม่ใช่ แบบทดสอบด้วย

ไพศาล หวังพานิช (2526: 89) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ และความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอน ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนจึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือถามสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้ เท่าใด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 19) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงเป็นการทดสอบที่ มุ่งทดสอบความรู้ ทักษะ และสมรรถของสมองในด้านต่างๆ ของผู้เรียนว่า หลังเรียนรู้เรื่องนั้นๆ แล้ว ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนมากน้อยเพียงใด มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจาก พฤติกรรมเดิมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในวิชานั้นเพียงใด

จินตนา ช่วยด้วง (2547: 29) กล่าวว่า iva ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการกระทำที่ประสานกันและอาศัยความพยายามอย่างมากทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา แสดงออกในรูปของความสำเร็จ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง กระบวนการวัดผลการศึกษาเล่าเรียนว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยเพียงใดหลังจากเรียนที่เรียนในเรื่องนั้นๆ และมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากพฤติกรรมเดิมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นๆ หรือไม่จึงจำเป็นต้องทำ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องนั้นๆ

2.3 แบบทดสอบที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) ส่วนมากเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับให้ครูนำไปตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีการฝึกทักษะและวิชาต่างๆมากมายก็เลยนำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มาใช้เป็นหนึ่งในกระบวนการตัดสินในประเทศไทยมีการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มาเป็นเวลานานแล้ว ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือกระบวนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ หรือกระบวนการสอบวัดความรู้ต่างๆ มากมายความหมายทั่วไปของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์มีหลายบุคคลได้ให้คำนิยามไว้มากมายดังตัวอย่างต่อไปนี้

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2551: 15) ได้กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นการวัดความรู้เชิงวิชาการ มักใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เน้นการวัดความรู้ความสามารถจากการเรียนรู้ในอดีตหรือในสภาพปัจจุบันของแต่ละบุคคล

เดโช สวานนท์ (2512: 3-4) ได้กล่าวว่า iva ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความสำเร็จที่ได้จากความพยายาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีต้องการ ในแต่ละด้าน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ความสามารถทาง การเรียนด้านเนื้อหา ด้านวิชาการและทักษะต่างๆ ของแต่ละวิชาต่าง เปรียบเสมือนเป็นเกณฑ์นำไปใช้เปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนแต่ละคน หรือเปรียบเทียบระหว่างชั้นหรือระหว่างโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยแบ่งแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้ 1.จำแนกตามขอบข่ายของเนื้อหาแต่ละวิชา 2.จำแนกตามหน้าที่ทั่วไปของข้อสอบ 3. จำแนกตามคำตอบที่ใช้ (เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2551: 20)

2.4.1. จำแนกตามขอบข่ายของเนื้อหาแต่ละวิชา

เป็นการกำหนดขอบเขตเนื้อหาวิชาแต่ละวิชา โดยออกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอบ ผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องพัฒนาและสร้างผู้สร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน นอกจากนี้จะเน้นการวัดความสามารถทางการอ่าน ความเข้าใจในวิชานั้นๆ ข้อสอบประเภทนี้เป็นที่นิยมในการสอบทั่วไป

2.4.2. จำแนกตามหน้าที่ทั่วไปของข้อสอบ

การแบ่งจำแนกตามหน้าที่ของข้อสอบโดยทั่วไปแบบออกเป็น 3 รูปแบบ 1.แบบสอบเพื่อการสำรวจผลสัมฤทธิ์ 2.แบบสอบเพื่อวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ 3.แบบสอบเพื่อวัดความพร้อม

2.4.2.1. แบบสอบเพื่อการสำรวจผลสัมฤทธิ์ (Survey Tests) เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทำหน้าที่ในการสำรวจความสามารถทั่วไปของนักเรียน โดยประเมินแต่ละวิชาหรือทักษะต่างๆ เพื่อแสดงระดับความสามารถของนักเรียน

2.4.2.2. แบบสอบเพื่อวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ (Diagnostic Tests) เป็นแบบทดสอบวินิจฉัยเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อยขององค์ประกอบสำคัญด้านการเรียนในด้านทักษะต่างๆ อาจจะรวมไปถึงการวินิจฉัยถึงจุดบ่อพร่องของผู้สอนได้

2.4.2.3 แบบสอบเพื่อวัดความพร้อม (Readiness Tests) เป็นแบบทดสอบที่ทำหน้าที่ในการวัดทักษะการเรียนรู้ในชั้นสูง เพื่อทดสอบความพร้อมสำหรับการทำนายนการกระทำในอนาคต เป็นเครื่องมือวัดความถนัดไปในตัวด้วย

2.4.3. จำแนกตามคำตอบที่ใช้

ส่วนใหญ่แบบสอบประเภทนี้จะเป็นข้อเขียน และใช้กันค่อนข้างมากในการสอบภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ต้องการให้ผู้เรียนได้สาธิตทักษะของเขาเอง เช่นการแสดงดนตรี การสอบวาดภาพ เป็นต้น

สำหรับแบบสอบประเภทข้อเขียนนั้น ยังแยกออกได้อย่างกว้างๆ อีก 2 ระดับ 1.แบบที่มีการเลือกคำตอบจากที่กำหนดไว้แล้ว 2.การเลือกคำตอบจากความรู้ความจำที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้การสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์มาตรฐาน เป็นแบบสอบที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เนื้อหาทั่วไปเป็นความรู้และทักษะแบบกว้างๆ หรืออาจออกจากตำราเรียนก็ได้ มีการทดลองใช้แบบสอบที่สร้างขึ้น เพื่อตรวจสอบความเป็นมาตรฐานโดยการวิเคราะห์ระดับความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแต่ละข้อ มีการหาค่าความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบ มีการกำหนดเวลาของการสอบ และวิธีดำเนินการสอบ วิธีการให้คะแนน พร้อมทั้งตาราง

2.5 งานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อ้อยทิพย์ ซาติมาลากร (2532: 65) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง การจำแนกคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิดโดยใช้บทเพลงทำนองไทยสากล เกมประกอบการสอนและการสอนตามปกติ ตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 90 คนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มละ 30 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเพลงทำนองไทยสากล นักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมประกอบการสอนและนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วรรณิ ภิรมย์คำ (2546: 111) วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำและความสัมพันธ์ของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลซิทีทกับสอนแบบปกติ ตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเอ็กซ์พลซิทีท ส่วนกลุ่มควบคุมสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนที่สอนโดยใช้สอนแบบเอ็กซ์พลซิทีทแตกต่างกับนักเรียนที่สอนโดยวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีและมีคุณภาพสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นวิชาใดก็แล้วแต่ ครูควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเด็กนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นจากเดิม

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนทัศนศิลป์

3.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้และมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบไปด้วย 3 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์, สาระที่ 2 ดนตรี, สาระที่ 3 นาฏศิลป์ แต่ในงานวิจัยนี้จะเน้นไปที่สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ มีใจความดังนี้

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 182)

3.1.1 ความหมายของทัศนศิลป์ ทัศนศิลป์ เป็นศัพท์บัญญัติที่นำมาใช้กันในวงการศิลปะของประเทศไทย มาจากภาษาอังกฤษว่า Visual art โดยต้องการจะแยกลักษณะการรับรู้ทางศิลปะมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมายดังนี้

กัจจกร สุปงษ์ศรี (2555: 196) ได้กล่าวว่า ทักษะศิลป์หมายถึง ศิลปะที่ใช้ช่วยระประสาทสัมพันธ์ทางตา การมองเห็นเป็นเครื่องมือรับรู้สุนทริยภาพ ซึ่งมีงานหลายประเภทได้แก่

1. จิตรกรรม (Painting)
2. ประติมากรรม (sculpture)
3. สถาปัตยกรรม (architecture)
4. ศิลปะภาพพิมพ์ (graphic art)
5. ศิลปะผสมผสาน (mixed art)

จิรพันธ์ สมประสงค์ (2552: 5) ได้กล่าวว่า ทักษะศิลป์ (Visual Art) เป็นศิลปะสาขาหนึ่งในสามของศิลปะประเภทวิจิตรศิลป์ที่รับรู้ได้ด้วยการมองเห็นด้วยสายตา ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกลักษณะของผลงานทักษะศิลป์จึงเป็นเรื่องการสนองตอบทางตา อันได้แก่ รูปร่าง รูปทรง สี สัน จีบตองได้

สรุปได้ว่า ทักษะศิลป์(Visual Art) เป็นศิลปะที่ใช้ตาในการรับรู้มองเห็นทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกตามการรับรู้ของตางานทักษะศิลป์ แบ่งออกเป็นหลายประเภท ตามแต่นักวิชาการสรุปใจความได้แก่ 1.จิตรกรรม 2.ประติมากรรม 3.สถาปัตยกรรม 4.ศิลปะภาพพิมพ์ นอกเหนือจากนี้อาจรวมไปถึง ศิลปะผสมผสานด้วยในปัจจุบัน

3.2 สื่อการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน

3.2.1 การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา การเรียนรู้ทางการศึกษาในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่ง จำเป็นจะต้องพึ่งตระหนักถึงเป้าหมายของผู้เรียนด้วย เพื่อที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

การให้การศึกษาทางด้านศิลปะก็เช่นกัน นอกจากจะให้ผู้เรียนสร้างสรรคงานอย่างมีคุณภาพแล้วยังคำนึงถึงคุณภาพที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลทางด้านบุคลิกภาพด้วยและยังมีผลนำไปสู่การใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 153)

วิชาทักษะศิลป์ คือศิลปะที่รับรู้หรือสัมผัสด้วยประสาทตา โดยทั่วไปจะหมายถึง งานประเภท จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ แต่ในหลักสูตรมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลาย จะรวมไปด้วยการเขียนภาพ การปั้น การแกะสลัก การประดิษฐ์ การออกแบบ เป็นต้น

การสร้างสรรคงานศิลปะนอกจากจะเป็นการเรียนรู้ที่จะพัฒนาไปสู่ความเหมาะสมและสังคมอารยธรรม ยังรวมถึงเป็นการเรียนการสอนยังจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงจิตวิทยาและมานุษยวิทยาไปพร้อมกัน การแสดงออกและการชื่นชมศิลปะเด็ก ย่อมสัมพันธ์กับความแตกต่างเฉพาะตัวบุคคลในการรับรู้ การสร้างสรรค และการเจริญเติบโต

ทัศนศิลป์สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2551 ซึ่งถือปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนของวิชา ทัศนศิลป์ ไว้ดังนี้

เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนสามารถรู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการ สร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิก ในการนำเสนอข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์และยังมีความรู้และความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรม และสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่าการออกแบบหลักสูตรยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษและเรียนรู้ถึงความเป็นมาในแต่ละยุคด้วย

3.2.2 ด้านความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสำเร็จ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

วุฒิภาวะ ความพร้อมของผู้เรียนเป็นเงื่อนไขสำคัญทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางวิชาทัศนศิลป์ เพราะจำเป็นจะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยหรือแต่ละกลุ่ม จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความพร้อมตามวุฒิภาวะของผู้เรียนเพื่อจะได้ฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสม และพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ประสบการณ์ ในการแสดงออกทางศิลปะ ประสบการณ์ถือว่าเป็นการช่วยให้การแสดงออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งมีพิจารณาได้ 3 ด้าน

1. ประสบการณ์ที่ได้ฝึกปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้โดยการสร้างงานฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์ที่ฝังแน่นที่เกิดขึ้นโดยตัวผู้สร้างสรรค์ปฏิบัติเอง

2. ประสบการณ์จากการศึกษาผลงานศิลปะ การศึกษาผลงานศิลปะผ่านทาง การอ่าน การฟัง หรือการชื่นชมผลงานภาพศิลปะ โดยผ่านการดูอย่างคิดวิเคราะห์ จะเป็นประสบการณ์ที่มีค่าต่อการเรียนรู้

3. ประสบการณ์จากสภาพแวดล้อม เป็นประสบการณ์ที่มาจากสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น และเหตุการณ์ต่างๆที่ได้อุ้ได้เห็นมา นำมาสร้างผลงานทั้งในแง่รูปแบบหรือความคิด

วัสดุอุปกรณ์ การสร้างสรรค์งานศิลปะ อุปกรณ์เป็นสิ่งที่สำคัญ หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 159)

3.2.3 การจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ ลักษณะกิจกรรม การที่เราจะจัดกิจกรรมศิลปะให้แก่ผู้เรียนเราต้องเข้าใจถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนก่อน เพื่อกำหนดความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละด้าน จากนั้นเราก็ควรที่จะพิจารณาถึงเป้าหมายที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ทั้งจุดประสงค์ในทางผลงานศิลปะ การสร้างเสริมบุคลิกภาพ และพฤติกรรมทางสังคม เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

สื่อการสอน การเรียนรู้จำเป็นต้องมีสื่อการเรียนรู้เพื่อเป็นสื่อสนใจในการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพื่อความเข้าใจ และการเรียนการสอนแบบมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนที่ดีจะเป็นตัวสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 160)

อุปกรณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์อุปกรณ์ เป็นสิ่งที่ช่วยการสอนหรือนำมาเป็นสื่อการสอน โดยนำอุปกรณ์ต่างๆมาช่วยในการเรียนการสอน อุปกรณ์ในการสอนในที่นี้ได้แก่ เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์ แผ่นใส เป็นต้น

3.2.4 วิธีการเรียนรู้ในงานทัศนศิลป์ วิธีการ (Techniques) ที่ใช้เป็นสื่อการสอน หมายถึง การสาธิต การทดลอง กิจกรรม กระบวนการต่างๆ ที่ครูจัดขึ้น เพื่อเป็นการสาธิตในการเรียนการสอน ในบางกรณีวิธีการอาจจะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ดีกว่าสื่อการสอนที่เป็นวัตถุก็ได้

สำหรับวิธีการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ แบ่งออกได้ 3 แบบ คือ

1. การสาธิต การเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การสอนวิชาทัศนศิลป์ด้วยการสาธิตการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนที่ทำการสาธิตก็จะเปรียบเสมือนต้นแบบ ซึ่งนักเรียนที่เป็นผู้ดูการสาธิตก็จะเลียนแบบผลงานของครูผู้สอน ฉะนั้น การสาธิตบางครั้งก็ควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติบ้าง

2. การทดลอง เป็นการค้นคว้าในลักษณะที่เป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งของวิชาทัศนศิลป์ ผู้เรียนอาจจะทำการค้นคว้ากลวิธีต่างๆ ขึ้นมาเองโดยการฝึกปฏิบัติกิจกรรม เช่น ทดลองกลวิธีในการเขียนภาพด้วยสีน้ำ เป็นต้น

3. กิจกรรม การเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรม เพื่อมุ่งเน้นถึงความหลากหลายทั้งรูปแบบ เนื้อหา และกลวิธี การปฏิบัติ และการแก้ปัญหา เน้นถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออก จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับผลอย่างกว้างขวาง (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 176)

การจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ครูจำเป็นจะต้องมีความรอบรู้เรื่องราวต่างๆของชุมชน และมองเห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน สามารถวิเคราะห์และนำไปใช้ในการวางแผน ซึ่งครูจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ดังนี้ (ชุตินา เวทการ. 2551: 10)

1. การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของวัฒนธรรม
2. การศึกษาบริบทของชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เป็นการศึกษาเพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญา ภาวะผู้นำ เป็นต้น
3. การศึกษาคุณค่าทัศนศิลป์ในวิถีชีวิตของชุมชน และวิธีการถ่ายทอดความรู้ของช่างพื้นบ้าน เพื่อให้ครูได้นำมาเป็นกระบวนการปรับใช้ในการสอน
4. การศึกษาภูมิปัญญาการอนุรักษ์เพื่อให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ เช่น การอนุรักษ์โบราณวัตถุสถานของชุมชนโดยผ่านทางพิธีกรรม ความเชื่อ สืบเหตุการณ์ เป็นต้น
5. การศึกษาภูมิหลังและวิธีการถ่ายทอดความรู้ของช่างชาวบ้าน เพื่อให้ครูสามารถวางแผนการจัดการวางแผนวิทยากรได้ตรงตามเนื้อหา
6. การศึกษาแหล่งความรู้ในชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้และเป็นการเลือกแหล่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
7. การศึกษาจิตวิทยาพัฒนาการ แบบการเรียนรู้ และความสนใจเกี่ยวกับงานด้านทัศนศิลป์ของผู้เรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ให้แก่ผู้เรียน

3.3 จิตวิทยาสำหรับการเรียนศิลปะ

การเรียนรู้ (Learning) เป็นกระบวนการ (Process) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการสร้างมโนภาพใหม่โดยถ่ายโยงมโนทัศน์แก่ของความรู้ที่มีอยู่เดิมจะเห็นได้ว่าทางจิตวิทยามุ่งนิยามถึงกระบวนการที่ เปลี่ยนพฤติกรรม เป็นหัวใจสำคัญทางจิตวิทยาจึงมีวิธีประที่จะประเมินหรือวัดผลว่าการเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้นแล้วหรือไม่ เกิดขึ้นในที่นี้เป็นการเกิดขึ้นในระดับที่ต่างไปจากเดิมที่มีมาก่อน

ในทฤษฎี การศึกษา สไตน์เนอร์กระจายคำว่า การศึกษา (Education) ว่าเป็นกระบวนการของการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึงระบบของการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยหมวดย่อย 4 หมวด คือ

1. ครู คือ บุคคลที่พยายามแนะนำบุคคลอื่นให้เกิดการเรียนรู้
2. นักเรียน คือ บุคคลที่พยายามเรียนรู้ภายใต้การแนะนำของบุคคลอื่น
3. เนื้อหาวิชาเรียน คือ สิ่งที่โครงสร้างของจิตใจ จะต้องเกิดการสำนึก
4. สิ่งแวดล้อมในการเรียน คือ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า สไตน์เนอร์ให้ความหมายถึงระบบของการเรียนรู้ว่าเป็นระบบที่พัฒนาจิตใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสำนึกในด้านใดด้านหนึ่ง หรือมากกว่า หนึ่งด้านหรือทุกๆ ด้าน ระหว่างที่การรู้คิด ความจดจ่อมุ่งมั่น หรือความรู้สึก ซึ่งอาจจะเป็นความสำนึก ของโครงสร้างจิตในลักษณะแห่งคุณค่าก็ได้ ไม่เห็นคุณค่าก็ได้หรือเป็นกลางไม่มากไม่น้อยก็ได้ แต่ถ้าในกรณีที่มีความสำนึก จิตใจนั้นเห็นคุณค่าก็อาจจะเป็นได้ ในแง่เห็นคุณประโยชน์หรือเห็นคุณงามความดีแง่ใดแง่หนึ่ง หรือทั้งสองแง่ก็ได้

ทฤษฎีความรู้ของบลูม (Bloom, 1956) ซึ่งมีชื่อทฤษฎีว่า ระบบของวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ทฤษฎีประเภทนี้มีมากมาย หลายทฤษฎี ซึ่งหลายทฤษฎีมีบางส่วนในทฤษฎีของบลูม เป็นรากฐาน หรือพยายามปรับปรุงทฤษฎีของบลูม เช่นทฤษฎีวัตถุประสงค์ทางการศึกษา สกริเฟน ทฤษฎีความสามารถในการเรียนรู้ของ กานเย

บลูม ได้ให้ทฤษฎีทางการศึกษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน 3 ด้านคือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งการศึกษาควรมุ่งให้ผู้เรียนได้รับโดยผ่านกระบวนการการสอน บลูม ระบุว่า ด้าน3ด้าน ของวัตถุประสงค์นี้มีความแตกต่างกันโดยสรุปคือ

1. พุทธิพิสัย คือ แดนแห่งความรู้ความเข้าใจ เป็นด้านที่เน้นความจำ การจดจำและสามารถนึกย้อนนำเอาสิ่งที่เรียนกลับมาใหม่ เพื่อที่จะใช้ได้อีกในภายหลัง หมายถึงไปถึงเชาว์ปัญญาในการแก้ปัญหา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการที่บุคคลที่สามารถพิจารณาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วเปลี่ยนแปลงรับวิธีการ วัสดุที่ใช้อยู่เกิดเสียใหม่เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ จุดมุ่งหมายในด้านนี้มีหลายระดับ หลายขั้นตอนตั้งแต่ความสามารถจดจำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ไปจนถึงระดับที่สูงขึ้นเช่นการสร้างสรรค์หรือการนำความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปแล้วมาผสมผสานให้เกิดความคิดใหม่ขึ้น

2. จิตพิสัย เป็นด้านที่เกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์การยอมรับและไม่ยอมรับค่านิยม มีระดับแตกต่างกันตั้งแต่ การรับรู้ไปจนถึงความสนใจความรัก ชื่นชอบ ความรู้คุณค่าและอารมณ์ต่างๆ

3. ทักษะพิสัย เป็นด้านที่เน้นการเคลื่อนไหวการกระทำการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อการประกอบวัสดุ หรือ วัตถุ การปฏิบัติที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ ที่ต้องใช้ความความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของกล้ามเนื้อ

แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก จิตสำนึก(Consciousness) เป็นคุณสมบัติที่คงคุณภาพความดีงาม ทำให้บุคคลรู้จักตนเอง และเข้าใจสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลง สามารถเข้าไปแก้ไขและควบคุมสถานการณ์นั้นได้ จิตสำนึกมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ 1.ส่วนที่องค์ประกอบด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของการรู้ หรือเกิดการรับรู้ ของจิตสำนึก เช่น การรับรู้ ความทรงจำ ความมีเหตุมีผล และการใช้ปัญญา 2.ส่วนที่เป็นองค์ประกอบด้านท่าที ความรู้สึก เป็นส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกจะเป็นสิ่งกระตุ้น 3.ส่วนที่เป็นองค์ประกอบด้าน การปฏิบัติ หรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม

พอสรุปได้ว่าจิตสำนึกประกอบไปด้วยมิติ 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านเหตุผลและความเข้าใจ มิติด้านอารมณ์และความรู้สึก และมิติด้านลงมือปฏิบัติ ทั้ง 3 มิติจะเกี่ยวข้องกับเปลี่ยนแปลงจิตสำนึก (ชุตินา เวทการ. 2551: 31)

ศิลปะส่งเสริมประสิทธิภาพทางการรับรู้การทำงานศิลปะต้องอาศัยสื่อต่อใจมาสู่การสร้างสรรคขึ้นทั้งศิลปะของเด็กและของศิลปินก็ต้องเกี่ยวข้องกับการดูทั้งสองด้านคือ การดูสิ่งแวดล้อมและการดูศิลปะในช่วงการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม รูปทรงต่างๆ จะมีสภาพเป็นนามธรรมเมื่อสร้างสรรค์ศิลปะกระตุ้นคุณภาพของรูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร รวมทั้งพื้นผิวของสิ่งต่างๆ ตามวิถีทางของศิลปะ เมื่อการสร้างสรรคศิลปะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในฐานะที่สิ่งแวดล้อมและพื้นผิวของสิ่งนั้นสัมพันธ์กับการสร้างศิลปะของเรา ประสิทธิภาพในการรับรู้เช่นนี้ย่อมเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดทางหนึ่งในการที่เด็กจะเรียนรู้โลก เพราะความรู้ทั้งหลายย่อมมาจากสิ่งแวดล้อมนั่นเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 20)

ศิลปะส่งเสริมประสิทธิภาพทางการคิดสำหรับศิลปะของเด็กแล้ว กิจกรรมต่างๆ จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการคิดได้ ในขณะที่นักเรียนสร้างสรรค์ศิลปะนั้น จะช่วยให้จัดระบบความคิดอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในอันที่จะควบคุมการแสดงออกให้เป็นที่ไปอย่างที่เขาคิดคำนึง นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อเขียนภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เขาจะสร้างสรรค์สัญลักษณ์โดยแปลความรูปรูปร่างออกมาหลากหลายชนิด ภาพเขียนหรืองานศิลปะของเด็กจึงเปลี่ยนไปตามแ่งมุมความคิดต่างๆ นั้นจากการรับรู้และการคิดพื้นฐานเช่นนี้ ย่อมเป็นการปูพื้นฐานอันสำคัญเป็นเสมือนการเพิ่มพลังและทักษะที่จะแยกแยะสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน ย่อมเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ขั้นต่างๆ

ศิลปะส่งเสริมประสิทธิภาพทางด้านความรู้สึกเรื่องของอารมณ์ด้านความรู้สึก การที่เด็กเติบโตขึ้นมา นั้น ก็ควรที่จะต้องรับรู้และทำความเข้าใจกับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลที่อยู่รอบตัว เทย์เลอร์ กล่าวว่า การศึกษาทางการจัดระบบความเป็นจริงด้านกายภาพเท่านั้น สติปัญญาไม่ใช่สิ่งที่จะแบ่งแยกความสามารถ มันก็เป็นกิจกรรมของอินทรีย์โดยส่วนรวม เป็นกิจกรรมซึ่งเริ่มขึ้นใน

ประสาทสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ตรงความเป็นจริง เหตุการณ์ ความคิด และยังรวมถึง อารมณ์ความรู้สึกอีกด้วยโดยรวมแล้ว ศิลปะ ก็คือ การสนับสนุนให้เด็กแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึก และให้เด็กนักเรียนได้เผชิญกับอารมณ์ความรู้สึกในแง่ของผลงานศิลปะ และเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ด้วยสีสันทรง น้ำหนัก บริเวณที่ว่าง พื้นผิว ปริมาตร ร็วรอยของสีที่มาจากพู่กัน เป็นต้น(วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 21)

3.4 สุนทรียภาพทางศิลปะ

สุนทรียภาพหมายถึง ความรู้สึกในการรับรู้ถึงคุณค่าของสิ่งที่เห็นว่างาม ดูเป็นระเบียบไปถึงการได้ยินได้ฟังเสียงและถ้อยคำที่ไพเราะต่าง ๆ ผลงานทัศนศิลป์มีจุดมุ่งหมายสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อให้เกิดความงาม ผลงานจึงก่อให้เกิดสุนทรียภาพด้วยการสัมผัสได้จากการมองเห็น มนุษย์แต่ละคนจะรับรู้ความงามและคุณค่าของศิลปะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ รสนิยม การรับรู้ การจดจำ สติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น การฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีสุนทรียภาพ มีความรู้สึก รับรู้คุณค่าความงามได้นั้น ต้องขยันหมั่นฝึกฝน สังเกต เรียนรู้ จดจำ คิดวิเคราะห์ บ่มเพาะประสบการณ์ ไปทีละเล็กทีละน้อยหลักเกณฑ์ง่าย ๆ ในการฝึกฝนให้มีสุนทรียภาพในการศึกษาเรียนรู้ศิลปะ ได้แก่

1. พิจารณาที่จุดเด่นของศิลปะนั้นๆ ก่อนเป็นอันดับแรกว่าสามารถสื่อได้ตรงตามความหมายของเรื่องที่ต้องการสื่อหรือไม่

2. พิจารณาองค์ประกอบโดยรวมในภาพตามหลักการจัดภาพองค์ประกอบศิลป์

3. พิจารณาลงรายละเอียดของทัศนธาตุ (ดูเส้น/สี/แสงเงา/รูปร่างรูปทรง)

4. พิจารณาการจัดวางเนื้อหาเรื่องราวโดยดูความสำเร็จของผลงานศิลปะนั้นๆ

คุณค่าความงามในงานทัศนศิลป์เปรียบเป็นความนิยมชมชอบ ค่านิยม คตินิยม เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นความรู้สึก เป็นความพึงพอใจ ความงามและคุณค่าในงานทัศนศิลป์นั้นๆ จึงขึ้นอยู่กับทัศนศิลป์ของแต่ละคน เช่น พื้นฐานทางสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมมา และวัฒนธรรมแห่งยุคสมัยนั้นๆ เป็นปัจจัย คุณค่าความงามในงานทัศนศิลป์อาจมองได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. งามมีคุณค่าในรูปทรงที่ปรากฏ ให้ความรู้สึกกับสายตา

2. งามมีคุณค่าในเนื้อหาที่น่าสนใจ เนื้อหาเป็นเรื่องขยายความให้รับรู้ศิลปะโดยส่งผ่านรูปทรงให้ปรากฏเป็นภาพหรือผลงานนั้นๆ

การที่เราจะเห็นคุณค่าและรู้สึกชื่นชมความงามในงานทัศนศิลป์ได้นั้น เราต้องมีความเข้าใจเรื่องราวที่แอบแฝงอยู่ในงานศิลปะนั้นๆ ด้วย เช่น เรื่องราวในงานนำเสนอแบบใด เกี่ยวกับอะไร เช่น ศาสนา นิยาย นิทาน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม จินตนาการ (จිරพันธ์ สมประสงค์. 2552: 98-100)

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

วัฒนธรรม หมายความว่า ความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม และกิจกรรมของคนในสังคม ศิลปะ จึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโดยสมบูรณ์ ทั้งของผู้สร้างสรรค์และส่วนรวมของสังคมแล้ว ศิลปะยังเป็นกิจกรรมที่ปรากฏเป็นผลงานขึ้น ซึ่งผลงานศิลปะจะเหลือตกทอดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สืบไป ดังจะเห็นได้จากหลักฐานทางอดีต (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 79)

4.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศิลปะพื้นบ้าน (Folk Art) ได้แก่ ผลงานศิลปะที่สร้างและนิยมกันในท้องถิ่น มีทั้งศิลปะ ประติมากรรมเพื่อประโยชน์ใช้สอยต่างๆ สำหรับการยังชีพ เป็นเครื่องมือสำหรับภารกิจประจำวัน ในรูปแบบของงานหัตถกรรม ในทางปรัชญาศิลปะได้ให้ความสนใจในเรื่องการสำแดงออกถึงสาระสำคัญทางศิลปะมากกว่าวิธีการกระทำ เช่น เพลง ดนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม หรือนิยายพื้นบ้าน โดยเฉพาะผลงานด้านการสำแดงออกอย่างเชิงศิลปะ สนใจลักษณะเด่นของการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา มักมีเนื้อหาสาระสัมพันธ์กับบริบทต่างๆ ทางสังคมของผู้สร้างมีทั้งแสดงออกเชิงประจักษ์ชัดเจนและเชิงสัญลักษณ์ (กัจจ สุปงษ์ศรี. 2555: 166)

ภูมิปัญญาเป็นปัจจัยของการดำรงชีวิตและเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น (นิคม ชมพุลอง. 2545: 9)

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสม สืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหาปรับตัว เรียนรู้ และมีการสืบทอดรุ่นต่อรุ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541: 14)

รัตนะ บัวสนธิ์ กล่าวว่า ภูมิปัญญาหมายถึง กระบวนการของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อมซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีต ประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับเปลี่ยนเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541: 14)

จิรพันธ์ สมประสงค์ กล่าวว่า ศิลปะพื้นบ้าน คือผลงานที่ผลิตด้วยความคิด ฝีมือและภูมิปัญญาที่เกิดจากการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือผลิตแบบพื้นบ้านที่หาได้ง่ายๆ เช่น มีด ค้อน คีม ลวด กรรไกร เข็ม ด้าย เป็นต้น ส่วนวัสดุที่ใช้สร้างสรรค์ผลงานจะเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ดินเหนียว แกลบ ไม้ไผ่ ไม้้อ หวาย กก กะลามะพร้าว หนังสัตว์ เส้นใยของพืชต่างๆ ตลอดจนวัสดุอื่นๆ อีกมากมาย ผลงานศิลปะพื้นบ้านที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ศิลปะประเภทเป็นสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องมือจับสัตว์น้ำ หม้อโอ่ง กระถาง ครก ผ้าทอต่างๆ กระบุง กระจาด กระเป่า เสื้อ กอบ สุ่มไต้ กรงนก
2. ศิลปะประเภทสิ่งที่ใช้เป็นของเล่น ได้แก่ ตุ๊กตาดินปั้น ตุ๊กตาจากกระดาษ ตุ๊กตาผ้า ปลาตะเพียนสานจากไบลาน สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเปลือกหอยหน้ากาก
3. ศิลปะประเภทสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง เช่น สร้อยเครื่องประดับจากเมล็ดพืช หินสี ดินเผา กะลามะพร้าว และเปลือกหอยต่างๆ เข็มกลัดประดับตกแต่ง เสื้อผ้าที่ประดิษฐ์จากวัสดุต่างๆ เช่น เส้นตอก เส้นหวาย สายหนังถักหรือม้วนเป็นเครื่องประดับตกแต่งผม ตลอดจนงานศิลปะต่างๆ (จิรพันธ์ สมประสงค์. 2553: 96-97)

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ที่คนไทยในแต่ละท้องถิ่นศึกษาค้นคว้า รวบรวม และจัดเก็บข้อมูล เป็นแหล่งองค์ความรู้ ที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลผลิตที่ดีงาม มีคุณค่าและประโยชน์ สามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตดี

4.2 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่องค์กรและนักวิชาการกำหนดมา (นิคม ชมพุดวง. 2545: 18)

กรมวิชาการ ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. คติความคิดความเชื่อ หลักการ ที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมาเป็นความเชื่อแบบดั้งเดิม สืบทอดมีการพัฒนาการมานานอันเป็นผลมาจากการพึ่งพาธรรมชาติ และการให้ความเคารพแก่บรรพบุรุษที่ผ่านมา เช่น การเชื่อในเรื่องพระภูมิเจ้าที่ การสู่ขวัญ เป็นต้น
2. ศิลปะ วัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียมประเพณี ที่เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันเรื่อยมา ประเภทนี้จะเป็นการวัดต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของชุมชนต่อการดำรงชีวิต ที่มาจากผลงานหรือกิจกรรมที่เกิดจากความคิดของชาวบ้านที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าแห่งการดำเนินชีวิต ที่สืบทอดกันต่อๆมา

3. การประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง และได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลเวลา การประกอบอาชีพของคนไทยในสมัยก่อน ส่วนใหญ่เพื่อความสุตามอัตภาพ ไม่คำนึงถึงความร่ำรวย มั่งมี เพราะได้รับอิทธิพลจากศาสนาที่สอนให้คนรู้จักสันโดษ

4. แนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีที่มีความสมัยใหม่มาดัดแปลงใช้ในชุมชนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การนำแนวความรู้และหลักการที่เคยปฏิบัติกันมานานมาผสมผสานเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตหรือประกอบภารกิจกรรมในการดำเนินชีวิตในครอบครัวและชุมชน

4.3 ครูภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

ครูที่มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบันมีอยู่จำนวนน้อยมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับชาติ การศึกษาประสบการณ์หลายท่านพบว่าพอสรุปได้ดังนี้(นิคม ชมพูนุทลง. 2545: 33)

1. กระบวนการเรียนรู้ของผู้ทรงภูมิปัญญา ปัจจัยที่หล่อหลอมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของผู้ทรงภูมิปัญญาประกอบไปด้วย

- 1.1 การเรียนรู้ จากการอบรมสั่งสอนจากคนในครอบครัว ชุมชน และผู้มีบุญคุณ
- 1.2 เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติ ตลอดจนการดำเนินชีวิตในชุมชนที่เป็นแรงกระตุ้น
- 1.3 เรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆที่สถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆ
- 1.4 เรียนรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญา จากตำราทั้งเก่าและใหม่
- 1.5 เรียนรู้จากการปฏิบัติงานตามที่ต่างๆ
- 1.6 เรียนรู้จากการสัมผัสคนในชุมชน และสภาพแวดล้อมที่ปฏิบัติงาน
- 1.7 เรียนรู้จากการทดลองปฏิบัติงาน
- 1.8 เรียนรู้จากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ทรงภูมิปัญญาชาวบ้าน แลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ระหว่างกันในเครือข่าย

1.9 สำนึกจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในแนวทางการพัฒนา
ด้านต่างๆ

2. วิธีการทำงานของผู้ทรงภูมิปัญญา

- 2.1 การศึกษาจาก ตำรา การเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างฐานความรู้ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
- 2.2 กิจกรรมค่ายเพื่อการเรียนรู้

2.3 กิจกรรมรณรงค์เพื่อกระตุ้นให้คนในสังคมให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้

2.4 ปฏิบัติ ทดลอง ผลิตและประดิษฐ์คิดค้นคว้าใหม่ จากสิ่งที่มีอยู่เดิม

2.5 สร้างเครือข่ายร่วมมือกันกับทุกระดับ

2.6 การประสานความร่วมมือกับบุคคล องค์กรและหน่วยงาน

3. วิธีการสอนของผู้ทรงภูมิปัญญา เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้ทรงภูมิปัญญา ผ่านการ

- การเล่าเรื่อง การบอก การเทศน์

- การให้ปฏิบัติจริง

- การให้ทำเลียนแบบ

- การทดลอง

- การศึกษาด้วยตนเอง

- การต่อวิชา

- การสอนแบบกลุ่ม

4.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติและความเป็นมา จังหวัดปทุมธานี และวัดบาง-หลวง

ศาสนาพุทธคือศาสนาที่คนไทยนับถือ ขณะเดียวกันก็เป็นศาสนาที่คนมอญเลื่อมใสศรัทธา ศาสนาพุทธจึงเป็นจุดเชื่อมของคนทั้งสองชาติ รวมไปถึงหลักธรรมในพระพุทธรศาสนา ยังสอนในเรื่องความเมตตากรุณา ยิ่งทำให้สังคมเปิดกว้าง ในการยอมรับความแตกต่างของผู้คน ย่านชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

การอพยพของชาวมอญจากพม่าที่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา และคนไทยมักเรียกชาวมอญที่อพยพเข้ามาสมัยธนบุรี ว่ามอญเก่าและเรียกมอญที่อพยพเข้ามาสมัยสมเด็จเจ้าพระยาในสมัยรัชกาลที่ 2 ว่ามอญใหม่ เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานในเมืองปทุมธานีในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา มีชาวมอญที่ติดตามขบวนสมเด็จพระนเรศวร จากเมืองพม่าจำนวนมาก ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พม่ามีการทำศึกสงครามกับจีน ชาวมอญที่ถูกเกณฑ์ทำสงครามได้รับหนีกองทัพ พาครอบครัวหนีมากรุงศรีอยุธยาประมาณ 10,000 คน สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้โปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญเหล่านั้น ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคกปลายเขตกรุงศรีอยุธยากับเขตเมืองนนทบุรี กับบริเวณวัดตองปุ และโพธิ์สามต้น

ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ปรากฏหลักฐานจากคำให้การชาวกรุงเก่าและคำให้การขุนหลวงหาวัด ให้ความว่าชาวมอญที่อยู่กระจายหลายแห่งบริเวณเขตพระนครมีอาชีพค้าขาย สมัยธนบุรี มีการอพยพ ชาวมอญครั้งใหญ่ สมเด็จพระเจ้าตากสินฯ ได้โปรดเกล้าฯให้ชาวมอญทั้งหมดไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ปากเกร็ดแขวงเมืองนนทบุรี และสามโคก ชาวมอญในครั้งนั้นมีจำนวน 30,000 กว่าคน

สมัยรัตนโกสินทร์ มีการอพยพมอญครั้งสำคัญ สมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงโปรดให้สมเด็จพระราชวังบวรสถานมงคลเสด็จไปรับครอบครัวมอญที่อยู่เมืองกาญจนบุรี และเจ้าฟ้าอภัยภูธร สมุหนายกไปรับครอบครัวชาวมอญที่เมืองตากและนำครอบครัวทั้งหมดมาตั้งบ้านเรือนที่แขวงเมืองปทุมธานี เมืองนนทบุรี และเมืองนครเขื่อนขันธ์ โดยให้สมิงสอดเบาเป็นพระยารัตนจักรควบคุมดูแลชาวมอญเหล่านี้ โดยได้รับอนุญาตให้ตั้งบ้านเรือนริมแม่น้ำได้ในเวลาต่อๆ มาจึงมีบ้านเรือนจำนวนมาก

ครั้นสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงเสด็จประพาสเมืองสามโคก เมื่อปี พ.ศ. 2358 ประทับอยู่ริมพลับพลาริมน้ำ ที่ปลูกอยู่ใกล้กับชุมชนริมน้ำ ปัจจุบันคือที่ตั้งของวัด ปทุมทอง บรรดาชาวมอญจึงพากันมาเฝ้าเสด็จ และได้นำดอกบัวขึ้นทูลถวายอย่างเนืองแน่น ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงมีราชดำริว่า เมืองสามโคกนี้มีดอกบัวเป็นจำนวนมาก เสมือนเป็นสัญลักษณ์ของชุมชนแห่งนี้ จึงโปรดเกล้าฯพระราชทานชื่อเมืองใหม่เพื่อเป็นสิริมงคลว่า เมืองประทุมธานี เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2358 มีฐานะเป็นเมืองตรี

จนกระทั่งเมืองปทุมธานีในยุคนี้ถือว่าเป็นแหล่งรวมหลากหลายเชื้อชาตินอกจากชาวมอญยังมีชาวจีนปะปนอยู่ มีแต่จิว ไหลหล่า และฮกเกี้ยน จีนแต่จิวมีมากที่สุด ส่วนใหญ่อพยพ มาสมัยรัชกาลที่ 5 และอีกกลุ่มเข้ามาตอนหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุดลง ชาวจีนสมัยก่อนจะอาศัยอยู่บนแพ และทำการค้าขายบนแพ เช่น ค้าขาย รับจ้าง ทำสวนผัก และช่างฝีมือเครื่องเงิน ช่างทอง จำนวนมาก และชาวอิสลามใน จ.ปทุมธานี มีมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีถิ่นฐานมาจากปัตตานี และถูกนำมาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ในปี พ.ศ.2458 ได้มีการเปลี่ยนการเขียนชื่อจาก ประทุมธานี เป็นปทุมธานี และให้ยุบจังหวัด รัตนบุรีมาเป็นอำเภอในจังหวัดปทุมธานี จนถึงปัจจุบัน ปทุมธานีในช่วงปี พ.ศ.2500 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเริ่มมีการปรับเปลี่ยนจากผลิตข้าวไปสู่การเพาะปลูกพืชอื่น ๆ ที่ให้ผลตอบแทนสูงและเพื่อตอบสนองต่อตลาดภายในประเทศ และบางส่วนก็เปลี่ยนไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ จนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่า จ.ปทุมธานี มีแหล่งอุตสาหกรรมจำนวนมากเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยังเป็นตั้งของแหล่งการเรียนรู้อีกมากมาย (จังหวัดปทุมธานี. 2555: 22)

ปัจจุบันปทุมธานียังมีแหล่งศิลปวัฒนธรรมของยุคก่อนๆให้คนรุ่นหลังได้ทำการศึกษาอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็น วัดวาอารามที่เก่าแก่ ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะมอญ จำนวนมาก เช่นวัดสิงห์ วัดชินวรารามวรวิหาร หรือวัดมะขามใต้ และวัดบางหลวง ที่ถือว่า 3 วัดที่มีความเก่าแก่มากที่สุด และเป็นแหล่งศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญอย่างดีเยี่ยม ในที่นี้ขอยกตัวอย่างวัดกรณีศึกษา วัดบางหลวง

4.4.1 ประวัติวัดบางหลวง เป็นวัดที่สำคัญวัดหนึ่งในประวัติศาสตร์ เป็นวัดที่เก่าแก่สร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา วัดบางหลวง เดิมชื่อว่า “วัดสิงห์” เป็นวัดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์วัดหนึ่ง ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา มีประวัติและหลักฐานที่น่าศึกษาค้นคว้าอยู่มากน้อยดังจะเห็นได้จากจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติทั้งหมดภายในอุโบสถ และเจดีย์ นับว่าเป็นศิลปะสมัยอยุธยาแทบทั้งสิ้น แต่ศิลปะภาพจิตรกรรมต่าง ๆ ร่วงโรยไปมาก ยังที่ได้มีการบูรณะสมัยกรุงรัตนโกสินทร์บ้าง

วัดนี้ตั้งอยู่ริมฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาทางทิศตะวันตก ในตำบลบางหลวง อำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี ห่างจากศาลากลางจังหวัดปทุมธานีไปทางทิศใต้ ประมาณ 3 กิโลเมตร ตามประวัติเดิมของวัดบางหลวง พระรามัญมุนี (สุทธิญาณรสี) อดีตเจ้าอาวาสวัดบางหลวงและอดีตเจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี ได้บันทึกไว้เมื่อ พ.ศ. 2451 พอเป็นเค้าว่า “วัดบางหลวงใน” หรือ “วัดบางหลวงไหว้พระ” นี้ แต่ก่อนมิได้สร้างวัดนี้ เป็นทำเลพงแขม รกด้วยหญ้าลัดดาวัลย์ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์จตุบาททวิบาท มีเสือดาว กวางทราย เป็นต้น มีลำคลองเข้าไปทุ่งนาแห่งหนึ่ง เรียกว่า “คลองบางหลวง” พงป่ารกชัฏ ตามริมคลองเป็นที่เปล่าเปลี่ยวจากผู้คนไปมา คลองนี้แต่ก่อนกว้างประมาณ 3-4 วา และมีจระเข้ตัวเล็ก ๆ ชุกชุม มีจระเข้ตัวเล็ก ๆ มาก สกุนชาติต่าง ๆ ก็มาก อาศัยทำรังอยู่ตามต้นไม้พวกพรานก็เที่ยวสัญจรหาละมั่งกวางทราย จับนกจับปลาไว้เป็นรักษาหาร ครั้นเมื่อมนุษย์มากขึ้นก็อาศัยในตำบลนี้แต่ล้วนเป็นคนไทยโดยมาก ตั้งภูมิลำเนาทำมาหากินในตำบลนี้

ครั้นกาลต่อมา ผู้คนก็มากขึ้นอีกหลายเท่าตั้งเป็นปึกแผ่นหนามากขึ้นทุกที ความเจริญของภูมิภาคก็ดีขึ้นทุกชั้น ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2246 หรือ จุลศักราช 1065 สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 ทรงพระนามเดิมว่า “พระพุทธเจ้าเสือ” (ดอกเดื่อ) เป็นพระเจ้าแผ่นดินในพระนครศรีอยุธยาท้าวดีคือกรุงเก่า ได้ทรงสร้างวัดนี้ขึ้น ที่ตำบลปากคลองบางหลวงฝั่งใต้ พระราชทานนามว่า “วัดสิงห์” มีทั้งอุโบสถและหมุกกุฎี แต่หมุกกุฎีอยู่ด้านใต้ของอุโบสถได้ปั้นรูปสิงห์ด้วยปูนเพชร ตั้งไว้หน้าอุโบสถ 2 ตัว และปั้นรูปจระเข้ด้วยปูนเพชร ตั้งไว้ที่หน้าอุโบสถ 2 ตัว และตั้งปริศนาไว้ว่า “ชั้วฟ้าหางหงส์ลงที่ตีนสิงห์ คิดไม่ได้เอาที่ปลายตีน”

ในบันทึกที่ยกมานั้น น่าจะเป็นความจริงอยู่มากเพราะวัดบางหลวง มี 2 วัดคู่กัน คือ วัดบางหลวงนอก กับ วัดบางหลวงใน วัดบางหลวงใน คือวัดที่อยู่ในปัจจุบันนี้ ส่วนวัดบางหลวงนอก ได้ทรุดโทรมปรักหักพังเป็นร้างไปหมดแล้ว มองไม่เห็นเป็นสภาพวัด แต่มีร่องรอยฐานการก่อสร้างปรากฏอยู่บ้าง บริเวณวัดบางหลวงนอกใช้เป็นที่ปลูกสร้างโรงเรียนปทุมธานี “นันทมุนีบำรุง” อยู่หลายสิบปี ตามทางสันนิษฐานของผู้เขียนเห็นว่า วัดบางหลวงนอก น่าจะสร้างเป็นวัดมาก่อนสมัยของพระเอกาทศรถ ขึ้นครองราชย์ พอตกมาถึงสมัยของพระเอกาทศรถขึ้นครองราชย์แล้วพระองค์ได้ทรงเกณฑ์คนขุดคลองลัดเสร็จใหญ่จากวัดไ้ก่เตี้ยตัดตรงลงมาทะลุคลองบางหลวง เชียงรากตรงวัดศาลเจ้า เมื่อ พ.ศ. 2151 ในการขุดคลองคราวนี้นั้น ได้พบพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนองค์หนึ่ง ขนาดหน้าตักกว้าง 2 ศอกเศษ พระพุทธรูปองค์นี้ปัจจุบันก็ยังอยู่ มีพุทธศาสนิกชนพากันมาเคารพสักการะ กราบไหว้กันอยู่เสมอ เมื่อถึงเทศกาลงานประจำปี วันแรม 4 ค่ำ เดือน 11 จะมีประชาชนมากราบไหว้วันมัสการกันมิได้ขาด จนล่ำลือกันไปทั่ว ชาวบ้านพูดกันติดปากว่า “บางหลวงไหว้พระ” เป็นที่รู้จักกันโดยพฤตินัย

จากชื่อวัดข้างต้นประวัติที่มาของชื่อยังไม่มีความชัดเจน ชาวบ้านบ้างก็เล่าต่อๆกันมาว่าเมื่อพบพระพุทธรูปแล้ว ก็ช่วยกันซุกซ่อนไว้ไม่ให้หลวงหรือทางราชการเห็น เอาพระพุทธรูปซ่อนไว้ในวัดบางหลวงนอก เดิมทีเมื่อสร้างวัดใหม่ ๆ คงไม่ได้ชื่อวัดบางหลวง คงชื่ออย่างอื่น ต่อมาเมื่อภายหลังขุดคลองลัดเสร็จใหญ่ พบพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน เอาหลบซ่อนไว้ในวัด เรียกว่าบังไว้ไม่ให้หลวงเห็น จึงพูดกันติดปากว่า “บังหลวง” หรือ “วัดบังหลวง” เมื่อเวลาผ่านเลยมานานคำว่า “บังหลวง” จึงกลายเป็น “บางหลวง” แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ท่านอาจารย์วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย กล่าวไว้ว่า

“ความหมายที่มาข้างต้นชาวบ้านได้เล่าต่อและบิดเบือนจากความเป็นจริง ตามจริงแล้ววัดบางหลวง คำว่า “บาง” หมายถึง ทางน้ำเล็กๆ ทางน้ำเล็กๆ ไหลขึ้นลงตามระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองหรือทะเล ตำบลบ้านที่อยู่หรือเคยอยู่ริมบางหรือในบริเวณที่เคยเป็นบางมาก่อนคำว่า “หลวง” หมายถึง เป็นใหญ่, ใหญ่สิ่งเกี่ยวกับหรือเป็นของพระเจ้าแผ่นดิน หากรวมกันแล้ว “บางหลวง” จึงหมายถึง บริเวณที่มีขนาดใหญ่ตั้งอยู่ที่บริเวณทางน้ำไหลหรือแม่น้ำ (วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย, 23 มิถุนายน 2556: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่มา: วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย. (23 มิถุนายน 2556: สัมภาษณ์).

เมื่อถึง พ.ศ. 2246 ในราชการขุนหลวงสรศักดิ์ (พระพุทธเจ้าเสื่อ) พระองค์ทรงนิยมเสด็จประพาสท่องเที่ยวถึงนกดกปลาล่าสัตว์ ครั้นเสด็จผ่านอาจจะทอดพระเนตรเห็นวัดบางหลวงประกอบกันเป็นภูมิประเทศที่ดี คงจะเสด็จขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนนี้ด้วย เวลานั้นวัดบางหลวงคงจะเก่าทรุดโทรมมากยากแก่การบูรณปฏิสังขรณ์ พระองค์จึงโปรดให้สร้างวัดขึ้นมาใหม่ ถัดเข้าไปข้างใน แล้วอัญเชิญพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนไปประดิษฐาน ไว้ในวัดที่พระองค์สร้างใหม่ด้วย และทรงพระราชทานนามว่า “วัดสิงห์” อันเป็นการคู่กันกับพระนามของพระองค์ คือ “พระเจ้าเสื่อ” เมื่อวัดบางหลวงนอกขาดการเอาใจใส่บูรณะจึงหักพังร้างไปในที่สุด วัดสิงห์เป็นชื่อที่เกิดขึ้นใหม่ ชาวบ้านไม่นิยมเรียก คงติดปากอยู่แต่วัดบางหลวงเรื่อยมา ถึงแม้บางคนจะเปลี่ยนเรียกว่า “วัดบางหลวงใน” ก็ไม่ได้ผลคงเรียกกันว่า “วัดบางหลวง” หรือวัดบางหลวงไหว้พระ อยู่นั่นเอง วัดบางหลวง ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ในรัชการที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ครั้นนั้น พระทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้พระมอญมาเป็นสมภารเจ้าวัดฝ่ายรามัญ เพราะในพระราชพงศาวดารฉบับสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสกล่าวว่า “...อนึ่ง พระราชาคณะฝ่ายรามัญยังหาตัวมิได้ จึงทรงพระกรุณาให้จัดพระมหาเถระฝ่ายรามัญซึ่งรู้พระวินัย ปริยัติได้ 3 รูป ทรงตั้งเป็นพระมหาสุเมธจารย์องค์หนึ่ง พระไตรสรณธรรค์หนึ่ง พระสุเมธน้อยองค์หนึ่ง เมื่อสมเด็จพระอนุชาธิราชกรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงสร้างวัดตองปุขึ้นใหม่ โปรดให้พระสงฆ์รามัญมาอยู่วัดตองปุและให้พระสุเมธจารย์ เป็นเจ้าอาวาส พระไตรสรณธรรค์นั้นมีพระราชโองการให้อยู่วัดบางหลวง เป็นเจ้าคณะรามัญ แขวงเมืองนนทบุรีและสามโคก พระสุเมธน้อยนั้นโปรดให้ครองวัดบางยี่เรือใน...”

เมื่อสุนทรภู่ตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ ไปนมัสการพระพุทธบาท ในฐานะมหาดเล็กสามัญ เมื่อ พ.ศ. 2350 ตอนนั้นอายุได้ 21 ปี ก่อนจะตามเสด็จได้เกิดทะเลาะกับนางจันทน์รัก จึงได้เขียนนิราศพระบาทเป็นการระบายความแค้นไว้และกล่าวถึงบางหลวงไว้ตอนหนึ่งว่า

“...ถึงบางหลวงทรงรวงร้อนดังครบัก พี่ร้างรักมาด้วยราชการหลวง คิดไปใจหายเสียตายดวง จนเรือ
 ร่วงมาถึงย่านบ้านกระแซง” เมื่อพ.ศ. 2317 ลิ่นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัช
 การที่ 2 สุนทรภู่ขาดที่พึ่งต้องระทมทุกข์หนัก ต้องระเห่ร่อนนับเป็นชีวิตที่ทุกข์เข็ญมากบวชอยู่วัด
 ราชบูรณะได้ 3 พรรษาก็มีมารมารังแก ต้องลงเรือน้อยลอยลำขึ้นไปนมัสการภูเขาทอง เพื่อสะเดาะ
 เเคราะห์เสียให้สิ้น มีหนูพัดและลูกศิษย์ติดตามไปได้เขียนนิราศภูเขาทอง กล่าวถึงบางหลวงว่า...“ถึง
 บางหลวงเชิงรากลเหมือนจากรัก สู้เสียศักดิ์สังวาสพระศาสนา” เมื่อสุนทรภู่ไปวัดเจ้าฟ้า แขวงกรุงเก่า
 พ.ศ. 2375 เพื่อแก้อาถรรพณ์ได้พาเณรหนูพัด กับ หนูตาบลูกชายไปด้วย ออกจากวัดพระเชตุพน
 นั่งเรือขึ้นมาตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาถึงเมืองปทุมธานีเวลาพลบค่ำ ท่านได้เขียนนิราศไว้ตอนหนึ่งว่า
 “จารึกไว้เป็นทานบ้านชอง ฉันกับน้องนี้ได้จำเอาคำสอน ดึกก่ำดัดสัตว์หลับประทับนอน ที่วัดมอญ
 เชิงรากลิมปากคลอง ต้นไทรครีมีมึงเงียบสงัด พระพายพัดแผ้วผ่านหนาวสยอง เป็นป่าช้าอวา
 สปีศาจระนอง ฉันพี่น้องมิได้คลาดขาดบิดา” คำว่า “ วัดมอญเชิงรากลิมปากคลอง” น่าจะเป็นวัดบาง
 หลวงมากกว่า- “วัดมะขาม” ตามที่คนเข้าใจ เพราะวัดบางหลวงสมัยนั้นมีชื่อเสียงมาก คนกรุงเทพฯ
 และคนบ้านนอกรู้จักกันดี เป็นวัดมอญอยู่ปากคลองบางหลวง-เชิงรากล และวัดนี้พระบาทสมเด็จพระ
 พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ได้พระนามว่ามหาราช เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2525 ในคราว
 ฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 200 ปี) มีพระราชโองการให้ พระไตรสรณรัช มาอยู่ที่วัดบางหลวง
 เป็นเจ้าคณะรามัญ ปกครองแขวงเมืองนนทบุรีและสามโคก และเจ้าอวาสวัดบางหลวงเป็นถึงเจ้า
 คณะรามัญมีอำนาจอยู่ในเวลานั้น เมื่อสุนทรภู่มาถึง น่าจะมาเคารพและขออาศัยบารมีของท่านเพื่อ
 ขอพักอาศัยมากกว่าที่จะไปพักที่อื่น ดูจะเป็นการไม่ปลอดภัย และไม่คารวะเจ้าของท้องถิ่น ซึ่ง
 สุนทรภู่รู้ระเบียบที่ดีคงจะไม่กล้าไปพักที่อื่นเป็นแน่ ถ้าจะพูดกันตามจริงแล้ววัดมะขามก็ไม่ได้ยอมรับ
 ปากคลองเชิงรากล ได้แก่วัดศาลเจ้า ส่วนวัดมะขามนั้นอยู่เหนือวัดศาลเจ้าขึ้นมาอีก สุนทรภู่มักจะนั่ง
 เรือแจวซิดฝั้งซ่ายเมื่อไปกรุงศรีอยุธยาเสมอ ดูแต่เมื่อตอนไปพระบาทสุนทรภู่ให้เรือแจวซิดฝั้งซ่าย
 เพราะในนิราศพระบาทกล่าว... “ดูเหยาเรือนหาเหมือนอย่างไทยไม่ หลังคาใหญ่พื้นเล็กเป็นโรงผี
 ระยะบ้านย่านนั้นก็ยารวี จำเพาะมีฝั้งซ่ายเมื่อพายไป” “ดูเหยาเรือนหาเหมือนอย่างไทยไม่ หลังคา
 ใหญ่พื้นเล็กเป็นโรงผี” นั้นหมายถึงบ้านมอญที่ปลูกอาศัยอยู่ริมของแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก
 เรียงรายตลอดไปจนถึงสามโคก การจัดจากและอุปกรณ์เครื่องเรือนต่าง ๆ ตลอดจนเสบียงอาหาร
 เพื่อจะแจกจ่ายให้มอญเมื่อคราวมอญอพยพมา สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรด
 ฯ ให้ตั้งกองแจกจ่ายขึ้นที่วัดฉาง ซึ่งอยู่ฝั่งเดียวกับวัดบางหลวง ฉะนั้น จึงแน่ใจว่าสุนทรภู่จะพายเรือ
 ซิดริมฝั้งซ่าย คือฝั้งแม่น้ำเจ้าพระยาทิศตะวันตกเป็นแน่นอนและคงจะจอดเรือ

ตามข้อความที่ยกมาจะเห็นได้ว่า “บางหลวง” เป็นชุมชนที่ใหญ่และเป็นสถานที่ที่สำคัญแห่งหนึ่ง ในสมัยนั้น มีผู้คนรู้จักกันมาก บุคคลสำคัญที่ผ่านมาถึงบางหลวงจะต้องกล่าวถึงบางหลวงเสมอ และวัดบางหลวงยังได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติแล้ว ตามพระราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 106 ตอนที่ 26 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2532 นับว่าควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้อย่างยิ่ง (ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองปทุมธานี. 2554: 24)

4.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง จิตรกรรมวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

จิตรกรรมฝาผนังเป็นงานศิลปกรรมที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ปรัชญา ที่สามารถบอกถึงเรื่องราวความเป็นมา วิถีชีวิต คติธรรม ด้านความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และความ เป็นอยู่ของคนในยุคหนึ่งๆ จิตรกรรมฝาผนัง เป็นงานพุทธศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา โดยมีการวาดบนผืนผ้าใบจนกระทั่งฝาผนังของอาคารศาสนสถาน ในประเทศไทยปรากฏภาพวาด จิตรกรรมฝาผนังตั้งแต่สมัยสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยาและได้กลายเป็นประเพณีนิยมที่มีการสืบสานกันต่อๆมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

จิตรกรรมไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่ชัดเจนในเส้นสาย ลวดลาย สี รูปร่าง ทศนิยมภาพ เทคนิควิธี พื้นผิว และสถานที่ ภาพจิตรกรรมไทยเป็นจิตรกรรมประเพณีที่เขียนขึ้นไว้บนฝาผนังอาคารในสุโขทัย กระจก เป็นศิลปกรรมที่เกิดจากความคิดแรงบันดาลใจ ตลอดจนการแสดงออกถึงความพากเพียรทางปัญญาและความศรัทธาของบรรพบุรุษในการรวบรวมสิ่งที่ดีงามในสังคมยุคนั้น มาบันทึกไว้ในจิตรกรรม จึงนับว่าเป็นหลักฐานของชาติและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ลักษณะของจิตรกรรมประเพณีเป็นการประมวลเรื่องราววรรณกรรม นิทาน พงศาวดาร ปรีชาธรรมและภาพเล่าเรื่องที่สื่อความหมายอื่นๆ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความหมายที่แฝงปรัชญา วัฒนธรรมและสัมพัทธ์คุณค่าได้ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม ส่วนลวดลายต่างๆ

การใช้สีในงานจิตรกรรมไทยทั่วไปมักใช้สีที่ไม่ฉูดฉาด เพื่อช่วยให้สีทองมีความเด่นชัดแวววาวมากขึ้น สีที่ใช้ในจิตรกรรมไทยนิยมผสมสีเทาหรือสีดำลงไปด้วยเล็กน้อยเพื่อให้สีคล้ำลง การตัดเส้นภาพใช้สีเดียวกับพื้นแต่มีความเข้มมากกว่า เช่น ถ้าพื้นสีเขียวก็ตัดเส้นด้วยสีเขียวเข้ม พื้นสีเนื้อก็ใช้สีน้ำตาลเข้มตัดเส้น

การเขียนจิตรกรรมไทยนิยมให้นักเรียนลอกแบบที่มีมาแต่เดิม ต้องลอกจนชำนาญแล้ว จึงเริ่มหัดเขียนเองโดยไม่ต้องดูแบบ เมื่อเขียนจนเก่งแล้วจึงคิดดัดแปลงไปตามความต้องการ แต่ก็ไม่ให้แตกต่างไปจากเดิมมากนัก โดยเฉพาะส่วนที่เป็นตัวละครจะเปลี่ยนหน้าตารูปร่างไม่ได้ จะเห็นว่าประเภทเลือกกลายที่เปลี่ยนได้มากที่สุดน่าจะเป็นเรื่องของกระหนก ส่วนกลุ่มนารี กบี่และคช ไม่นิยมเปลี่ยนจากเดิม (เตชิต ตริชัย. 2553: 32-33)

นอกเหนือจากนี้อาจเป็นภาพวาดเรื่องราวทศชาติชาดก หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ ที่นิยมกันมาก เช่น ตอนเสด็จออกบวช ตอนตรัสรู้ใต้ต้นโพธิ์ ตอนเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และตอนปรินิพพาน เป็นต้น ลักษณะที่สองคือภาพที่จิตรกรผู้วาดจินตนาการเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาเช่น ภาพพระพุทธรูปเจ้าและสาวกในอิริยาบถต่างๆ ภาพเทวดามาประชุมกันเพื่อฟังพระธรรมเทศนา เป็นต้น (ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองปทุมธานี. 2554: 122)

จิตรกรรมฝาผนังที่พระอุโบสถหลวงพ่อใหญ่ ในวัดบางหลวง จ.ปทุมธานี ส่วนใหญ่เขียนเรื่องราวพุทธประวัติ ทั้งสี่ด้าน

ภาพประกอบ 2 พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ประติมากรรมวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

ประติมากรรม เป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ และการจัดองค์ประกอบ ความงามอื่น ลงบนสื่อต่างๆ เช่น ไม้ หิน โลหะ สัมฤทธิ์ ฯลฯ เพื่อให้เกิดรูปทรง 3 มิติ มีความลึกหรือหนาหนา สามารถสื่อถึงสิ่งต่างๆ สภาพสังคม วัฒนธรรม รวมถึงจิตใจของมนุษย์โดยชิ้นงาน ผ่านการสร้างของประติมากร ประติมากรรมเป็นแขนงหนึ่งของทัศนศิลป์ ผู้ทำงานประติมากรรมมักเรียกว่า ประติมากร

งานประติมากรรมที่เกี่ยวกับศาสนามักจะกดให้แตกต่างออกไปว่า ปฏิมากรรม ผู้ที่สร้างงานปฏิมากรรม เรียกว่า ปฏิมากร งานประติมากรรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามมิติของความรู้สึก ได้แก่ ประติมากรรมนูนต่ำ, ประติมากรรมนูนสูง, ประติมากรรมลอยตัว

ในวัดบางหลวงมีงานประติมากรรมที่มีความสำคัญอยู่หลายอย่าง เช่น พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่, พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร, พระพุทธรูปพระปทุมธรรมราช, โใบเสมาเก่าแก่ เป็นต้น มีที่มาและความสำคัญดังต่อไปนี้

4.6.1. พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่

หลวงพ่อใหญ่ พระประธานในอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ มีพุทธลักษณะงดงาม ปิดทองคำทั้งองค์ เป็นพระประธานในอุโบสถที่เก่าแก่ และมีขนาดองค์ใหญ่ที่สุดในจังหวัดปทุมธานี ประวัติการสร้างหลวงพ่อใหญ่นี้ ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจน คือไม่ทราบว่าใครเป็นผู้สร้าง ทราบเพียงแต่ว่าสร้างในสมัยอยุธยา แต่สันนิษฐานว่าผู้ที่สร้างอุโบสถและหลวงพ่อใหญ่นี้ ไม่ใช่บุคคลธรรมดาสามัญ เพราะวัดบางหลวงในอดีตเคยเป็นพระอารามหลวง คือ มีเจ้าฟ้ามหากษัตริย์ในสมัยก่อนเป็นผู้สร้าง อันมีหลักฐานสอดคล้องกับเจดีย์ของวัดซึ่งได้ระบุไว้ในเจดีย์นั้นว่า "วัดบางหลวง พระอารามหลวง" หลวงพ่อใหญ่ จึงเป็นที่เคารพบูชาของชาวบางหลวงและพุทธศาสนิกชนทั่วสารทิศ (หนังสือประวัติวัดบางหลวง)

ภาพประกอบ 3 พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.6.2. พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร

หลวงพ่อเพชร เป็นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน ปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร มีพุทธลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากพระพุทธรูปทั่วไปคือพระหัตถ์ซ้ายบิดไปมาได้ (มีหนึ่งเดียวในโลก) หล่อด้วยสัมฤทธิ์ตันทั้งองค์ มีหน้าตักกว้าง 25 นิ้ว สูง 39 นิ้ว (นับถึงยอดพระเกตุมาลา) หลวงพ่อเพชรเป็นที่นิยมอย่างมากเพราะเป็นพระพุทธรูปที่มีความแปลกจึงมีโทรทัศน์หลายรายการที่ทำการถ่ายทำถึงความแปลกของหลวงพ่อเพชรนี้ บ้างก็ว่าเกิดจากการแฝงปริศนาธรรมของช่างโบราณที่ทำให้พระหัตถ์ซ้ายของหลวงพ่อเพชรสามารถบิดไปมาและสามารถยกขึ้นลงได้ และเมื่อลองดึงมือกลับไม่หลุดออกมา แต่อีกด้านก็บอกว่าเป็นกระบวนการสร้างของช่างโบราณ ที่เวลาหล่อพระพุทธรูปจะไม่สามารถหล่อเต็มตัวได้ จึงจำเป็นต้องนำพระหัตถ์มาต่อเข้ากับองค์หลวงพ่อ

ระยะเวลาที่ยาวนานหลายร้อยปีมาแล้วจึงทำให้วัสดุที่ใช้เกิดการหดตัวหรือเสื่อมคุณภาพ จึงทำให้พระหัตถ์ซ้ายบิดไปมาได้ แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นด้วยสาเหตุใดหลวงพ่อเพชรก็ยังเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่คู่บ้านคู่เมืองของชาวบ้านบางหลวงและใกล้เคียง

ความเป็นมาของหลวงพ่อเพชรนี้ คือ เป็นพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน ที่ถูกค้นพบขณะที่ขุดคลองลัดเสด็จใหญ่ ในสมัยพระเอกาทศรถ ประมาณ พ.ศ. 2151 และ หลวงพ่อเพชรนี้ จะนำออกให้ประชาชนกราบไหว้สักการะบูชาปิดทองพระเป็นประจำทุกปี ในเทศกาลออกพรรษา ตรงกับวันแรม 4 ค่ำ เดือน 11 อันเป็นที่รู้จักกันโดยพฤตินัยของชาวบ้านบางหลวง (หนังสือประวัติวัดบางหลวง)

ภาพประกอบ 4 พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.6.3. พระพุทธรูปพระปฐมบรมราช

พระปฐมบรมราช เป็นพระประจำจังหวัดปทุมธานี สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นพระพุทธรูปปางขัดสมาธิเพชร หล่อด้วยโลหะผสม หน้าตักกว้าง 3 คืบ พระสุทนต์ประมาณ 40 นิ้ว สูง 50 นิ้ว ห่มจีวรสังฆาฏิพาด ตั้งอยู่บนฐานบัว สูง 8 นิ้ว ยาว 47 นิ้ว วัดความสูงถึงยอดพระเกตุมาลาได้ 65 นิ้ว โดย พระศาสนโสภณ (อ่อน) เมื่อครั้งยังเป็น "พระธรรมไตรโลกาจารย์" วัดพิชัยญาติการาม ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลกรุงเทวมหานคร เห็นว่าในเขตปกครองของท่านยังไม่มีพระพุทธรูปสำคัญประจำเมือง จึงดำริกับ "พระรามัญมุนี (สุทธิญาณรสี) เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี เจ้าอาวาสวัดบางหลวงในสมัยนั้น พร้อมด้วย "พระยาพิทักษ์ทวยหาญ" เจ้าเมืองปทุมธานี และ

กรรมการบ้านเมือง ได้ร่วมจัดหาทุนทรัพย์ในการหล่อพระพุทธรูปประจำจังหวัดครั้งเมื่อถึงเดือนมกราคม ร.ศ.118(พ.ศ. 2443)พระธรรมไตรโลกาจารย์ ได้นำช่างปั้นหุ่นพระพุทธรูปมาจากกรุงเทพฯ โดยประกอบพิธี ณ โรงพิธี วัดปรมย์ยิกาวาส ซึ่งในการสร้างพระพุทธรูปครั้งนี้ ได้สร้างขึ้นพร้อมกันจำนวน 4 องค์ ซึ่งมีพุทธลักษณะที่เหมือนกันทุกองค์ เพื่อให้เป็นพระพุทธรูปประจำเมือง 4 เมือง

ต่อมาเมื่อปั้นหุ่นพระพุทธรูปเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้มีกำหนดการเททอง สำหรับพระพุทธรูปประจำเมืองปทุมธานี ได้ประกอบพิธีเททองเมื่อ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2443) ณ โรงพิธีวัดบางหลวง สิ้นเงิน 513 บาทเศษ เมื่อได้ทำการแต่งองค์พระเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระธรรมไตรโลกาจารย์ จึงได้นำความขึ้นทูลเกล้าขอพระราชทานนามพระพุทธรูป ทั้ง 4 รูป ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชทานนามพระพุทธรูปประจำจังหวัดปทุมธานีว่า “ พระปทุมธรรมราช ” แล้วทรงมีพระรับสั่งให้นำมาประดิษฐานไว้ ณ วิหารวัดบางหลวง นับแต่นั้นสืบมา(หนังสือประวัติวัดบางหลวง)

ภาพประกอบ 5 พระพุทธรูปพระปทุมธรรมราช

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.7 ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง สถาปัตยกรรมและชุมชนโดยรอบวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

สถาปัตยกรรม หมายถึงศิลปะการก่อสร้างของไทย อันได้แก่ อาคาร บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร วัง สถูป และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ มีลักษณะแตกต่างกันไปตามภูมิศาสตร์และคตินิยมสถาปัตยกรรมไทย มีมานานตั้งแต่ที่คนไทยเริ่มตั้งถิ่นฐาน เป็นเวลาร่วม 4000 ปี บรรพบุรุษไทยได้พัฒนาและปรับปรุงรูปแบบสถาปัตยกรรมอันเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ สภาพภูมิประเทศ โดยเพิ่มเติมใส่เอกลักษณ์ความเป็นไทยเข้าไป ซึ่งนับเป็นการแสดงออกความสามารถของบรรพบุรุษไทย ในวัดบางหลวงนี้มีสถาปัตยกรรมมากมาย เช่นพระ-อุโบสถเก่าแก่, วิหารและหอรบขัง, สะพานโค้ง ,ศาลาทรงขนมปังขิง มีรายละเอียดและความสำคัญดังนี้ (หนังสือประวัติวัดบางหลวง)

4.7.1. พระอุโบสถ

ในวัดบางหลวงเป็นพระอุโบสถในยุคศิลปะอยุธยา ในสมัยนี้จะมีเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรม คือการออกแบบให้แสดงถึงความยิ่งใหญ่ ร่ำรวย สถาปัตยกรรมจึงมีขนาดและรูปร่างสูงใหญ่ โบสถ์วิหารในกรุงศรีอยุธยาไม่นิยมสร้างให้มีชายคายื่นออกมาจากหัวเสามากนัก ส่วนใหญ่มีบัวหัวเสาเป็นรูปบัวตูม และนิยมเจาะผนังอาคารให้เป็นลูกกรงเล็กๆ แทนช่องหน้าต่าง ลักษณะเด่นของการก่อสร้างโบสถ์วิหารอีกอย่างคือ การปล่อยแสงให้สาดเข้ามาในอาคารมากขึ้นโดยจะออกแบบให้แสงเข้ามาทางด้านหน้าและฉายลงยังพระประธาน

สมัยอยุธยาตอนปลาย รูปแบบสถาปัตยกรรมถือว่าอยู่ในจุดสูงสุด คือเป็นสถาปัตยกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกประการ และมีความงดงามอ่อนช้อยตามลักษณะแบบไทยๆ แต่การพัฒนาทางสถาปัตยกรรมต้องหยุดลงหลังกรุงศรีอยุธยาพ่ายแพ้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 นับเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น ทั้งด้านการปกครอง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ฯลฯ

อุโบสถในวัดบางหลวงถือว่าเป็นอุโบสถเก่าแก่อายุหลายร้อยปี สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา หนึ่งเดียวที่ยังมีความสมบูรณ์ที่สุดและถูกพม่าทำลายน้อยที่สุด ถือว่าเป็นศิลปะที่พิเศษ คือไม่มีเสาและใช้วัสดุก่อสร้างแบบโบราณภายในมีภาพเขียนพุทธประวัติ และ พระเจ้าสิบชาติ อันวิจิตรงดงาม ซึ่งเป็นภาพเขียนที่เป็นศิลปะผลงานของช่างสมัยอยุธยาแท้ๆและดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันก็มีบางส่วนที่ชำรุดไปบ้างตามกาลเวลา และเป็นที่ประดิษฐานพระประธาน คือ หลวงพ่อใหญ่

ปัจจุบันนี้ได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ซึ่งทางวัดบางหลวงได้เปิดให้พุทธศาสนิกชนนักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษาเข้าชมและศึกษาประวัติศาสตร์ ศึกษาพระพุทธศาสนาตลอดทุกวัน (หนังสือประวัติวัดบางหลวง)

ภาพประกอบ 6 พระอุโบสถในวัดบางหลวง

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.7.2. วิหารและหอรระฆัง

วิหารและหอรระฆังของวัดบางหลวงเป็นสถาปัตยกรรมที่สวยงามในวัดบางหลวงจังหวัดปทุมธานี ถึงแม้ว่าจะมีระยะเวลาการสร้างไม่นานเท่าไร ประวัติของมณฑลแก้ววัดบางหลวงจังหวัดปทุมธานี สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2536 เป็นสถาปัตยกรรมที่มีความวิจิตรงดงามซึ่งภายนอกตกแต่งลวดลายด้วยปูนปั้นเป็นเรื่องราวพุทธประวัติ และจำลองมาจาก “พระจุฬามณีเจดีย์” เป็นพระเจดีย์ที่บรรจุพระจุฬาโมลี (มวยผม) ของพระพุทธเจ้าในชั้นดาวดึงส์เทวโลก มาเป็นแบบในการก่อสร้าง

ในมณฑลแก้วในวัดบางหลวงนี้ยังเป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนของอดีตบูรพาจารย์ของวัดบางหลวง โดยมีหลวงปู่รามัญมณีหรือที่รู้จักโดยทั่วไป พระรามัญมณี พระราชสุเมธาภรณ์ พระราชพุฒิเมธี พระครูมงคลสีลาภิวัฒน์ (หลวงปู่กลิ่นตัน) เป็นต้น ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสของวัดบางหลวงและเป็นพระมหาเถระที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง(หนังสือประวัติวัดบางหลวง)

ภาพประกอบ 7 วิหารและหอรระฆัง

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.7.3. สะพานโค้ง

ในบริเวณวัดบางหลวงได้มีสะพานโค้งรูปแบบตะวันตกสร้างขึ้นเมื่อสมัยรัชกาลที่ 5 อยู่ด้านริมคลองหน้าวัด ไม่มีปรากฏปี พ.ศ. ที่สร้างแต่จากการสอบถามผู้สูงอายุได้กล่าวว่า สะพานโค้งนี้สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 พร้อมกับวิหารของวัดบางหลวง สาเหตุที่มาของลักษณะสะพานโค้งสูงเพราะว่าในสมัยก่อนมีเรือสำปั้นที่มีหลังคาสูงผ่านไปมาตลอดเวลา และสามารถลอดผ่านออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้ ซึ่งปากแม่น้ำก็ห่างไปไม่ไกลประมาณ 50 เมตรด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องสร้างสะพานโค้งสูง

ภาพประกอบ 8 สะพานโค้ง

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.7.4. ศาลาทรงขนมปังซิง

ความงามลักษณะนี้ได้รับอิทธิพลในช่วงตะวันตก ได้มีการสร้างอย่างแพร่หลาย ก่อนหน้านี้คนจีนที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยได้มีการนำการสร้างบ้านเรือนด้วยวิธีนี้ ในอดีตคนไทยไม่นิยมจึงมีเพียงชาวจีนเท่านั้นที่นิยมกันและก็สูญหายไปในช่วงที่สุด จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ท่านอาจารย์วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย กล่าวไว้ว่าการสร้างลักษณะแบบนี้มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ทรงศึกษาภาษาอังกฤษและมีการติดต่อกับชาวต่างชาติ และได้นำลักษณะบ้านเรือนของชาวต่างชาติมา สร้างเริ่มจากบ้านหูด พ่อค้า บริเวณแถวกรุงเทพฯ และก็นำมาประดับตามวัดวาอารามรวมทั้งการประดับลวดลายฉลุไม้ หรือที่เรียกว่าเรือนขนมปังซิง

ที่เรียกว่า เรือนขนมปังซิง ท่านอาจารย์วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย ได้กล่าวว่าในสมัยก่อนขนมปังซิงเป็นอาหารของต่างชาติ ซึ่งในสมัยก่อนขนมปังซิงมีกระบวนการทำค่อนข้างยาก และลักษณะที่ออกมามีความคดเคี้ยว บิดเบี้ยว จึงเปรียบเสมือนลวดลายฉลุไม้ ที่มีความอ่อนช้อยว่าเรือนขนมปังซิง (วีรวัฒน์ วงศ์ศุภไทย. 23 มิถุนายน 2556: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 9 ศาลาทรงขนมปังขิง

ที่มา: วัดบางหลวง. (2556).

4.8 งานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฉาณิกา เงินอัน (2551: 2) ผลลัพธ์จากการวิจัยและพัฒนาคือ ได้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวไทยภูเขาเข้ากับ 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ได้รูปแบบการจัดทำหน่วย การเรียนรู้แบบ “ไอ-ทริบเบิลแอล โมเดล” (I-LLL Model) ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ คือ 1. องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไทยภูเขา 2. โรงเรียน 3. นักเรียนชาวไทยภูเขาและ 4. ชุมชนท้องถิ่นชาวไทยภูเขา พร้อมทั้งได้คู่มือการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบ “ไอ-ทริบเบิลแอลโมเดล” ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหา รูปแบบและการประยุกต์ใช้ ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ และขั้นตอนการออกแบบบทเรียน จากการทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขาไปทดลองสอน และให้นักเรียนบันทึกผลการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาบรรพบุรุษของตนเพิ่มขึ้น เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวไทยภูเขา ต้องการอนุรักษ์และสืบทอด ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการพึ่งพาตนเองได้

กฤษณ์ จันทรทัต (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ หน่วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องว่าวไทยหลักสี่ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกกับการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนสาระทัศนศิลป์ หน่วยภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องว่าวไทยหลักสี่ ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นางนุชนารถ นวลสุวรรณ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ภูมิปัญญาจากจิตรกรรมฝาผนัง กรณีศึกษา :จิตรกรรมฝาผนัง วัดเจ้ทั้งพระ ตำบลเจ้ทั้งพระ อำเภอเส้ทั้งพระ จังหวัดสงขลา เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “จิตรกรน้อย” เพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาศิลปะ ช่วงชั้นที่ 1ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พรรณนาโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณา เพื่ออธิบายค้นหาภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ของคน ความรู้ และทรัพยากรที่ปรากฏในภาพจิตรกรรม ผลการวิจัยพบว่า การค้นพบภูมิปัญญาด้านจิตรกรรมในภาพจิตรกรรมฝาผนัง วัดเจ้ทั้งพระ เป็นข้อเสนอแนะให้ครูตระหนักในการนำความรู้ และประสบการณ์ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน

ในลักษณะการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกให้เยาวชนเป็นจิตรกรน้อยสืบทอดภูมิปัญญาด้านจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรมและเห็นคุณค่าภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทยไทย

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา

การปฏิรูปเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้ก้าวทันไปกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปสังคมทั้งระบบ กระบวนการสอนพหุศิลปศึกษาซึ่งได้บูรณาการแนวคิดและการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อร่างกาย สื่อภาษา สื่อวัสดุ ฯลฯ อันเป็นการแสดงจากสภาพการรู้คิดและจินตนาการเพื่อสะท้อนถึงสุนทรีย์ะภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545: 11) นับเป็นนวัตกรรมการสอนศิลปะที่มีความหลากหลายที่บูรณาการแนวคิดและการสร้างสรรค์ศิลปะ

5.1 ความหมายพหุศิลปศึกษา

พหุศิลปศึกษา หมายถึง กระบวนการศึกษาจากการบูรณาการ ความคิดและการสร้างสรรค์ โดยการเลือกสรรสื่อแสดงออกที่หลากหลาย สื่อแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสื่อสี สื่อวัตถุ สื่อร่างกาย สื่อเสียง สื่อภาษา เป็นการแสดงออกจากสภาพการรู้คิด(cognition) และจินตภาพ (imagination) เพื่อสะท้อนวัฒนธรรม (culture) ภูมิปัญญา (wisdom) และสุนทรีย์ะ (aesthetic) ของปัจเจกบุคคลที่สัมพันธ์กับชุมชน ความเป็นชาติและความเป็นสากลในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตภาพ สุนทรีย์ะ และการพัฒนาวัฒนธรรมบูรณาการ (integral culture) ในสังคม (งานบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์.2545:10)

5.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา (arts education) ประกอบด้วย 5 แนวคิด ดังนี้ (งานบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2545: 11)

1. พหุศิลปศึกษาเชิงผู้มีความสามารถพิเศษ (Gifted Child Arts Education)
2. พหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom Arts Education)

3. พหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Arts Education)
4. พหุศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา (Multiple Intelligences Arts Education)
5. พหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline Based Arts Education)

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานวิจัยจะเป็นเรื่องของพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom Arts Education)

พหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom Arts Education) เมื่อเราพิจารณาถึงภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) คงพิจารณาผานกันได้ทั้งสองด้าน ด้านหนึ่งคือภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาพื้นบ้าน (folk wisdom) ที่ได้พัฒนาสืบต่อกันมาในชุมชน เป็นภูมิปัญญา เพื่อการดำรงชีวิต และเพื่อการแก้ปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชน ท่ามกลางธรรมชาติสิ่งแวดล้อมซึ่งภูมิปัญญาพื้นบ้านนี้ ได้ผ่านการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม สอดคล้องในแต่ละช่วงเวลาและอีกด้านหนึ่งคือภูมิปัญญาที่คนไทยคิดค้นและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ซึ่งภูมิปัญญาความรู้ที่เกิดขึ้นนี้จะเกิดขึ้นในอดีต ในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้เมื่อเรากล่าวถึงภูมิปัญญา ที่สะท้อนสู่พฤติกรรมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยภูมิปัญญาไทยสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 8 ด้าน ดังนี้

1. วิธีการดำรงชีวิต (livelihood)
2. ขนบธรรมเนียมประเพณี (tradition)
3. ปรัชญาความเชื่อ (philosophy and belief)
4. เรื่องเล่าพื้นบ้าน (folklore)
5. ความเชื่อทางศาสนา (religion)
6. การละเล่นพื้นบ้าน (folkplay)
7. ศิลปะและงานช่าง (arts and craft)
8. ภูมิปัญญาร่วมสมัย (contemporary wisdom)

การศึกษาทางด้านพหุศิลปศึกษา สามารถเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาไทยทั้งที่สืบทอดมาจากอดีตภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาร่วมสมัย สามารถนำมาพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนการสอน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบวน และตามอัธยาศัย โดยแยกกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. การแสวงหาความรู้ภูมิปัญญาไทยจากบุคคล
2. การแสวงหาความรู้ภูมิปัญญาไทยจากเอกสารและบันทึกต่าง ๆ
3. การแสวงหาความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ตรง
4. การพัฒนาภูมิปัญญาไทย
5. การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะและงานช่าง ทั้งศิลปะการแสดง ดนตรี และทัศนศิลป์

(คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2544: 70)

5.3 งานที่วิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพหุศิลปศึกษา

พรศักดิ์ ชาวพรหม (พรศักดิ์ ชาวพรหม. 2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพหุศิลปศึกษา (Arts Education) ของครูต้นแบบสาขาศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษา พบว่ารูปแบบการสอนของครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษามีความหลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น กระบวนการเรียนการสอนหลายรูปแบบได้รับอิทธิพลจากการปฏิรูปการศึกษา และอีกหลายรูปแบบเกิดจากปัญหา สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ครูต้นแบบต้องคิดค้นรูปแบบนวัตกรรมการสอนขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาเช่นความขาดแคลนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษาของผู้ปกครอง และชุมชน ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์และสังเกตการณ์สอนมีการปรับเปลี่ยนระบบแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อด้านกระแสนิยมแบบเก่า ๆ ในอดีตที่ครูเป็นผู้สั่งสอนและชี้นำหรือมีบทบาทสำคัญอยู่เพียงฝ่ายเดียว ครูได้ลดบทบาทจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้เด็กมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

จิรพร สินเสริฐ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ศึกษาการวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ วิชาศิลปศึกษาในบริบทของพหุศิลปศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระหว่างปีพุทธศักราช 2540 – 2545 จำนวน 44 เล่ม ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา ส่วนใหญ่มีการนำเสนอเนื้อหาที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีพหุศิลปศึกษา เชิงแบบแผนมากที่สุด รองลงมาเป็นทฤษฎีพหุศิลปศึกษามุมปัญญาไทย จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าหนังสือที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ จะสอดคล้องกับหลักการนำไปปฏิบัติ การสร้างสรรค์ ผลงานจินตนาการ และรวมถึงการเห็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมอีกด้วย

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียนรู้

6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า พึงพอใจ หมายถึง รัก ชอบใจ และพึงใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ

จรรยา ทองถาวร (นริษา นราศรี. 2544: 28; อ้างอิงจาก จรรยา ทองถาวร. 2536: 222) ได้กล่าวถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ โดยได้สรุปเนื้อความมาจากแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) สรุปได้ว่า ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

2. ความต้องการมั่นคงและปลอดภัย ได้แก่ ความต้องการมีความเป็นอยู่อย่างมั่นคงมีความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สิน มีความมั่นคงในการทำงาน และมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3. ความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ได้แก่ ความภูมิใจ การได้รับความยกย่องจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการความสำเร็จแห่งตน เป็นความต้องการระดับสูงสุด เป็นความต้องการระดับสูง เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จทุกอย่างตามความคิดของตน

กัจจกร สุนทรธรรม (2555: 140) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจหรือสุขารมณ์ (pleasure) หมายความว่าทั่วไป คือ ความพอใจ ชอบใจ เกิดขึ้นหลากหลายอาการ เช่น

- ความพึงพอใจในการปฏิบัติ ของความรู้สึกที่มีความลึกซึ้งของบุคคลที่มีต่องาน
- ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลที่ไม่มีจุดสิ้นสุด ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลา และสภาพสิ่งแวดล้อมบุคคล อาจไม่พอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาก่อนก็ได้
- ความพึงพอใจ เป็นความต้องการทางกายและจิต รุนแรงมากหรือน้อยแล้วแต่บุคคล
- ความพึงพอใจ เนื่องจากมาสนองความต้องการ ทำให้เกิดสุข
- ความพึงพอใจในผลงาน เป็นสภาพจิตที่มีความชอบต่องานนั้นๆ
- ความพึงพอใจจากการประเมินคุณค่าที่ได้รับ เหนือการคาดหวังจากสิ่งที่เป็นจริง

ประสาธ อิศรปริดา (2541: 300) ได้กล่าวถึงพึงพอใจ ไว้ว่าความพึงพอใจ หมายถึงพลังที่เกิดจากพลังทางจิตที่มีผลไปสู่เป้าหมายที่ต้องการของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมไปสู่และเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

เมื่อกล่าวโดยสรุปความพึงพอใจจึงเป็นความรู้สึกพอใจ ชอบใจ เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งกล่าวมาแล้วในทฤษฎีของมาสโลว์ โดยมีปัจจัยสำคัญจากแรงจูงใจที่มากกระตุ้นให้เกิด คือ เกี่ยวข้องกับงานและปัจจัยคำจุน เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำงานด้วย

6.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีของฟรอยด์ (กัจจกร สุนทรธรรม. 2555: 143) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของ ego เพื่อทำให้เกิดความพอใจอย่างยิ่ง เกิดความเจ็บปวดเล็กน้อยที่สุด ด้วยวิธีที่นำไปถึงความพึงพอใจสูงสุด ส่วนเรื่องของ ego นั้น ฟรอยด์มีความเห็นว่าเป็นส่วนของจิตใจที่แสดงออกมาภายนอก เพื่อแสดงถึงความรับรู้และกระบวนการความต้องการของ ego ควบคุมความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และ

การกระทำ โดยแสดงออกที่สามารถควบคุมได้ ego เกี่ยวกับระดับจิตสำนึกและจิตก่อนสำนึกเป็นส่วนใหญ่ อาจอยู่ในระดับจิตใต้สำนึกอยู่บ้าง ในทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้ ego เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ทำหน้าที่ควบคุม บริหารจัดการ ประนีประนอม และประสานงาน ให้เกิดความสมบูรณ์ของ id กับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเกิด superego ซึ่งหมายถึงความมีโนธรรม คุณธรรม เป็นโครงสร้างจิตใจที่ فروยด์ กล่าวว่าเป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับสติและความรับผิดชอบ

สิ่งเร้า (Stimulus) สิ่งต่างๆที่ทำให้เกิดพฤติกรรม (behavior) รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจด้วย เป็นอาการแสดงของอินทรีย์ ได้ตอบสนองสิ่งเร้าด้วยการแสดงความรู้สึก ความคิดและจินตนาการ โดยทั่วไปมักมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้า 2 ลักษณะ คือ ด้วยพฤติกรรมภายนอก จากอาการแสดงออกให้เห็น เช่น ดีใจ ตกใจ ส่วนพฤติกรรมภายใน เป็นการตอบสนองที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น การเต้นของหัวใจ หรือความดันโลหิตผิดปกติ พฤติกรรมนี้เป็นกิริยาของสิ่งที่มีชีวิตแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เช่น การพูด การสร้างสรรค์งานศิลปะ เป็นความฝัน สร้างอารมณ์ และความรู้สึก พฤติกรรมที่เกิดจากสิ่งเร้านี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่เกิดเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องฝึกสอน เช่นอาการร้องไห้ หัวเราะ โกรธ
2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ต้องฝึก ศึกษา ปฏิบัติ เช่นการพูด การอ่าน การเขียน การร้องเพลง การวาด การปั้น และกีฬา

สิ่งเร้าก่อให้เกิดความต้องการ (Need) ให้แก่บุคคล มาสโลว์ นักจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียงได้เสนอทฤษฎี Maslow's hierarchy of need ไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางกาย (physiological needs)
2. ความต้องการทางความปลอดภัย (security need)
3. ความต้องการทางสังคม (social need)
4. ความต้องการทางเกียรติยศ (self esteems)
5. ความต้องการความสำเร็จที่ตนปรารถนา (self actualization)

สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ มี 2 หลัก คือ คุณค่า (Value) และความคาดหวัง (expectancy) ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แรงกระตุ้นภายนอก เช่น การศึกษา ชื่อเสียงเกียรติยศ ความมั่นคงในชีวิต
2. แรงกระตุ้นภายใน เช่นการยอมรับ ได้ทำงานตามที่ตน ปรารถนา ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน

แรงจูงใจ หมายถึง เงื่อนไข เป็นกระบวนการที่ใช้พลังงานใช้เหตุผลในการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมในพฤติกรรมที่จำเพาะเจาะจงที่มีเป้าหมายเกิดจากการถูกกระตุ้นเร้า เป็นสภาวะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 3 ทิศทาง คือ การทำให้เกิดพฤติกรรมการยับยั้งพฤติกรรม และการกำหนดแนวพฤติกรรมที่แสดงออก

เหตุกระตุ้นใจ (incentive) การตราตรึง (inculcation) การตอบสนอง(response) การเพ่งอารมณ์ (meditation) แรงดัน. ความกระตุ้นใจ(impulse) เร้าความรู้สึกที่เด่นเด่นรุนแรง(excite) ความรู้สึกกระทบใจ (sentimental) ความอิจฉา (envy) ความริษยา (jealous) ซึ่งมีการเกิดขึ้นอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนการสอนต่อนักเรียน

ซึ่งสรุปได้ว่า แรงจูงใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ มีหลายแนวคิดด้วยกัน เช่น

1. ทฤษฎีความต้องการความสุขส่วนตัว ต้องการมีความสุข หนีจากความทุกข์
2. ทฤษฎีสัญชาตญาณ ซึ่งติดตัวมาตั้งแต่เกิด ทำให้มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้

3. ทฤษฎีเหตุผล เชื่อว่าบุคคลมีอิสระเสรีในการคิดและการกระทำ

4. ทฤษฎีแรงขับ แรงขับภายในและภายนอก เกิดจากประสบการณ์และความรู้ของบุคคล

5. ทฤษฎีการลำดับขั้นตอนความต้องการ

ในการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติจะเกิดความพึงพอใจในกิจกรรมหรือการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานนั้นๆ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามจุดประสงค์

6.3 การวัดความพึงพอใจ

หทัยรัตน์ ประทุมสูตร (2542: 14) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจ เป็นเรื่องที่ยากที่เปรียบเทียบกับความเข้าใจทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติจะวัดได้โดยการสอบถามจากบุคคลที่ต้องการ จะถาม มีเครื่องมือที่ต้องการจะใช้ในการวิจัยหลาย ๆ อย่าง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการวัดอยู่หลายแนวทางแต่การศึกษาความพึงพอใจอาจแยกตามแนวทางวัด ได้สองแนวคิดตามความคิดเห็นของ ซาลีซนิกค์ คริสเทนส์ กล่าวคือ

1. วัดจากสภาพทั้งหมดของแต่ละบุคคล เช่น ที่ทำงาน ที่บ้านและทุก ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การศึกษาตามแนวทางนี้จะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ แต่ทำให้เกิดความยุ่งยากกับการที่จะวัดและเปรียบเทียบ

2. วัดได้โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบ เช่น องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงาน การนิเทศงานเกี่ยวกับนายจ้าง

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 63) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจ เช่นแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยชุดข้อคำถามที่ต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยการทำให้เครื่องหมายหรือเขียนตอบ หรือกรณีที่กลุ่มตัวอย่างอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ความคิดเห็นของบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างแบบสอบถาม มีส่วนประกอบโครงสร้างของแบบสอบถาม 3 ส่วนคือ

1.1 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เป็นส่วนแรกของการสอบถามโดยระบุจุดมุ่งหมายและความสำคัญที่ทำให้ตอบแบบสอบถาม คำอธิบายลักษณะของแบบสอบถามและวิธีตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ และตอนสุดท้ายจะกล่าวขอบคุณล่วงหน้า แล้วระบุชื่อเจ้าของแบบสอบถาม

1.2 สถานภาพทั่วไป เป็นรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ การศึกษา

1.3 ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะวัด ซึ่งอาจแยกเป็นพฤติกรรมย่อยๆ แล้วสร้างข้อคำถามวัดพฤติกรรมย่อยๆ นั้น

2. รูปแบบของแบบสอบถาม ข้อคำถามในแบบสอบถามอาจมีลักษณะเป็นปลายเปิดหรือแบบปลายปิด แบบสอบถามฉบับหนึ่งอาจเป็นแบบปลายเปิดทั้งหมดหรือแบบผสมก็ได้ ดังนี้

2.1 ข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Form or Unstructured Questionnaire) เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบไว้เลือกตอบ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ โดยใช้คำพูดของตนเอง

2.2 ข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Unstructured Questionnaire) เป็นคำถามที่มีคำตอบให้ผู้เขียนเขียนเครื่องหมาย ลงหน้าข้อความ หรือตรงกับช่องที่เป็นความจริงหรือความเห็นของตน มีหลายแบบ ได้แก่

2.2.1 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตน เพียงคำตอบเดียว จาก 2 คำตอบ

2.2.2 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตน เพียงคำตอบเดียว จากหลายคำตอบ

2.2.3 แบบให้เลือกตอบคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของตนได้หลายคำตอบ

2.2.4 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบตามระดับความคิดเห็นของตน อาจจัดในรูปของตาราง

2.2.5 แบบผสม หมายถึง มีหลายแบบอยู่ด้วยกัน

2.2.6 แบบให้เรียงลำดับความสำคัญ โดยเขียนเรียงลำดับความชอบต่อสิ่งนั้น

2.2.7 แบบเติมคำสั้นๆ ลงในช่องว่าง สิ่งที่เติมมีความเฉพาะเจาะจง

3. หลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนว่าต้องการถามอะไร

3.2 สร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันตรงหัวข้อที่ได้วางโครงสร้าง

3.4 ไม่ควรให้ผู้ตอบตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อหน่าย ไม่ให้ความร่วมมือหรือตอบโดยไม่ตั้งใจ

3.5 ให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความลำบากน้อยที่สุดในการตอบ ดังนั้น ควรใช้ข้อคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแต่กาตอบในแบบสอบถาม

3.6 สร้างข้อคำถามให้มีลักษณะที่ดี คือ มีลักษณะ ดังนี้

3.6.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่ายไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

3.6.2 ใช้ข้อความที่สั้นกะทัดรัด ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

3.6.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบ โดยคำนึงถึงสติปัญญา ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

3.6.4 แต่ละข้อควรถามเพียงปัญหาเดียว

3.6.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง

3.6.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่าย ไม่รู้เรื่อง หรือไม่สามารถตอบได้

3.6.7 หลีกเลี่ยงคำที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกัน เช่น บ่อยๆ เสมอๆ รวย ไร่ ฉลาด

3.6.8 ไม่ใช่คำถามที่เป็นคำถามนำผู้ตอบให้ผู้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด

3.6.9 ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจหรืออึดใจที่จะตอบ

3.6.10 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า

3.6.11 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

3.6.12 คำตอบที่ให้เลือกในข้อคำถามควรมีให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถเลือกตอบได้ ตรงกับความจริงตามความเห็นของเขา

4. มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) เป็นมาตราวัดชนิดหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือประเภทแบบสอบถาม แบบวัดด้านจิตพิสัย เช่น เจตคติ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

4.1 มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผลสภาพความเป็นจริง ตั้งแต่ 3 ระดับ ขึ้นไป

4.2 ระดับที่เลือกอาจเป็นชนิดที่มีด้านบวกและด้านลบในข้อเดียวกันหรือมีเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่อีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือระดับน้อยมาก

4.3 บางข้อมีลักษณะเชิงนิมิต (Positive Scale) บางข้อมีลักษณะเชิงนิเสธ (Negative Scale)

4.4 สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ จึงสามารถวัดความคิดเห็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจชนิดปลายปิดแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อวัดความรู้สึกชื่นชอบ พพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ในวิชาทัศนศิลป์ โดยคำนึงโครงสร้างหลักในการสร้างรูปแบบของชุดกิจกรรมว่ามีความพึงพอใจกับชุดกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

เชษฐา ทองจำปา (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนโดยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สอดแทรกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเรื่องราวในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ทวี ชมเมือง (2552: บทคัดย่อ) จากการศึกษา การพัฒนาชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เรื่อง พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองกาดศรีสะเกษ โรงเรียนบ้านหนองกาด พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมเรื่องพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากมีค่าเฉลี่ย 4.26

7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

7.1 ความหมายของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไม่ว่าจะเป็น ชุดการสอน ชุดการเรียน หรือ ชุดการเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อการสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนหรือระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มความสามารถ ในการวิจัยครั้งนี้มีนักการศึกษาหลายท่านได้คำจำกัดความซึ่งมีความสอดคล้องกันดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 51) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนชนิดหนึ่งที่เป็นลักษณะของสื่อประสม และเป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนได้รับความต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเรื่องและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการให้นักเรียน ได้เรียนรู้หรือจัดไว้เป็นชุดในกล่อง ซองกระดาษ ชุดกิจกรรมอาจประกอบด้วยเนื้อหาสาระ คำสั่ง ใบงาน ในการทำกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารความรู้ เครื่องมือ หรือสื่อจำเป็นสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วาสนา ชาวหา (2525: 138) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า ชุดการสอนหรือชุดกิจกรรม หมายถึง การใช้สื่อประสม เพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและเป็นไปตามจุดหมาย สื่อการเรียนการสอนบางชนิดไม่สามารถบรรจุไว้ในซองหรือกล่องได้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ชีวิต แตกหักเสียหายง่าย ก็จะกำหนดรายชื่อไว้ในคู่มือการใช้ชุดการสอนเท่านั้นส่วนสื่อชิ้นนั้นจะถูกจัดไว้ในห้องปฏิบัติการ

กูด (Good. 1973: 306) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า เป็นโปรแกรมการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เนื้อหา คู่มือครู แบบฝึกหัดมีการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนอย่างครบถ้วน ชุดการสอนนั้นนักเรียนจะได้ศึกษาด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดให้และเป็นผู้แนะนำเท่านั้น

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2536: 193) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ว่า เป็นชุดของสื่อประสม (Multimedia) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

จากดังที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ชุดของสื่อการสอนหลายๆชนิดที่นำมาใช้ร่วมกันในเนื้อหาเดียวกันวัตถุประสงค์เดียวกัน โดยที่สื่อแต่ละชนิดทำหน้าที่ต่างกัน บางชนิดใช้สร้างความสนใจ สื่อประสมที่มีการนำเสนอเนื้อหา วัตถุประสงค์ โดยอาศัยสื่อที่หลากหลายซึ่งทำหน้าที่ต่าง ๆ กัน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่ม โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และคอยให้คำปรึกษา

7.2 หลักในการสร้างชุดกิจกรรม

หลักการในการสร้างชุดชุดกิจกรรม มีผู้เสนอไว้หลายท่าน ดังนี้

บราวน์ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2522: 199; อ้างอิงจาก Brown. 1973: 503) ได้เสนอหลักการในการสร้างชุดการสอนไว้ 2 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 หลักการเกี่ยวกับสื่อประสม ชุดการสอน หมายถึง การใช้สื่อหลายอย่างอย่างมีระบบ มาใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้ของกิจกรรมการเรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสื่อ

ประการที่ 2 หลักการวิเคราะห์ระบบ ชุดการสอนจัดทำโดยอาศัยวิธีวิเคราะห์ระบบ มีการทดลองสอน และปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่น่าเชื่อถือได้ จึงนำออกมาใช้เผยแพร่

เสาวนีย์ สีขาบบัณฑิต (2528: 292) ได้เสนอหลักการสร้างชุดการสอนไว้ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักการศึกษาได้นำหลักการจิตวิทยาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้ เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถปั้นผู้เรียนให้เป็นพิมพ์เดียวกันได้ในเวลาที่เท่ากัน เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของตนเอง และใช้เวลาในแต่ละเรื่องแตกต่างกันไป ซึ่งเป็นความแตกต่างด้านสติปัญญา (Intelligence) ความสามารถ (Ability) ความต้องการ (Need) ความสนใจ (Interest) ร่างกาย (Physical) อารมณ์ (Emotion) และสังคม (Social) ด้วยเหตุผลของความแตกต่างดังกล่าว ผู้สร้างชุดการสอนจึงได้พยายามหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดการสอนนั้นๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดคือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือจัดการสอนตามเอกัตภาพ หรือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนเป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

2. การนำสื่อประสมมาใช้ (Multi-Media Approach) เป็นการนำสื่อการเรียนการสอนหลายประเภทมาใช้อย่างมีระบบ ซึ่งเป็นความพยายามเพื่อเปลี่ยนแปลงจากการสอนแบบเดิมที่ยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนโดยใช้แหล่งความรู้จากสื่อต่างๆ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนโดย

3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง

3.2 ตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

3.3 มีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจที่สามารถทำได้ถูกต้อง ถ้าทำไม่ได้ จะได้พิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน ไม่ท้อ เพราะเขามีโอกาสจะทำได้สำเร็จเหมือนผู้อื่น

3.4 เรียนรู้ไปทีละขั้น ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

4. การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis) โดยการจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน ทุกสิ่งที่จัดไว้ในชุดการสอนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีการตรวจทุกขั้นตอน และทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์กันอย่างสอดคล้อง มีการพัฒนาปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เชื่อถือได้จึงนำใช้

ธีระชัย ปุณฺณโชติ (2532: 4-18) ได้เสนอหลักการสร้างชุดการสอนไว้ 2 ประการคือ

1. แนวโน้มการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการสอนปัจจุบันนี้ ได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไปเป็นสื่อการสอนที่ครอบคลุมถึงการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการ ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการสาธิตและการทดลอง ปัจจุบันนิยมใช้สื่อการสอนแบบประสม และจัดทำชุดการสอนสำหรับช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าใช้ช่วยครู คือ ให้ผู้เรียนใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง

2. หลักการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม แนวโน้มในปัจจุบันต้องการให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนกับผู้สอน ผู้เรียน และกับสภาพแวดล้อมมากขึ้น จึงมีการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จึงนำมาสู่การผลิตสื่อการสอนในรูปแบบของชุดการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อการเรียน และกับเพื่อนมากขึ้น

สรุปได้ว่า หลักการในการสร้างชุดการสอน ควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักการเกี่ยวกับสื่อประสม การวิเคราะห์ระบบ การเลือกใช้ทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสม และการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน

7.3 ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม

สุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2526: 114) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. หัวเรื่อง เป็นการแบ่งหน่วยงานออกเป็นส่วนย่อยให้ผู้เรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น

2. คู่มือ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ใช้ชุดการสอนต้องศึกษาให้เข้าใจ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน และจำนวนผู้เรียน

2.2 เนื้อหา สารสำคัญ ควรจะบรรยายเนื้อหาอย่างสั้นๆ กว้างๆ ส่วนรายละเอียด

นำไปไว้ในเอกสารประกอบการเรียน

2.3 ความคิดรวบยอด (Concept) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น

2.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่มุ่งจะให้ผู้เรียนได้รับ

2.5 สื่อการเรียน ระบุรายการศึกษาค้นคว้าและผู้สอนจะใช้ประกอบการสอน

2.6 กิจกรรมการเรียน เป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์

2.7 การประเมินผล

3. สื่อการเรียน จะต้องมิไว้ในชุดการสอนจริงๆ และต้องระบุไว้ในคู่มือ
4. การประเมินผล เพื่อดูพฤติกรรมของผู้เรียน อาจใช้แบบทดสอบ หรือแสดงผลงาน
5. สิ่งที่ใช้บรรจุในชุดการสอนไม่ควรใหญ่เกินไป ต้องคำนึงถึงการนำไปใช้
6. กิจกรรมสำรอง ถ้าเป็นชุดการสอนแบบกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมสำรองไว้สำหรับนักเรียนที่ทำเสร็จก่อนเพื่อให้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ

7. ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

จากการที่มีผู้กำหนดส่วนประกอบของชุดการสอนไว้หลายรูปแบบ ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน นักการศึกษาบางท่านได้รวมหัวข้อย่อยไว้ด้วยกัน บางท่านเพิ่มองค์ประกอบบางส่วนเข้าไป ผู้ศึกษาจึงได้ประยุกต์รูปแบบของส่วนประกอบที่สำคัญของชุดการสอน ดังนี้

1. คำชี้แจง/คู่มือครู/คู่มือนักเรียน
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียน
4. สื่อการเรียน
5. การประเมินผล

กรรณิกา ไผทจันทร์ (2541: 83) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้มีส่วนประกอบ

ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุชื่อเนื้อหาที่เรียน
2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้
3. จุดประสงค์ของกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุเป้าหมายที่นักเรียนต้องทำให้

บรรลุผลเมื่อจบกิจกรรม

4. เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุเวลาในการเรียนชุดกิจกรรม
5. สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการกับชุดกิจกรรมนั้น ๆ
6. เนื้อหา เป็นรายละเอียดที่ต้องการให้นักเรียนทราบ
7. กิจกรรม เป็นส่วนที่นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521: 65) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างชุดกิจกรรมไว้ 10 ข้อดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน โดยการแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน
3. กำหนดหัวเรื่องหรือหน่วยการสอนย่อยให้สัมพันธ์กับเวลาครั้งละ 1-2 ชั่วโมง
4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการให้สอดคล้องกับหัวเรื่องโดยสรุปรวบรวมแนวคิดและหลักเกณฑ์สำคัญเพื่อไว้เป็นแนวทางกำหนดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้อง
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องโดยเขียนให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

6. กำหนดแบบประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียน หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่นการตอบคำถาม การเล่นเกม เป็นต้น

7. กำหนดแบบประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากการผ่านกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8. เลือกการผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้นเมื่อผลิตสื่อการสอนแล้วก็จัดไว้เป็นหมวดหมู่

9. การทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ

10. การใช้ชุดการสอน ชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วสามารถนำไปสอนผู้เรียน

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า ในการสร้างชุดกิจกรรมในรูปแบบใดก็ได้แล้วแต่ ผู้สร้างเองนั้นควรจะมีการวางแผน กำหนดเนื้อหา จุดมุ่งหมาย สื่อการเรียน เวลาที่ใช้ทำกิจกรรม การวัดและการประเมินผล แล้วทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อบกพร่องนั้นๆไปแก้ไข ชุดกิจกรรมในครั้งต่อไป

7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

เบญจวรรณ ไชหาญ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และทักษะการนำเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการจัดการความรู้ทางวิทยาศาสตร์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนทั้งหมด 28 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีทักษะการนำเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการจัดการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่ต่ำกว่าระดับดี(ระดับ 3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทิพิทย์ รองเดช (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถทางสติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมพหุปัญญาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน ดำเนินการโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมพหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาร์ม โพธิ์พัฒน์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้ชุดกิจกรรมการเขียนแผนผังมโนมติกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 26 คนซึ่ง

ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเขียนแผนผังมโนทัศน์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเขียนแผนผังมโนทัศน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัครเดช จำนงค์ธรรม (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมประชาภิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คนผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความหมายของชุดการสอนที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดการสอน หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยมีโปรแกรมการสอนที่จัดไว้โดยเฉพาะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ได้ทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจง คู่มือครู คู่มือนักเรียนโดยมีคำแนะนำขั้นตอน สื่อการสอน และแบบทดสอบ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหา โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมพหุศิลป์ศึกษาซึ่งเป็นนวัตกรรมและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยการสอดแทรกในชุดการสอน โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเป็นวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีการจัดการดำเนินการค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การทดลองและวิธีการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียน โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จ.ปทุมธานี นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ศึกษาวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ในชุดการสอน จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 50 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาฯ จ.ปทุมธานี นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ศึกษาวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดการสอนโดยจัดเป็นกลุ่มทดลองห้องเรียนละ 50 คน 1 ห้อง รวมทั้งหมด 50 คนได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ทดลองครั้งที่ 1 คือ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดการสอน

ทดลองครั้งที่ 2 คือ ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดการสอน

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตรกรรม, ประติมากรรม, สถาปัตยกรรม และนำมาสร้างเป็นด้วยชุดกิจกรรมการสอนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ปทุมธานี ศึกษาวัดบางหลวง สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี โดยจัดแบ่งเนื้อหาด้านความรู้ออกเป็น 3 เรื่อง ดังนี้คือ

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เวลา 1 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ทัศนศิลป์ในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จิตรกรรมในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประติมากรรมในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สถาปัตยกรรม ในวัดบางหลวงและวิถีชีวิต เวลา 1 ชั่วโมง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง เวลา 3 ชั่วโมง
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์ศิลป์ไทย เวลา 1 ชั่วโมง

ตาราง 1 กำหนดการสอนทุกวันพุธ ในคาบกิจกรรมชุมนุม

ครั้งที่	เวลา	หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา
1	09.00-10.00น.	1	เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2	09.00-10.00น.	2	เรื่องจิตรกรรมในวัดบางหลวง
3	09.00-10.00น.	2	เรื่องประติมากรรมในวัดบางหลวง
4	09.00-10.00น.	2	เรื่องสถาปัตยกรรม ในวัดบางหลวงและวิถีชีวิต
5	09.00-12.00น.	3	เรื่องตะลอนศิลป์วัดบางหลวง
6	09.00-10.00น.	3	เรื่องสร้างสรรค์ศิลป์ไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ได้แก่

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการสอน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ

2.3 แบบสำรวจความพึงพอใจทางการเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างชุดกิจกรรมการสอน

มีขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการสอน ดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และศึกษารายละเอียดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่จะนำมาสร้างในชุดกิจกรรมการสอนสำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

3.1.2 ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้ในแบบต่างๆตามเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้สร้างเป็นชุดกิจกรรมการสอน

3.1.3 เลือกสาระการเรียนรู้ที่จะนำมาทดลอง ได้แก่ วิชาทัศนศิลป์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะโดยแบ่งเป็นหน่วยย่อยๆ

3.1.4 จากการศึกษาตัวชี้วัดและนำมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมงซึ่งประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ
2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. สาระการเรียนรู้
5. การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ
 - ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ดึงความพร้อมความสนใจแก่ผู้เรียน
 - ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการสอน
 - ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป
 - ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการสอน ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการจัดการเรียนการสอน

3.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการสอน ที่สร้างขึ้นไปใช้สอนเพื่อทำการวิจัยต่อไป

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากแหล่งความรู้ต่างๆเพื่อศึกษาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและปรึกษาข้อมูลรวมเป็นองค์ความรู้กับผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ จ.ปทุมธานี เพื่อทำการวิเคราะห์และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการสอน

3.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน และนำผลไปวิเคราะห์ เพื่อให้แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) หาความยากง่าย

3.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ ให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนทัศนศิลป์ได้ทำการตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ดูความเหมาะสมในการตั้งคำถามให้ตรงกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ ดูความเหมาะสมของ

ภาษา ตัวเลือกของคำถาม ความยากง่าย เพื่อนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ และ เก็บบันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อเพื่อนำไปปรับปรุง และนำไปหาค่าตรงซึ่ง ความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่า ข้อสอบนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเก็บไว้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ

3.2.4 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับกับนักเรียนชั้น นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจ.ปทุมธานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2541: 197)

3.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี สำหรับชั้นกิจกรรมชุมนุมศิลปะ ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งก่อนและหลังเรียนกับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โรงเรียนธรรมศาสตร์ คลองหลวงวิทยาคม จ.ปทุมธานี ที่เรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี จำนวน 50 คน เพื่อทดลองสอบหาคคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.6 นำผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมดมาตรวจให้ คะแนนโดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ในแต่ละข้อ คำถามให้ 0 คะแนน และนำมาเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนตามลำดับ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้

3.3.1 แบบสำรวจความพึงพอใจทางการเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชา ทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ มีขั้นตอนในการ สร้างดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้

3.3.1.2 สร้างแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ บรรยายการสอน การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ลักษณะของแบบ สำรวจเป็นแบบมาตราส่วนโดยมีเกณฑ์ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคาดหวังมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคาดหวังมาก

3 หมายถึง ระดับความคาดหวังปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคาดหวังน้อย

1 หมายถึง ระดับความคาดหวังน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ความคาดหวังของข้าราชการที่ดำเนินชีวิตตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คณะผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน ดังนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	คาดหวังในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	คาดหวังในระดับน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	คาดหวังในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	คาดหวังในระดับมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	คาดหวังในระดับมากที่สุด

3.3.1.3 นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบภาษาและครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบวัดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความด้านความเหมาะสมของข้อความของแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3.1.4 นำแบบสำรวจที่ได้ตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของภาษา ความถูกต้องและชัดเจน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง

4. การทดลองและวิธีการทดลอง

4.1 วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1.1 ก่อนที่จะดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อออกหนังสือขออนุญาตผู้บริหารศึกษาดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล

4.1.2 พบผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อชี้แจงจุดประสงค์ของการวิจัยและอธิบายรูปแบบการวิจัยพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการดำเนินการทดลอง

4.1.3 ทำการเลือกนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะแบบเจาะจง โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

4.1.4 ประชุมนิเทศเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน บทบาทของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนและวิธีการประเมินผลการเรียน

4.1.5 ทำการสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ให้แก่นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ จำนวน 40 ข้อ

4.1.6 ดำเนินการทดลองซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนโดยทำการสอน ด้วยการจัดการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ระยะเวลาในการทดลอง คือ 8 คาบ คาบละ 50 นาที

4.1.7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ ทางกรเรียนสาระทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โดยใช้คะแนนหลังเรียน (Posttest)

4.1.8 นำคะแนนที่ได้ไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

5.1.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean)

การคำนวณค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนมีดังนี้ (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ.

2531: 59)

1. ห้อัตราร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2. ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียน

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534: 74)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคน

N แทน จำนวนนักเรียน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

5.2.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,แผนการจัดการเรียนรู้และแบบสำรวจความพึงพอใจทางการเรียน คำนวณโดยใช้สูตรของ Rowinelli and Hambleton (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2541: 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อจึงผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่านที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว

5.2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในกิจกรรมชุมนุมศิลป์ โดยใช้เทคนิค โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2541: 197)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐานในการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบการพัฒนาทักษะทางศิลปะก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้สถิติ t – test for dependent -samples ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}, df=n-1$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
 D แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
 n แทน จำนวนคู่

(ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544: 179)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรัฐวิชาวชิษนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดการสอน ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเป็นวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการจัดการดำเนินการค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ดังนี้

- n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
- S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าสถิติของการแจกแจงแบบที (t-distribution)
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรัฐก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ตาราง 2 การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรัฐวิชาวชิษนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ตาราง 3 การศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการทำแบบทดสอบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ตอนที่ 1 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ดังนี้

ตาราง 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการสอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มทดลอง	n	\bar{X}	S.D	t	Sig
คะแนนก่อนเรียน	30	14.76	4.20	21.59**	.00
คะแนนหลังเรียน	30	23.92	3.86		

มีนัยสำคัญที่ .01

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองกิจกรรมชุมนุมที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นจากเดิม ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1

ผลการจัดการเรียนรู้การสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ภาพประกอบ 10 นักเรียนทำข้อสอบก่อนเรียน

ภาพประกอบ 11 การเรียนการสอนชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผลการจัดการเรียนรู้การสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ภาพประกอบ 12 นักเรียนเรียนรู้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการเรียน

ภาพประกอบ 13 นักเรียนเรียนรู้ข้อมูลจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ

ภาพประกอบ 14 ครูเดินแนะนำการทำงาน

การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนรู้การสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนของกลุ่มทดลองผลการเรียนรู้ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนรู้การช่วยให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยเรียนรู้ด้วยการพูด บอก เล่า อธิบาย ให้ผู้เรียนซักถามและนักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าได้เรียนรู้เป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือในการเรียนจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม ช่วยกันคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ทั้งนี้ยังใช้วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา การลงสถานที่จริง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมากขึ้น โดยครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้จริงและมีการอภิปราย สรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาโดยการบันทึกความรู้อันที่ได้รับลงสมุดบันทึกช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากร ท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นวิธีที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะการวางแผน การประสานงาน การทำเป็นงานกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้มีความกระตือรือร้น และสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นการเรียนรู้การถ่ายโยงการเรียนรู้แบบนี้จึงส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ภาพประกอบ 15 ปรีกษาและออกแบบในกลุ่ม

ภาพประกอบ 16 ผลงาน Mind Mapping

ตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ดังนี้

ตาราง 3 การศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง จากการทำแบบทดสอบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.68	.441	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอน	4.94	.217	มากที่สุด
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.95	.150	มากที่สุด
4. ด้านการประเมินผล	4.90	.323	มากที่สุด
รวม	4.84	.291	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ผลเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.84 เมื่อแยกเป็นด้านจะพบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.68$) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.94$) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.95$) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.90$) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานในข้อที่ 2

ผลการจัดการเรียนรู้การสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

ภาพประกอบ 17 ทำใบความรู้

ภาพประกอบ 18 สรุปผลการเรียนรู้

ภาพประกอบ 19 นักเรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้

ภาพประกอบ 20 รายงานผลการเรียนรู้

ภาพประกอบ 21 ครูสรุปและเชื่อมโยงความรู้

ความพึงพอใจของนักเรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

จากผลการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอนนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การได้คิดและปฏิบัติจริง และลงพื้นที่ทัศนศึกษาการร่วมกิจกรรมต่างๆมากมาย ซึ่งการลงพื้นที่ โครงการตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม การทำกิจกรรม สังเกตภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยการศึกษาตัวอย่างวัดที่มีทัศนศิลป์ด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่น่าสนใจได้แก่วัดบางหลวง ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่ให้การเรียนรู้แก่ชุมชนท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อชุมชนในด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการทำงานเป็นกลุ่มและเพื่อน นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และทำกิจกรรมต่างๆและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกภายในห้องและในกลุ่ม ยังเป็นการสร้างความมั่นใจแก่นักเรียนและครูให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า นักเรียนมีความสุขสนุกสนานต่อการเรียนการสอน ด้วยเพื่อนร่วมชั้นเป็นนักเรียนที่มีความชอบในศิลปะคล้ายกันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อศิลปะร่วมกันได้เกิดความเมตตา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่อพี่และน้องให้ห้องเรียนเดียวกัน นักเรียนไม่เบื่อในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้ และสนุกสนานกับการทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก

ภาพกิจกรรมทัศนศึกษา ณ วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 22 พระพี่เลี้ยงบรรยายประวัติวัดบางหลวง และพาเยี่ยมชมสถานที่

ภาพประกอบ 23 ชมพระพุทธรูปพระปทุมธรรมราชพระประจำจังหวัดปทุมธานี

ภาพกิจกรรมทัศนศึกษา ณ วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 24 ชมพระอุโบสถหลวงพ่ใหญ่

ภาพประกอบ 25 จิตรกรรมในพระอุโบสถหลวงพ่ใหญ่

ภาพประกอบ 26 หลวงพ่ใหญ่

ภาพกิจกรรมทัศนศึกษา ณ วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 27 ชมพระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร

ภาพประกอบ 28 ชมพระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร

ภาพประกอบ 29 ชมมณฑปแก้ว

ภาพประกอบ 30 ชมมณฑปแก้ว

ภาพประกอบ 31 ชมมณฑปแก้ว

ภาพกิจกรรมทัศนศึกษา ณ วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 32 เจตีย์มอญ

ภาพประกอบ 33 ชมศาลาทำน้ำลายขนมปังขิง

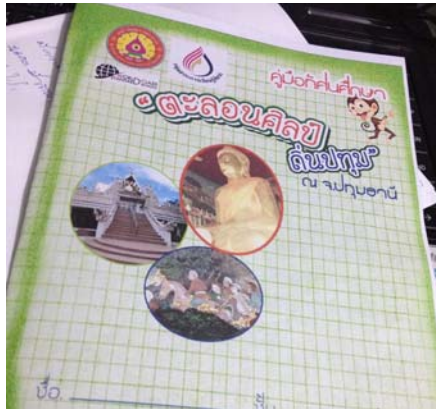

ภาพประกอบ 34 ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ภาพประกอบ 35 ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

ภาพประกอบ 36 นักเรียนบันทึกความรู้ลงในคู่มือทัศนศึกษา

ภาพกิจกรรมทัศนศึกษา ณ วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 37 คู่มือทัศนศึกษา

ภาพประกอบ 38 ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่ประทับใจของนักเรียน

ภาพประกอบ 39 ผลงานจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 40 ผลงานจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 41 ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่ประทับใจของนักเรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน และศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เรียนชุมนุมศิลปะก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม โดยใช้ศึกษาวิจัยแบบ One group pretest posttest design มีการดำเนินการวิจัยซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน

2. สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

คือ นักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 50 คน โดยจัดเป็น 1 กลุ่มการทดลอง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive)

3.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การทดลองใช้เวลาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 8 คาบ คาบละ 60 นาที

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ได้แก่

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการสอน ซึ่งได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ใช้เวลา 8 คาบ คาบละ 60 นาที รวม 6 สัปดาห์

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีกก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุม ศิลปะ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพแต่ละข้อ ได้หาความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่า (r) ระหว่าง 0.2 ขึ้นไปและหาค่าความเชื่อมั่นกับนักเรียน 30 คน

4.3 แบบสำรวจความพึงพอใจ ทางการเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี สำหรับนักเรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ มีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

5.1 การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

5.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมการสอน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง

5.3 เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามที่กำหนด ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีและแบบทดสอบ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิม และเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติ

5.4 หลังสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้วเก็บข้อมูลความพึงพอใจในการเรียน โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อีก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การสอน โดยผู้วิจัยได้นำผลต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและนำมาเปรียบเทียบโดยใช้ โดยใช้ค่าสถิติคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนในชุดการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนโดยใช้ค่าเฉลี่ย

7. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนก่อนเรียนรู้อีกด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 14.76 และเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 23.92 ซึ่งสูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=21.59, sig=.00$)

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยรวมค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่เรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนชุดกิจกรรมในระดับมากที่สุด เมื่อศึกษารายละเอียดพบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและด้านการประเมินผล ทุกด้านนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ $\bar{x}=4.68, \bar{x}=4.94, \bar{x}=4.95, \bar{x}=4.90$ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีการจัดกิจกรรมเพื่อค่านิยมที่พึงประสงค์และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและสร้างบทเรียนที่เข้ากับจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมจึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มความสามารถและเรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือในการเรียนจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม ช่วยกันคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันแก้ไขปัญหาาร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาร์ม โพร้พัฒนา (2550: บทคัดย่อ) อัครเดช จำนงธรรม (2549: บทคัดย่อ) และ นันทิพิทย์ รongเดช (2549: บทคัดย่อ) จากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรม มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีสนับสนุนด้านพุทธิศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย เป็นกระบวนการสอนพุทธิศึกษาซึ่งได้บูรณาการแนวคิดและการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อร่างกาย สื่อภาษา สื่อวัสดุ ฯลฯ อันเป็นการแสดงจากสภาพการรู้คิดและจินตนาการเพื่อสะท้อนถึงสุนทรียะภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545: 11) นับเป็นนวัตกรรมการสอนศิลปะที่มีความหลากหลายที่บูรณาการแนวคิดและการสร้างสรรค์ศิลปะ ด้านพุทธิศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทยเป็นการเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาไทยทั้งที่สืบทอดมาจากอดีตภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนการสอน โดยแยกกิจกรรมการเรียนรู้อันไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหาความรู้ภูมิปัญญาไทยจากบุคคล การแสวงหาความรู้ภูมิปัญญาไทยจากเอกสารและบันทึกต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ตรงการพัฒนาภูมิปัญญาไทยและการสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะและงานช่าง ทั้งศิลปะการแสดง ดนตรี และทัศนศิลป์ (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว. 2544: 70) ทั้งนี้ผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ที่เชื่อมโยงกับ จึงเกิดความพุทธิศึกษาเชิงภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีความรู้ความเข้าใจและซาบซึ้งในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างงานทัศนศิลป์กับวิถีชีวิตของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศักดิ์ ขาวพรหม(2548: บทคัดย่อ) และจิรพร สินเสริฐ (2547: บทคัดย่อ) ที่พบว่าการสร้างบทเรียนมีความหลากหลายอย่างพุทธิศึกษา เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนตอบสนองได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนตั้งไว้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมพุทธิศึกษาซึ่งเป็นนวัตกรรมและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม ช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมโยงความคิดรวบยอดและมีกระบวนการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไม่ว่าจะเป็นการออกแบบชุดการสอน ชุดการเรียน หรือ ชุดการเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อการสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนหรือระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิพิทย์ รongเดช (2549: บทคัดย่อ) อาร์ม โพธิ์พัฒนา (2550: บทคัดย่อ) และอัครเดช จำนงค์ธรรม (2549: บทคัดย่อ) ที่ได้ออกแบบชุดกิจกรรมและนำไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนตัวอย่างพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมนั้นเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็นชุดการเรียนหรือ ชุดการเรียนสำเร็จรูปเป็นชุดกิจกรรมที่สามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ได้ดีทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหา โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 เนื้อหาที่นำมาออกแบบชุดกิจกรรม เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่สืบทอดมาจากอดีต นำมาพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยเรียนรู้ด้วยการพูด บอก เล่า อธิบาย ให้ผู้เรียนซักถามและนักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าได้เรียนรู้เป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือในการเรียนจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม ช่วยกันคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันแก้ไขปัญหาพร้อมกัน อีกทั้งยังใช้วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา การลงสถานที่จริง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมากขึ้น โดยครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้จริงและมีการอภิปราย สรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาโดยการบันทึกความรู้อันที่ได้รับลงสมุดบันทึกช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง ส่งเสริมการใช้ทรัพยากร ท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นวิธีที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะการวางแผน การประสานงาน การทำเป็นงานกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้มีความกระตือรือร้น สอดคล้องกับผลวิจัยของสุธี อารีพงศ์ (2532: บทคัดย่อ) พบว่าการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของตนเองจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาให้เร็วขึ้น

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมนั้น เป็นการจัดการเรียนรู้เป็นสื่อการสอนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนหรือระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มความสามารถและสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายที่วางไว้ และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

2. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีความพึงพอใจในการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้มีความแปลกใหม่กับวิธีการเรียนรู้ทั้งแบบเรียนและลงสถานที่จริงได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันและสนุกสนานต่อการเรียนกับเพื่อนร่วมห้องที่มีใจรักในงานศิลปะเหมือนกันมีการเชื่อมโยงเนื้อหาในบทเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างชัดเจนเช่น ด้านจิตรกรรมไทย ก็ได้ศึกษาจิตรกรรมไทยที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง จึงสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่มีจุดหมายพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขตามความสนใจและความถนัดของตนเองอย่างมีความสุขและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่าทุกขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษาจากสถานที่จริงทำให้เกิดความแปลกใหม่ต่อการเรียนรู้และเป็นการเรียนรู้ที่ในตำราไม่มีจึงทำให้เกิดมุมมองแง่คิดใหม่ๆที่สามารถแลกเปลี่ยนกับเพื่อนปรึกษาหารือกันระหว่างเรียน และมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครู นักเรียน และชุมชน ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2.2 ด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอนมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบงาน นักเรียนจึงใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ที่มีการออกมาอภิปรายผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน ในบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง สนุกสนานและเพื่อเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกการกล้าแสดงออก นักเรียนเรียนรู้การทำงานแบบเป็นกลุ่มมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นในการทำกิจกรรมต่างๆ การลงสถานที่จริงศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน พูดคุย วิธีการดำเนินชีวิต และความรู้ด้านศิลปะกับชุมชนรอบข้างที่ต่างวัยกันทำให้เกิดมิตรภาพต่างวัย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551 ที่เน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการไม่ว่าจะเป็นด้านการสื่อสาร ใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทักษะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านการคิด การคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านการแก้ปัญหาไม่ว่าจะเผชิญและอุปสรรคต่าง ๆ ก็สามารถแก้ไขและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ด้านการใช้ทักษะชีวิตการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

ดังนั้นสรุปได้ว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ที่มีการออกมาอภิปรายผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียนในบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง สนุกสนานและเพื่อเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกการกล้าแสดงออก ได้คิดและทำงานอย่างเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการลงสถานที่ศึกษาจริงช่วยให้นักเรียนมีความประทับใจ จึงมีความพึงพอใจด้านบรรยากาศทางการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากด้าน การเรียนการสอนที่ศิลปินจำเป็นต้องมีอุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งที่ช่วยการสอนหรือนำมาเป็นสื่อการสอน โดยนำอุปกรณ์ต่างๆ มาช่วยในการเรียนการสอน อุปกรณ์ในการสอนในที่นี้ได้แก่ เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์ รูปภาพสื่อต่างๆ เป็นต้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าใจได้ง่าย การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพมากสอดคล้องกับวิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวว่าสื่อการสอนจำเป็นต้องมีสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์เพื่อเป็นสื่อสนใจในการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพื่อความเข้าใจ และการเรียนการสอนแบบมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนที่ดีจะเป็นตัวสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน

สรุปได้ว่าการใช้สื่อการเรียนการสอน มีความสำคัญอย่างมากที่ใช้สร้างความสนใจ หรือให้นักเรียนเห็นภาพความรู้ต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้นเข้าใจและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น ส่งผลทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ด้านการประเมินผล นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในการปฏิบัติกิจกรรมใดส่วนใหญ่มุ่งเน้นการประเมินตามสภาพสภาพจริงทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมในการประเมินผลของตนเอง เพื่อนในชั้นเรียน และครู มีการประเมินควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษางานทัศนศิลป์ของภูมิภาคที่มีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน ทำให้ผลการประเมินออกมามีความชื่นชอบในการเรียนทัศนศิลป์ที่ทำมาสอนเข้ากับภูมิภาคที่มีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนจึงทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีชมเมือง (2552: บทคัดย่อ) จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอนแบบกลุ่มกิจกรรมเรื่องพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอยู่ในระดับพึงพอใจมากมีค่าเฉลี่ย 4.26 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐา ทองจำปา (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนโดยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สอดแทรกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเรื่องราวในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

สรุปได้ว่าด้านการประเมินตามสภาพความเป็นจริงนักเรียนเห็นสภาพจริงมีส่วนร่วมในการประเมินทั้งของตนเองและของเพื่อนในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยเหตุผลดังกล่าวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนทัศนศิลป์ เรื่องภูมิภาคที่มีปฏิสัมพันธ์ จังหวัดปทุมธานี ผลการทดลองพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจหลังการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน จึงทำให้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นจากเดิมเพื่อออกแบบชุดกิจกรรมและทำการวิจัยในครั้งต่อไปสรุปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสอนด้วยชุดกิจกรรม ซึ่งมีเนื้อหาที่สอนค่อนข้างเยอะผู้สอนควรคำนึงถึงเรื่องความเหมาะสมของเวลาที่ใช้เพราะนักเรียนต้องทำไปงานอื่นในแต่ละคาบ

1.2 ในการแสดงออกผลงานของนักเรียนผ่านใบงานเรื่องจิตรกรรมฝาผนังที่ตนเองชื่นชอบ เนื่องจากนักเรียนไม่เคยผ่านการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีลวดลายเอกลักษณ์เฉพาะตนผลงานที่ออกมาจึงทำให้ไม่สวยงาม ครูผู้สอนต้องให้กำลังใจและคอยให้คำแนะนำโดยตลอด

1.3 ในการจัดกิจกรรมครูผู้สอนควรจัดสื่อการเรียนรู้ที่มีการสอนที่หลากหลายและสามารถดึงดูดความสนใจให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

1.4 โรงเรียนควรให้การสนับสนุนพร้อมอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่ เช่นการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจที่ดีต่อครูและนักเรียน

1.5 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนความรู้ที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูผู้สอนควรเริ่มจากการส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองก่อน เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบนี้ไปใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ

1.2 ครูผู้สอนสามารถเปลี่ยนสถานที่ที่ควรพานักเรียนไปศึกษาในท้องถิ่นของตนเองในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป เพื่อศึกษาหาความรู้ที่แปลกใหม่และเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน

1.3 ควรมีการพัฒนาสื่อทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น สื่อออนไลน์ ชุดกิจกรรมบทเรียนสำเร็จรูป (CAI) ที่ถ่ายทอดเนื้อหาและเป็นการส่งเสริมองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรรณิกา ไผ่ถนัด. (2541). **ผลการใช้ชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- กรองกาญจน์ อรุณรัตน์. (2536). **ชุดการเรียนรู้การสอน**. เชียงใหม่: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2555). **สุนทรียศาสตร์:หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์**.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษณ์ จันท์ทับ. (2553). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์หน่วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง ว่าวไทยหลักสี่ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรกกับการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(ศิลปศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว. (2544). **การรับรู้และจินตภาพ**. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- (2545). **พหุศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- งานบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2545). **พหุศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- จินตนา ช่วยด้วง. (2547). **การใช้เทคนิคการสอนแบบ 4MAT ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพร สินเสริฐ. (2547). **การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ วิชาศิลปศึกษาในบริบทของพหุศิลปศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระหว่างปีพุทธศักราช 2540 - 2545**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- จีรพันธ์ สมประสงค์. (2552). **ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- (2554). **ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- จรรยา ทองถาวร. (2536). **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: ชารอักษรการพิมพ์.

- ชุตติมา เวทการ. (2551). การจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน.
กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิต
การพิมพ์.
- เชษฐา ทองจำปา. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์
สอดแทรกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเรื่องราวในท้องถิ่น. เชียงราย: โรงเรียน
บ้านน้ำม้า.
- ฉาณิกา เงินอัน. (2551). การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชาวไทยภูเขา. วิทยานิพนธ์
ปร.ด. (การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น). ฉะเชิงเทรา: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- เดโช สวานานนท์. (2512). จิตวิทยาในชีวิตประจำวันและจดหมายถึงสุมิตรา. กรุงเทพฯ:
โอเดียนสโตร์.
- เดชิต ตรีชัย. (2553). หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ม.2. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.
- ทวีชัย ชมเมือง. (2552). การพัฒนาชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เรื่อง พระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนบ้านหนองกาด. ศรีสะเกษ: โรงเรียนบ้านหนองกาด.
- ธีระชัย ปุณฺณโชติ. (2532). การสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หงษ์ชารัด นวลสุวรรณ. (2548). การศึกษาภูมิปัญญาจากจิตรกรรมฝาผนังกับการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “จิตรกรน้อย” กรณีศึกษา : จิตรกรรมฝาผนังวัดจะทิ้งพระ
ตำบลจะทิ้งพระอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและ
การสอน). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- น.ณ.ปากน้ำ. (2544). จิตรกรรมฝาผนังหนึ่งในสยาม. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- นนทพร วันงาม. (2554). ปทุมธานี เมืองแห่งสายน้ำและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์พีช.
- นิคม ชมพูลง. (2545). วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำ
หลักสูตรสถานศึกษา. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- นันทิพิทย์ รongเดช. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และ
ความสามารถทางสติปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม ส่งเสริมพหุปัญญา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.

- เบญจวรรณ ไจหาญ. (2550). การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้อยู่ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการจัดการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการนำเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประวัติวัตจังหวัดปทุมธานี. (2515). กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2541). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เมธิทิสส์.
- พรศักดิ์ ชาวพรหม. (2548). วิเคราะห์รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีพหุศิลป์ศึกษากับการสอนศิลปศึกษาของครูต้นแบบสาขาศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษา ที่ผ่านการคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 – 2544. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- (2543). การวัดและประเมินผลระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย.
- ภาณุวัฒน์ ภัคดิวงค์. (2552). ภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2545). การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2541). เทคนิคการสร้างและสอบความถนัดทางการเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วาสนา ชาวหา. (2533). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2535). ศิลปะกับความงาม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2536). ทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2539). ศิลปศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2545). พหุศิลป์ศึกษา. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- วีรวัฒน์ วงศ์สุปไทย. (2556, 23 มิถุนายน). สัมภาษณ์โดย ลภาวัน บัวเทศ, ที่บ้านเลขที่ 5 หมู่ 3 ตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.

- วรรณิ ภิมย์คำ. (2546). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำและความสัมพันธ์ของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอน โดย วิธีสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์กับวิธีสอนแบบปกติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองปทุมธานี สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2554). **ปทุมธานีในอดีต เล่ม 2.** กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศูนย์ประวัติศาสตร์เมืองปทุมธานี. (2554). เปิดตำนาน เล่าขานเมืองปทุมธานี.
- สุทธิ อารีพงศ์. (2532). การสร้างชุดเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยวิธีการเชิงระบบเรื่อง “การคูณและการหาร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และปัญหาการเรียนของนักเรียนในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต”. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. (2526). กลวิธีสอน. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
- สุรัชย์ ขวัญเมือง. (2522). วิธีสอนและการวัดผลคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษา เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 21 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ: คอมแพค ปรินท์.
- สุวิทย์ มูลคำ; และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). ชุดฝึกอบรมการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิต.
- เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- หทัยรัตน์ ประทุมสูตร. (2542). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. (2554). สถานที่สำคัญและชื่อสำคัญจังหวัดปทุมธานี.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีภูมิปัญญาสามโคก. (ม.ป.ป.). พาเที่ยวเมืองปทุมธานี. โครงการบริหารวิชาการแก่สังคม.

- อรรถัย มูลคำ; และสุวิทย์ มูลคำ. (2543). การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดย
เห็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อัครเดช จำนงค์ธรรม. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจทางการเรียนวิชาเคมี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมอิเล็กทรอนิกส์.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาร์ม โพธิ์พัฒนา. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ชุด
กิจกรรมการเขียนแผนผังมโนคติ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อ้อยทิพย์ชาติมาลากร. (2532). การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและ
ความคงทนในการเรียนรู้ เรื่อง การจำแนกคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิด โดยใช้
บทเพลงทำนองไทยสากล เกมประกอบการสอนและการสอนปกติ ในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Bloom, Benjamin S. (1956). **Taxonomy of Educational Objective Handbook 1 : Cognitive
Domain**. New York: David Mckey Company.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

การแนะนำ / ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัย

1. นายอิทธิพัชร วิจิตสถิตรัตน์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายวีรวัฒน์ วงศ์สุปไทย	ประธานศูนย์วัฒนธรรมอำเภอสามโคก
จังหวัดปทุมธานี
3. นางบุญรัตน์ แจ่มกระจ่าง	ครูระดับชำนาญการ
โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ปทุมธานี

ภาคผนวก ข
เอกสารดำเนินการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/48 42 วันที่ 13 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.อิทธิพร วิจิตสถิตรัตน์

เนื่องด้วย นางสาวลภาวัน บัวเทศ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจชุดกิจกรรม แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวลภาวัน บัวเทศ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท 087-799-2306

ที่ ศธ 0519.12/ 48 43

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายวีรวัฒน์ วงศ์คุปไทย

เนื่องด้วย นางสาวลภาวัน บัวเทศ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจชุดกิจกรรม แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวลภาวัน บัวเทศ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-799-2306

ที่ ศธ 0519.12/4844

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางบุญรัตน์ แจ่มกระจ่าง

เนื่องด้วย นางสาวลภาวัน บัวเทศ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดกิจกรรม แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวลภาวัน บัวเทศ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-799-2306

ภาคผนวก ค

คุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิชา
ทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ทัศนศิลป์
เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
3. แสดงค่าความยากง่าย (p), ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์
4. แบบแสดงความคิดเห็นแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม วิชา
ทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

**แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม
วิชา ทศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี**

ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
1.1. มีเนื้อหาเรียนที่มีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงสภาพชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.2. เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.3. เนื้อหามีการสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.4. เนื้อหาแต่ละเรื่องมีการแบ่งเวลาให้เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.5. เนื้อหาการเรียนมีประโยชน์ต่อผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. ด้านชุดกิจกรรมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี					
2.1. สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.2. ทำให้ผู้เรียนซาบซึ้งและเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ง่าย	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.3. ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน และเกิดความคิดสร้างสรรค์	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.4. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.5. มีความหลากหลาย ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. ด้านการประเมินผล					
3.1. มีการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.2. มีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนคู่กับการประเมินผลงานของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.3. มีการประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาและตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.4. มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนและเนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาทัศนศิลป์
เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

ข้อสอบข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	0	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
8	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	0	+1	+1	0.5	ใช้ได้
11	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
12	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	0	+1	+1	0.5	ใช้ได้

ข้อสอบข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
27	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	0	+1	+1	0.5	ใช้ได้
39	+1	0	+1	0.5	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของระหว่างข้อสอบ วิชา ทศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีผลการประเมินพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ทุกรายการ

ตาราง 4 วิเคราะห์ข้อสอบ

ข้อที่	p	r	แปลผล	ข้อที่	p	r	แปลผล
1	0.71	0.41	คัดเลือกไว้	21	0.52	0.60	คัดเลือกไว้
2	0.64	0.45	คัดเลือกไว้	22	0.59	0.49	คัดเลือกไว้
3	0.62	0.55	คัดเลือกไว้	23	0.31	0.29	คัดเลือกไว้
4	0.68	0.52	คัดเลือกไว้	24	0.55	0.51	คัดเลือกไว้
5	0.80	0.37	คัดเลือกไว้	25	0.31	0.31	คัดเลือกไว้
6	0.76	0.43	คัดเลือกไว้	26	0.20	0.09	คัดออก
7	0.67	0.39	คัดเลือกไว้	27	0.34	0.31	คัดเลือกไว้
8	0.23	0.09	คัดออก	28	0.31	0.26	คัดเลือกไว้
9	0.58	0.54	คัดเลือกไว้	29	0.46	0.43	คัดเลือกไว้
10	0.17	0.05	คัดออก	30	0.44	0.44	คัดเลือกไว้
11	0.14	0.02	คัดออก	31	0.16	0.12	คัดออก
12	0.47	0.50	คัดเลือกไว้	32	0.61	0.45	คัดเลือกไว้
13	0.46	0.37	คัดเลือกไว้	33	0.35	0.22	คัดเลือกไว้
14	0.67	0.47	คัดเลือกไว้	34	0.34	0.30	คัดเลือกไว้
15	0.26	0.19	คัดออก	35	0.14	0.04	คัดออก
16	0.32	0.07	คัดออก	36	0.17	0.09	คัดออก
17	0.22	-0.04	คัดออก	37	0.43	0.39	คัดเลือกไว้
18	0.70	0.55	คัดเลือกไว้	38	0.37	0.25	คัดเลือกไว้
19	0.46	0.37	คัดเลือกไว้	39	0.36	0.34	คัดเลือกไว้
20	0.61	0.48	คัดเลือกไว้	40	0.48	0.41	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.75

**แบบแสดงความคิดเห็นแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียน
ด้วยชุดกิจกรรม วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี**

ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
1.1 เนื้อหาที่เรียนมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึง สภาพ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.2 เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็น ลำดับขั้นตอน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอนร่วมกับครู	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.4 เนื้อหาแต่ละเรื่องมีการแบ่งเวลาให้ เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
1.5 มีการสรุปอภิปราย ระหว่างครูกับนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน					
2.1 บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน เป็นกันเอง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2.2 การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่า เบื่อ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน					
3.1 สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความเหมาะสม กับเนื้อหาที่เรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.2 ครูมีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์ใน การสอน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3.3 ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่าง ผู้เรียน และเกิดความคิดสร้างสรรค์	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
4. ด้านการประเมินผล					
4.1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ของตนเองและเพื่อน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.2. มีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนคู่กับ การประเมินผลงานของนักเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.3. การประเมินครอบคลุมเนื้อหาวิชาและตรง กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4.4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิ ปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านซึ่งประเมินด้านความเหมาะสมของข้อคำถามของแบบสำรวจ
ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ผลการประเมินพบว่ามีค่าดัชนีความ
สอดคล้องสูงกว่า 0.5 ทุกรายการ

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
3. แบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนชุดกิจกรรมวิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

แผนการจัดการเรียนรู้

วิชาทัศนศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

เวลา 8 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เวลา 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ทัศนศิลป์ในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จิตรกรรมในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประติมากรรมในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สถาปัตยกรรม ในวัดบางหลวง เวลา 1 ชั่วโมง

และวิถีชีวิตชุมชน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง เวลา 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์ศิลป์ไทย เวลา 1 ชั่วโมง

นางสาว ลภาวัน บัวเทศ

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

คำอธิบายรายวิชา

รายวิชา ทักษะศิลป์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ระดับชั้นมัธยมศึกษา เวลา 8 ชั่วโมง

ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุและประเภทงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จัดอยู่ในรูปแบบงานทัศนศิลป์ งานเหล่านี้เป็นรูปแบบของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เช่น งานจิตรกรรมพบได้จากจิตรกรรมฝาผนัง ตามพระอุโบสถวัด ประติมากรรมที่สำคัญ พบได้จากพระพุทธรูปที่คูบ้านคูเมืองปทุม สถาปัตยกรรม พบได้จากสถานที่ที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี

ทัศนศิลป์เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจึงมีการขัดเกลาตกแต่งให้สวยงามเป็นสุนทรีย์ที่มีความงาม ผู้ดูรับรู้ค่าความงามได้ระดับพื้นๆใกล้เคียงกัน เช่น เป็นภาพเขียน รูปปั้นแกะสลัก หรือเป็น สิ่งก่อสร้างที่สวยงาม ถึงขั้นประทับใจ หรือชื่นชมนั้นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล

การนำนักเรียนไปศึกษาดูงานทัศนศิลป์ประเภทต่างๆเพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นและความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและสากล

จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

นโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)
วิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
เป้าหมาย ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
<p>ประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูปการศึกษา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย 2. เพิ่ม โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา
<p>กรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ 4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- เป้าหมายหลักสูตร/คุณภาพผู้เรียน
- การจัดการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล มุ่งเน้นให้ผู้เรียน

- มีความสามารถในการรับรู้
- รักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย
- สนุกกับการเรียนรู้
- มีโอกาสได้เรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์

จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- **ด้านความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน**
โรงเรียนจะต้องประกันได้ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดเน้น
แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- **ด้านการจัดการเรียนรู้**
 1. โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่เป็นจุดเน้น พร้อมทั้งผลักดัน ส่งเสริม ให้ครูผู้สอนออกแบบและจัดการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ เพิ่มศักยภาพของผู้เรียน
 2. การจัดการเรียนรู้พึงจัดให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต เน้นการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน โดยจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเวลาเรียน
 3. ใช้สื่อ เทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน และเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ
 4. แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน จัดแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมในการจัดการเรียนรู้
 5. ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ตลอดจนกำกับ ดูแล นิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และนำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนของครู

• ด้านการวัดและประเมินผล

ครูทุกคนวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามจุดเน้นด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เน้นการประเมินสภาพจริงใช้ผลการประเมินพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้นอย่างเป็นระบบ

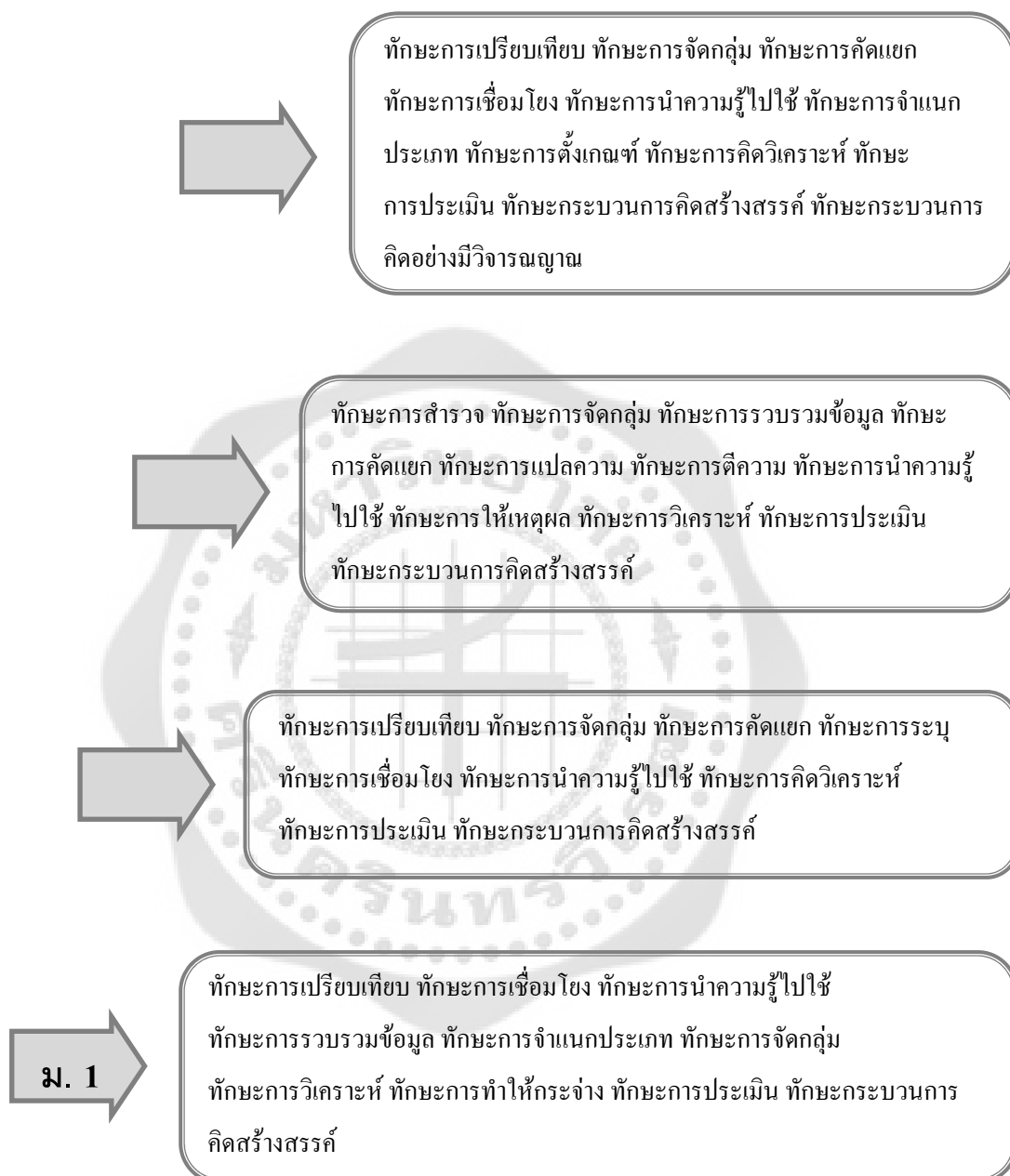
ที่มา: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.

การขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ให้ประสบผลสำเร็จตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยให้ทุกภาคส่วนร่วมกันดำเนินการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

ทักษะความสามารถ	คุณลักษณะ	
จุดเน้นตามช่วงวัย		คุณลักษณะตามหลักสูตร
<p>ม. 4-6 แสวงหาความรู้ เพื่อแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย</p>	<p>➤ มุ่งมั่นใน การศึกษา และ การทำงาน</p> <p>➤ อยู่อย่าง พอเพียง</p> <p>➤ ใฝ่เรียนรู้</p> <p>➤ ใฝ่ดี</p>	<p>➤ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์</p> <p>➤ ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>➤ มีวินัย</p> <p>➤ ใฝ่เรียนรู้</p> <p>➤ อยู่อย่างพอเพียง</p> <p>➤ มุ่งมั่นในการ ทำงาน</p> <p>➤ รักความเป็นไทย</p> <p>➤ มีจิตสาธารณะ</p>
<p>ม. 1-3 แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะ การคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร อย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย</p>		
<p>ป. 4- อ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย</p>		
<p>ป. 1- อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย</p>		

ที่มา: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ, กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.

ทักษะการคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ม. 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ระดับมัธยมศึกษา

ภาคเรียนที่ 2

เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่น ในจังหวัดปทุมธานีก็เช่นกันมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนรุ่นหลังได้สร้างสรรค์ได้มากมายไม่ว่าจะเป็นสถานที่ วัดวาอาราม แม้กระทั่งวัตถุโบราณต่างๆ ล้วนแต่มีคุณค่าสำคัญและอนุรักษ์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลรุ่นหลังต่อไป

3. สาระการเรียนรู้

1. สามารถอธิบายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีได้
2. สามารถบอกแหล่งชุมชนที่สำคัญได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน(ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☐ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

ใบงาน 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

8. การวัดและการประเมินผล

8.1 การประเมินก่อนเรียน

- แบบทดสอบก่อนเรียน

8.2 การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ใบงาน 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (Mind map)
- 2) สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- 3) สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

9. กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน)

เวลา 1 ชั่วโมง

 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่นักเรียนรู้จัก สถานที่สำคัญใกล้บ้านนักเรียน
2. ครูให้นักเรียนบอกความหมายของประเภทงานทัศนศิลป์ ตามความรู้เดิมของนักเรียน จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมจากคำตอบของนักเรียนว่าเกี่ยวกับประเภทงานทัศนศิลป์
3. ครูให้นักเรียนรวมกลุ่ม 5-6 คน ทำใบงานที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (Mind map) เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว ให้นำส่งครูผู้สอน
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องเบื้องต้น เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน วิชาทัศนศิลป์
- 2) ภาพสถานที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี
- 3) เอกสารประกอบการสอน

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) สถานที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี
- 2) ห้องสมุด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ระดับมัธยมศึกษา
เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ล้วนแต่มีคุณค่าสำคัญ ในจังหวัดปทุมธานีก็มีภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นสถานที่ วัดวาอาราม แม้กระทั่งวัดอุโบสถต่างๆที่สำคัญ

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความซาบซึ้งและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อให้ นักเรียนรู้แหล่งชุมชนที่สำคัญ

3. สาระการเรียนรู้

1. สามารถอธิบายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีได้
2. สามารถบอกแหล่งชุมชนที่สำคัญได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน(ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☐ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน)

✘ นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีที่นักเรียนรู้จัก สถานที่สำคัญใกล้บ้านนักเรียน โดยการสนทนาโดยใช้คำถาม เป็นสถานที่สำคัญ วัตถุสำคัญ สิ่งสำคัญ ในจังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

ขั้นสอน

2. ครูให้นักเรียนดูภาพหนึ่งที่เป็นสถานที่สำคัญ วัตถุสำคัญ สิ่งสำคัญ ในจังหวัดปทุมธานี แล้วให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หา ภาพที่ครูนำมาให้ดูนั้นเป็นสถานที่ที่ใดและมีลักษณะความสำคัญอย่างไร
3. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่า สถานที่สำคัญ วัตถุสำคัญ สิ่งสำคัญในจังหวัดปทุมธานีแต่ละภาพเป็นผลงานทัศนศิลป์ประเภทใด (จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม)
4. ครูให้นักเรียนบอกความหมายของประเภทงานทัศนศิลป์ ตามความรู้เดิมของนักเรียน จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมจากคำตอบของนักเรียนว่าเกี่ยวกับประเภทงานทัศนศิลป์
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม 5-6 คน ทำ ใบงานที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (Mind map) โดยให้เขียนแผนผังความคิด แสดงความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ที่นักเรียนรู้
6. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บรวบรวมใบงานส่งครูผู้สอน

ขั้นสรุป

7. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่ม เมื่อทำงานเสร็จแล้วให้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนต่างกลุ่ม
8. ครูสุ่มเรียกนักเรียนประมาณ 2-3 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยครูและเพื่อนกลุ่มอื่นช่วยเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่าง
9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (Mind map) ที่เป็นแผนผังความคิดที่ถูกต้อง และสวยงาม

ขั้นประเมิน

10. นักเรียนร่วมกันประเมินผลงานของกลุ่มเพื่อนนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในการสร้างงานกิจกรรมต่อไป
11. ครูประเมินการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยดูจากการทำใบงานที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (Mind map) ดูความตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมในเวลาเรียน

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 1	ใบงานที่ 1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน วิชาทัศนศิลป์
- 2) ภาพสถานที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี
- 3) เอกสารประกอบการสอน

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) สถานที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี
- 2) ห้องสมุด

10. บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่องทัศนศิลป์ ในจังหวัดปทุมธานี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ระดับมัธยมศึกษา

ภาคเรียนที่ 2

เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า งานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

งานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จัดอยู่ในรูปแบบงานทัศนศิลป์ งานเหล่านี้เป็น รูปแบบของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เช่น งานจิตรกรรม พบได้จากจิตรกรรมฝาผนังตามอุโบสถวัด ประติมากรรม ที่สำคัญ พบได้จากพระพุทธรูปที่คู่บ้านคู่เมืองปทุม สถาปัตยกรรม พบได้จากสถานที่ที่สำคัญ ในจังหวัดปทุมธานี ข้างต้นนี้คือรูปแบบทัศนศิลป์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัด ปทุมธานี

3. สาระการเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญประเภทงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ได้
2. เข้าใจถึงต้นกำเนิด ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทัศนศิลป์ไทย
3. อธิบายรูปแบบงานทัศนศิลป์ในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานีได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☐ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

- ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

- ใบงาน 2 จิตรกรรมไทยในปทุมธานี
- ใบงาน 3 ประติมากรรมในปทุมธานี
- ใบงาน 4 สถาปัตยกรรมในปทุมธานี

8. การวัดและการประเมินผล

- 1) แบบประเมินชิ้นงาน ใบงาน 2 จิตรกรรมไทยในปทุมธานี
- 2) แบบประเมินชิ้นงาน ใบงาน 3 ประติมากรรมในปทุมธานี
- 3) แบบประเมินชิ้นงาน ใบงาน 4 สถาปัตยกรรมในปทุมธานี
- 4) แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

9. กิจกรรมการเรียนรู้

(วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน)

เวลา 3 ชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในปทุมธานี ตามวัดที่นักเรียนรู้จัก หรือสถานที่สำคัญใกล้บ้านนักเรียน
2. ครูอธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานี
3. ครูให้นักเรียนดูภาพจิตรกรรมไทยในวัดบางหลวง แล้วอธิบายความสำคัญและ เทคนิควิธีการเขียนภาพของอุโบสถในวัดบางหลวง
4. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานี เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว ให้นำส่งครูผู้สอน
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องเบื้องต้น เกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในปทุมธานี

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประติมากรรมในปทุมธานี ว่านักเรียนรู้จัก ประติมากรรมใดบ้าง หรือสถานที่สำคัญใกล้บ้านนักเรียน
2. ครูอธิบายประเภทประติมากรรม ว่ามี 3 ประเภท แล้วให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ประติมากรรมในปทุมธานี และครูให้นักเรียนดูรูปงานประติมากรรมในวัดบางหลวงพร้อม อธิบายความสำคัญ
3. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 3 ประติมากรรมในปทุมธานี เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว ให้นำส่งครูผู้สอน
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องเบื้องต้น เกี่ยวกับ ประติมากรรมในปทุมธานี

ชั่วโมงที่ 3

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในปทุมธานี ที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญ หรือแม่สถานที่สำคัญใกล้บ้านนักเรียน
2. ครูอธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสถาปัตยกรรม ให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี จากใบความรู้
3. ครูให้นักเรียนดูภาพสถาปัตยกรรมในปทุมธานี และในวัดบางหลวง แล้วอธิบายความสำคัญของสถาปัตยกรรมให้นักเรียนฟัง
4. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 4 เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี เมื่อนักเรียนทำใบงานเสร็จแล้ว ให้นำส่งครูผู้สอน
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องเบื้องต้น เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในปทุมธานี

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน วิชาทัศนศิลป์
- 2) ภาพสถานที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี
- 3) เอกสารประกอบการสอน
- 4) ใบความรู้ เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานี
- 5) ใบความรู้ เรื่อง ประติมากรรมในปทุมธานี
- 6) ใบความรู้ เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) สถานที่สำคัญในจังหวัดปทุมธานี
- 2) ห้องสมุด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่องทัศนศิลป์ในจังหวัดปทุมธานี

ระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานี

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

จิตรกรรมไทยถือว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าความงาม ของจิตรกรรมไทย และสามารถอธิบายความงามของจิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัยได้

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อเข้าใจความหมาย ความสำคัญประเภทงานจิตรกรรมในประเทศและในจังหวัดปทุมธานีได้
2. เพื่อเข้าใจถึงต้นกำเนิด ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ประเภทงานจิตรกรรมได้
3. เพื่อเข้าใจรูปแบบงานจิตรกรรมไทยในวัดบางหลวง

3. สาระการเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญประเภทงานจิตรกรรมในประเทศและในจังหวัดปทุมธานีได้
2. สามารถรู้ถึงต้นกำเนิดของจิตรกรรมไทยแต่ละยุคสมัยและการอนุรักษ์ประเภทงานจิตรกรรมได้
3. สามารถอธิบายรูปแบบงานจิตรกรรมไทยในวัดบางหลวงได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☒ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☐ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

- ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน)

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในปทุมธานี ตามวัดที่นักเรียนรู้จัก จิตรกรรมส่วนใหญ่ที่นักเรียนพบเห็นเขียนเป็นรูปเรื่องราวอะไร สีที่นิยมใช้ เป็นสีอะไร

ขั้นสอน

2. ครูให้นักเรียนดูภาพนิ่งที่เป็นจิตรกรรมฝาผนังแต่ละยุคสมัย ตามสถานที่สำคัญต่างๆ แต่ละยุคสมัย แล้วให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่า ภาพที่ครูนำมาให้ดูนั้นจิตรกรรมฝาผนังแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันอย่างไร พร้อมทั้งศึกษาจากใบความรู้
3. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนดูภาพนิ่งและฟังคำอธิบายจิตรกรรมฝาผนังจังหวัดปทุมธานี ตัวอย่างในวัดบางหลวงว่ามีการเขียนภาพในสมัยอยุธยาตอนปลาย และมีการอนุรักษ์แก้ไขโดยกรมศิลปากร มาโดยตลอดทำให้มีการแต่งเติมลวดลายเพิ่มขึ้นให้เป็นลักษณะแบบยุครัตนโกสินทร์ โดยมีการเพิ่มระยະมิตี ใกล้เคียง-ใกล้เคียง ตามแบบขรัวอินโข่ง
5. ครูให้นักเรียนแต่ละคน ทำ ใบงานที่ 2 เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานี อธิบายลักษณะของจิตรกรรมไทยในแต่ละยุคที่มีความแตกต่างอย่างไร และจิตรกรรมในปทุมธานี มีรูปแบบการเขียนภาพตามยุคสมัยใด
6. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บรวบรวมใบงานส่งครูผู้สอน

ขั้นสรุป

7. ครูสุ่มเรียกนักเรียนประมาณ 2-3 คน ออกมาอธิบายจิตรกรรมในยุคสมัยที่ชื่นชอบหน้าชั้นเรียน พร้อมบอกเหตุผลถึงความประทับใจ โดยครูและเพื่อนช่วยเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่าง

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานีร่วมกัน และร่วมกันอนุรักษ์จิตรกรรมไทยโดยการไม่จับต้องจิตรกรรมไทย เมื่อเวลาไปชมจิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆ

ขั้นประเมิน

9. นักเรียนร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในการสร้างงานกิจกรรมต่อไป
- 10.ครูประเมินการทำงานของนักเรียนแต่ละคน โดยดูจากการทำใบงานที่ 2 เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานีดูความตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมในเวลาเรียน

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2	ใบงานที่ 2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน ทักษะศิลป์
- 2) ภาพผลงานจิตรกรรม
- 3) ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานี

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) จิตรกรรมฝาผนังวัดต่างๆ

10.บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่องทัศนศิลป์ในจังหวัดปทุมธานี

ระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง ประติมากรรมในปทุมธานี

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ประติมากรรมไทยเป็นผลงานศิลปะที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความคิด ฝีมือ ความศรัทธาจากภูมิปัญญาที่เกิดจากการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือและวัสดุจากพื้นบ้านที่หาได้ง่ายๆ เช่น ดินเหนียว แกลบ ปูน กระดาษสา

การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับประติมากรรมไทยในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าความงาม ของประติมากรรมไทยและสามารถอธิบายความงามและรูปแบบของประติมากรรมไทยในแต่ละประเภทได้

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อเข้าใจความหมาย ความสำคัญประเภทงานประติมากรรม
2. เพื่อเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ประเภทงานประติมากรรม
3. เพื่อเข้าใจรูปแบบงานประติมากรรม ในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

3. สาระการเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญประเภทงานประติมากรรมในจังหวัดปทุมธานีได้
2. สามารถรู้ถึงต้นกำเนิดของจิตรกรรมไทยแต่ละยุคสมัยและการอนุรักษ์ประเภทงานจิตรกรรมได้
3. สามารถอธิบายรูปแบบงานจิตรกรรมไทยในวัดบางหลวงได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☒ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน)

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประติมากรรมในปทุมธานี ว่านักเรียนรู้จักประติมากรรมใดบ้าง หรือสถานที่สำคัญใกล้บ้านนักเรียน ครูซักถามว่าประติมากรรมเป็นประติมากรรมประเภทใด

ขั้นสอน

2. ครูให้นักเรียนดูภาพนิ่งที่เป็นจิตรกรรมฝาผนังแต่ละยุคสมัย ตามสถานที่สำคัญต่างๆ แต่ละยุคสมัยแล้วให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่า ภาพที่ครูนำมาให้ดูนั้นจิตรกรรมฝาผนังแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันอย่างไร พร้อมทั้งศึกษาจากใบความรู้
3. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทประติมากรรม ว่ามี 3 ประเภท แล้วให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง ประติมากรรมในปทุมธานี และครูให้นักเรียนดูรูปงานประติมากรรมในวัดบางหลวงพร้อมอธิบายความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่ ที่เป็นพระประธานที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในปทุมธานี หลวงพ่อเพชร มีพระหัตถ์ซ้ายบิดไปมาได้ และพระปทุมธรรมราช เป็นพระประจำจังหวัดปทุม พร้อมทั้งครูอธิบายพุทธลักษณะให้นักเรียนฟัง
4. ครูให้นักเรียนแต่ละคน ทำใบงานที่ 3 ประติมากรรมในปทุมธานี อธิบายพุทธลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปสำคัญในวัดบางหลวงลงในใบงานเมื่อนักเรียนแต่ละคนทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้วให้เก็บรวบรวมใบงานส่งครูผู้สอน

ขั้นสรุป

5. ครูสุ่มเรียกนักเรียนประมาณ 2-3 คน ออกมาอธิบายพุทธลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปสำคัญในวัดบางหลวงที่ชื่นชอบหน้าชั้นเรียนพร้อมบอกเหตุผลถึงความประทับใจ โดยครูและเพื่อนช่วยเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่าง
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง เรื่อง จิตรกรรมไทยในปทุมธานีร่วมกัน และร่วมกันอนุรักษ์จิตรกรรมไทยโดยการไม่จับต้องจิตรกรรมไทย เมื่อเวลาไปชมจิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆ

ขั้นประเมิน

9. นักเรียนร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในการสร้างงานกิจกรรมต่อไป
10. ครูประเมินการทำงาน of นักเรียนแต่ละคน โดยดูจากการทำใบงานที่ 2 เรื่อง ประติมากรรมในปทุมธานี ดูจากความตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมในเวลาเรียน

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 3	ใบงานที่ 3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน
- 2) ภาพผลงานประติมากรรม
- 3) ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ประติมากรรมในปทุมธานี

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด

10. บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

เรื่องทัศนศิลป์ในจังหวัดปทุมธานี

ระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สถาปัตยกรรมไทยส่วนใหญ่จะปรากฏเรื่องของโบสถ์และสถูปเจดีย์ ที่มีลักษณะโดดเด่นทั้งโครงสร้างและการตกแต่งอันเป็นเอกลักษณ์ของไทยโดยเฉพาะในแต่ละ ท้องถิ่น จะมีลักษณะแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพทาง ภูมิศาสตร์ และคตินิยมของแต่ละท้องถิ่น แต่สิ่งก่อสร้างทางศาสนาพุทธ มักจะมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะมีความเชื่อ ความศรัทธาและแบบแผนพิธีกรรมที่เหมือน ๆ กัน สถาปัตยกรรมที่ มักนิยมนำมาเป็นข้อศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็น สถูป เจดีย์ โบสถ์ วิหาร หรือพระราชวัง สิ่งก่อสร้างเหล่านี้ ล้วนมีความทนทาน มีอายุยาวนานปรากฏเป็นอนุสรณ์ให้เราได้ศึกษาเป็นอย่างดี

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อเข้าใจ ความสำคัญและรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย
2. เพื่อเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมในปทุมธานี
3. เพื่อเข้าใจรูปแบบงานสถาปัตยกรรมไทย ในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี

3. สาระการเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญประเภทงานสถาปัตยกรรมในปทุมธานี ได้
2. สามารถรู้ถึงสถาปัตยกรรมในปทุมธานีในแต่ละยุคสมัยและการอนุรักษ์ประเภทงานสถาปัตยกรรมได้
3. สามารถอธิบายรูปแบบงานสถาปัตยกรรม ในวัดบางหลวงได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน(ตามแผนการจัดการเรียนรู้)

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☒ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

- ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน)

ชั่วโมงที่ 3

ขั้นนำ

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในปทุมธานี ที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญ ในจังหวัดปทุมธานี โดยสุ่มเรียก 3-4 คน

ขั้นสอน

2. ครูให้นักเรียนดูภาพนิ่งสถาปัตยกรรมในปทุมธานี ตามสถานที่สำคัญต่างๆที่สำคัญ แล้วให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์รูปแบบว่าสถาปัตยกรรมนี้อยู่ในสมัยใด เช่นฐาน โถงสำเภา อยู่ในสมัยอยุธยา และยกตัวอย่างสถาปัตยกรรมวัดบางหลวงที่มีความเก่าแก่สมัยอยุธยา มณฑปแก้วที่ดงาม และศาลาท่าน้ำเก่าแก่ที่เรียกว่าทรงขนมปังขิง ให้นักเรียนดู
3. ครูให้นักเรียนดูภาพนิ่งองค์ประกอบสถาปัตยกรรมอุโบสถ พร้อมอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบสถาปัตยกรรมอุโบสถว่าประกอบไปด้วยอะไรบ้าง แล้วให้นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี ตามที่ครูสอน
4. ครูให้นักเรียนแต่ละคน ทำ ใบงานที่ 4 สถาปัตยกรรมในปทุมธานี ให้นักเรียนเติมองค์ประกอบของอุโบสถให้สมบูรณ์และถูกต้อง เมื่อนักเรียนแต่ละคนทำใบงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้เก็บรวบรวมใบงานส่งครูผู้สอน

ขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี ร่วมกัน

ขั้นประเมิน

6. นักเรียนร่วมกันประเมินผลงานของเพื่อนนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในการสร้างงานกิจกรรมต่อไป
7. ครูประเมินการทำงานของนักเรียนแต่ละคน โดยดูจากการทำใบงานที่ 4 เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี ดูจากความตั้งใจเรียน ความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมในเวลาเรียน

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 4	ใบงานที่ 4	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน
- 2) ภาพผลงานสถาปัตยกรรม
- 3) ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง สถาปัตยกรรมในปทุมธานี

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด

10. บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เรื่องตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ระดับมัธยมศึกษา

ภาคเรียนที่ 2

เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ทัศนศิลป์เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจึงมีการขัดเกลาตกแต่งให้สวยงามเป็นสุนทรีย์ ที่มีความงาม ผู้รับรู้ค่าความงามได้ในระดับพื้นที่ใกล้เคียงกัน เช่น เป็นภาพเขียน ภาพปั้นแกะสลัก หรือเป็นสิ่งก่อสร้างที่สวยงาม ถึงขั้นประทับใจ หรือชื่นชมมัน เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล

การนำนักเรียนไปศึกษาดูงานทัศนศิลป์ประเภทต่างๆเพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่น และ ความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี

3. สาระการเรียนรู้

1. เข้าใจความสำคัญและประเภทงานทัศนศิลป์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็งานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เข้าใจถึงที่มาของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทัศนศิลป์ไทย
3. อธิบายรูปแบบงานทัศนศิลป์และวิถีชีวิตชาวบ้านในวัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานีได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักษา ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☐ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

- ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

ใบงาน ที่ 5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง

8. การวัดและการประเมินผล

การประเมินระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ใบงานที่ 5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง
- 2) สังเกตพฤติกรรมการเรียน

9. กิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง

เวลา 3 ชั่วโมง

1. ครูอธิบายรายละเอียดการศึกษาดูงาน ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง ให้นักเรียนฟัง พร้อมแจกสมุดบันทึกการศึกษาดูงานแก่นักเรียน ทั้งนี้จะมีการอธิบายรายละเอียดต่างๆจากรองเจ้าอาวาสวัดบางหลวง ตลอดการศึกษาดูงานในครั้งนี้
2. เมื่อถึงวัดฟังคำอธิบายการเข้าชมประเพณีงานทัศนศิลป์ในวัดและประวัติวัดบางหลวง จากรองเจ้าอาวาส วัดบางหลวง พร้อมแจกเอกสารประวัติวัดให้แก่นักเรียน
3. เข้าศึกษาประติมากรรมและนมัสการพระปฐมบรมราช พระพุทธรูปที่มีความสำคัญต่อจังหวัดปทุมธานี โดยรัชกาลที่ 5 เป็นผู้ถวายให้
4. เข้าศึกษาและนมัสการหลวงพ่อบุญ พระประธานในอุโบสถ พระประธานที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในปทุมธานี พร้อมทั้งฟังรายละเอียดของงานสถาปัตยกรรมพระอุโบสถสมัยอยุธยา

5. จากนั้นศึกษาจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องราวที่อยู่บนจิตรกรรมฝาผนัง รูปแบบและยุคสมัยของจิตรกรรมฝาผนัง พร้อมให้นักเรียนเก็บความประทับใจจากมุมที่นักเรียนชื่นชอบเพื่อทำการสร้างสรรค์งานใน ใบงานที่5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง
6. นักเรียนเข้าชมมัสการหลวงพ่อพะพร พระพุทธรูปที่มีพระหัตถ์ซ้ายบิดไปมาได้
7. นักเรียนเข้าชมมณฑปแก้วที่มีการตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นเรื่องพุทธประวัติที่มีความงดงามแล้วนมัสการพระอดีตเจ้าอาวาสองค์ต่างๆบนมณฑปแก้ว ที่ปั้นเหมือนองค์จริง
8. ศึกษาฐานศาลาท่าน้ำในวัดบางหลวงที่มีลวดลาย ที่เรียกว่า ขนมนั่งจิง อยู่บริเวณเดียวกับสะพานโค้งข้ามคลองไม่มีเสาค้ำ จากสมัยรัชกาลที่5 ศิลปกรรมแบบยุโรป
9. ศึกษาเจดีย์มอญ 2 เจดีย์ ที่มีรูปแบบที่แตกต่างจากเจดีย์ของไทย
10. ส่งสมุดบันทึกการศึกษาฐานให้ครูผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์ศิลป์ไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจซึ่งที่ได้รับเกี่ยวกับในการศึกษาดูงานภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ในครั้งนี้
2. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลงาน ใบงานที่5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว นำมาแลกเปลี่ยนความประทับใจกับเพื่อนในชั้นเรียน และนำตัวแทน 3-4 คน ออกมาเล่าความประทับใจ

✿ นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

✿ นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ชุดการสอนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

10. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน วิชาทัศนศิลป์
- 2) คู่มือทัศนศึกษา
- 3) เอกสารวัดบางหลวง

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี
- 2) ห้องสมุด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง ตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม

ระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง

เวลา 3 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การนำนักเรียนไปศึกษาดูงานทัศนศิลป์ประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานจิตรกรรม ประติมากรรมและงานสถาปัตยกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นและความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี เพื่อได้ทำการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อเข้าใจความหมาย ความสำคัญประเภทงานจิตรกรรมในประเทศและในจังหวัดปทุมธานีได้
2. เพื่อเข้าใจถึงต้นกำเนิด ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ประเภทงานจิตรกรรมได้
3. เพื่อเข้าใจรูปแบบงานจิตรกรรมไทยในวัดบางหลวง

3. สาระการเรียนรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญประเภทงานจิตรกรรมในประเทศและในจังหวัดปทุมธานีได้
2. สามารถรู้ถึงต้นกำเนิดของจิตรกรรมไทยแต่ละยุคสมัยและการอนุรักษ์ประเภทงานจิตรกรรมได้
3. สามารถอธิบายรูปแบบงานจิตรกรรมไทยในวัดบางหลวงได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน(ตามแผนการจัดการเรียนรู้นี้)

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักษา ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☒ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

- ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบวิธีสอนแบบกิจกรรม)

3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง

1. ครูอธิบายรายละเอียดการศึกษาดูงาน ตะลอนศิลป์วัดบางหลวง ให้นักเรียนฟัง พร้อมแจกสมุดบันทึกการศึกษาดูงานแก่นักเรียน ทั้งนี้จะมีการอธิบายรายละเอียดต่างๆจากรองเจ้าอาวาสวัดบางหลวง ตลอดการศึกษาดูงานในครั้งนี้
2. เมื่อถึงวัดฟังคำอธิบายการเข้าชมประเภทงานทัศนศิลป์ในวัดและประวัติวัดบางหลวง จากรองเจ้าอาวาส วัดบางหลวง พร้อมแจกเอกสารประวัติวัดให้นักเรียน
3. เข้าศึกษาประติมากรรมและนมัสการพระปฐมบรมราช พระพุทธรูปที่มีความสำคัญต่อจังหวัดปทุมธานี โดยรัชกาลที่5 เป็นผู้ถวายให้
4. เข้าศึกษาและนมัสการหลวงพ่อใหญ่ พระประธานในอุโบสถ พระประธานที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในปทุมธานี พร้อมทั้งฟังรายละเอียดของงานสถาปัตยกรรมพระอุโบสถสมัยอยุธยา
5. จากนั้นศึกษาจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องราวที่อยู่บนจิตรกรรมฝาผนัง รูปแบบและยุคสมัยของจิตรกรรมฝาผนัง พร้อมให้นักเรียนเก็บความประทับใจจากมุมที่นักเรียนชื่นชอบเพื่อทำการสร้างสรรค์งานใน ใบงานที่5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง
6. นักเรียนเข้านมัสการหลวงพ่อเพชร พระพุทธรูปที่มีพระหัตถ์ซ้ายบิด ไปมาได้
7. นักเรียนเข้าชมมณฑปแก้วที่มีการตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นเรื่องพุทธประวัติที่มีความงดงามแล้ว นมัสการพระอดีตเจ้าอาวาสองค์ต่างๆบนมณฑปแก้ว ที่ปั้นเหมือนองค์จริง

8. ศึกษาดูงานศาลาทำน้ำในวัดบางหลวงที่มีลวดลาย ที่เรียกว่า ขนมปังจิง อยู่บริเวณเดียวกับสะพาน
โค้งข้ามคลองไม่มีเสาค้ำ จากสมัยรัชกาลที่ 5
9. ศึกษาเจดีย์มอญ 2 เจดีย์ ที่มีรูปแบบที่แตกต่างจากเจดีย์ของไทย
10. ส่งสมุดบันทึกการศึกษาดูงานให้ครูผู้สอน

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 5	ใบงานที่ 5	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
สังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (รายบุคคล)	แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ (รายบุคคล)	ระดับคุณภาพ ดี

9. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

9.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน วิชาทัศนศิลป์
- 2) คู่มือทัศนศึกษา
- 3) เอกสารวัดบางหลวง

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) วัดบางหลวง จังหวัดปทุมธานี
- 2) ห้องสมุด

10. บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง ตะลอนศิลป์ถิ่นปทุม

ระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง สร้างสรรค์ศิลป์ไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การสร้างสรรคงานศิลปะจะประสบความสำเร็จเป็นผลงานได้ นอกจากต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวกำหนดแนวทางและรูปแบบแล้ว ยังต้องอาศัยสามารถที่ขอดีเยี่ยมของศิลปิน ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะตน เป็นความชำนาญที่เกิดจากการฝึกฝนและความพยายามอันน่าทึ่ง เพราะฝีมืออันเยี่ยมยอด

การสร้างสรรคศิลป์ไทยนอกจากจะเป็นการฝึกฝนฝีมือแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้วาดมีจิตใจอ่อนโยน เพราะจิตรกรรมไทยล้วนมีแง่คติที่ดีแฝงอยู่ ทั้งนี้เมื่อสร้างสรรคงานแล้วผู้สร้างควรมีการประเมินชิ้นงานเพื่อที่ผู้สร้างจะสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไปได้

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า งานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อซาบซึ้งต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่ออนุรักษ์ประเภทของงานทัศนศิลป์
3. เพื่อประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น

3. สาระการเรียนรู้

1. สามารถอธิบายความประทับใจต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้
2. สามารถอธิบายการอนุรักษ์ประเภทของงานทัศนศิลป์ต่างๆได้
3. สามารถประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นได้

4. สมรรถนะสำคัญที่จะเกิดกับผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
- 4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ที่ปรากฏจากการเรียน)

5.1 ☒ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	5.2 ☒ ซื่อสัตย์ สุจริต
5.3 ☒ มีวินัย	5.4 ☒ ใฝ่เรียนรู้
5.5 ☒ อยู่อย่างพอเพียง	5.6 ☒ มุ่งมั่นในการทำงาน
5.7 ☒ รักความเป็นไทย	5.8 ☒ มีจิตสาธารณะ

6. ผู้ประเมิน

- ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง อื่น ๆ.....

7. กิจกรรมการเรียนรู้ (วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบวิธีสอนแบบวิธีสอนแบบกิจกรรม)

ชั่วโมงที่ 4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สร้างสรรค์ศิลป์ไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

1. ครูอธิบายซักถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ได้รับเกี่ยวกับในการศึกษาดูงานภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ในครั้งนี้
2. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลงาน ใบงานที่ 5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว นำมาแลกเปลี่ยนความประทับใจกับเพื่อนในชั้นเรียน และนำตัวแทน 3-4 คน ออกมาเล่าความประทับใจ

✿ นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

✿ นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ชุดการสอนเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

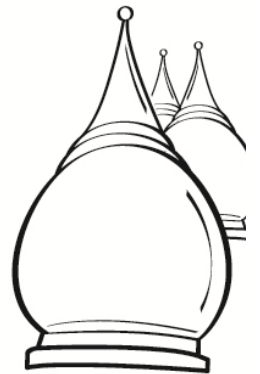
8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 5	ใบงานที่ 5	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงานนักเรียน	แบบประเมินการนำเสนอผลงานนักเรียน	ระดับคุณภาพ ดี
สอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน	แบบสอบถามความพึงพอใจ	ระดับคุณภาพ ดี

ใบงานที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (Mind map)

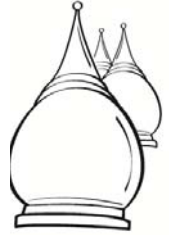
ภาระงาน ให้นักเรียนรวมกลุ่ม 5-6 คน ระดมความคิดเป็นสร้างองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีออกมาเป็น Mind map เช่น สถานที่สำคัญ ประเพณี และภูมิปัญญาต่างๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานี

1. ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....
2. ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....
3. ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....
4. ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....
5. ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....
6. ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 2 จิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย – ในปทุมธานี

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ภาระงาน ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย – ในปทุมธานี

1. จิตรกรรมยุคสมัยทวารวดี.....
.....
.....

2. จิตรกรรมยุคสมัยศรีวิชัย.....
.....
.....

3. จิตรกรรมยุคสมัยเขียงแสน.....
.....
.....

4. จิตรกรรมยุคสมัยสุโขทัย.....
.....
.....

5. จิตรกรรมยุคสมัยอยุธยา.....
.....
.....

6. จิตรกรรมยุคสมัยรัตนโกสินทร์.....
.....
.....

7. จิตรกรรมในจังหวัดปทุมธานี.....
.....
.....

ใบงานที่ 3 ประติมากรรมที่สำคัญใน วัดบางหลวง

ชื่อ-สกุล..... ชั้น.....เลขที่.....

ภาระงาน ให้นักเรียนอธิบาย พุทธลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปสำคัญในวัดบางหลวง

1. พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่.....

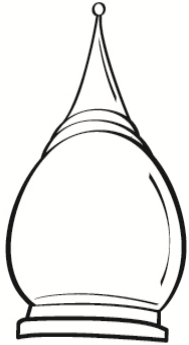
.....

.....

.....

.....

.....

2. พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. พระพุทธรูปปฐมบรมราชา.....

.....

.....

.....

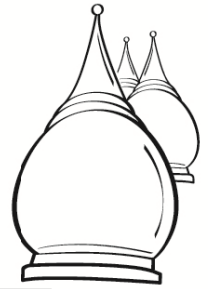
.....

.....

.....

ใบงานที่ 4 สถาปัตยกรรมไทย

ชื่อ-สกุล ชั้น.....เลขที่.....

ภาระงาน ให้นักเรียนเลือกคำตอบในช่องข้างล่างมาเติมคำตามช่องว่างให้ถูกต้อง

คำตอบ	1. สահร่าย	4. รวงผึ้ง
	2. บัวหัวเสา	5. คันทวย
	3. หางหงส์	6. หน้าบัน

ใบงานที่ 5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง

ภาระงาน ให้นักเรียนวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ชื่นชอบ จากการศึกษาดูงานในอุโบสถหลวงพ่อ
ใหญ่ ณ วัดบางหลวง พร้อมทั้งอธิบายความประทับใจที่นักเรียนเลือกวาด

อธิบายความประทับใจ

.....

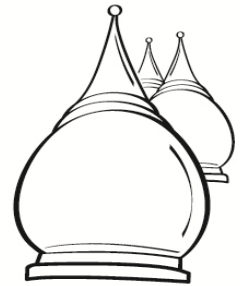
.....

.....

.....

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบความรู้ 1 จิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย

จิตรกรรมไทย โดยมากเขียนไว้เพื่อในการประดับตกแต่ง อาคารศาสนสถานและเครื่องใช้ ที่เกี่ยวเนื่องในพุทธศาสนา เช่น ในโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ คูหาในสถูปเจดีย์ คัมภีร์ต่างๆ และบนภาพพระภู เป็นต้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวจากพระไตรปิฎก เช่น พุทธ

จิตรกรรมไทย เป็นการสร้างสรรค์ภาพเขียนมักจะเป็น 2 มิติ ไม่มีแสงและเงา สีพื้นจะเป็นสีเรียบๆ ไม่จุดฉลาดสีที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสีดำ สีน้ำตาล สีเขียว เส้นที่ใช้มักจะเป็นเส้นโค้งช่วยให้ภาพดูอ่อนช้อย นุ่มนวล ไม่แข็งกระด้าง จัดเป็นภาพเล่าเรื่องที่เขียนขึ้นด้วยความคิดจินตนาการของคนไทย มีลักษณะ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดสุวรรณาราม

จิตรกรรมแต่ละยุคสมัยของไทย

- 1) สมัยทวารวดี ได้พบหลักฐานเกี่ยวกับภาพลายเส้นจำหลักบนศิลาที่เจดีย์จุลประโทน อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม และภาพจิตรกรรมเขียนสีบนแผ่นอิฐเป็นลวดลายเรขาคณิตและลายก้านขดหรือลายกัน หอยที่โบราณสถานในเขตเมืองอู่ทองเก่า จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) สมัยศรีวิชัย พบภาพจิตรกรรมที่ถ้ำศิลาปะ จังหวัดยะลา ภาพที่พบในถ้ำนี้ส่วนใหญ่จะเขียนด้วยสีเหลืองมากกว่าสีอื่น จึงจัดเป็นจิตรกรรมประเภทสีเอกรงค์ งานจิตรกรรมที่ปรากฏเป็นภาพพระพุทธรูปนั่งเป็นแถวเบื้องซ้ายและเบื้องขวามือ สาวกหรืออุบาสกอุบาสิกา ได้ลงมาเป็นพระพุทธรูปปางศิลา
- 3) สมัยเชียงแสน ภาพจิตรกรรมที่พบเห็นได้มีการใช้สีจากแร่ธาตุธรรมชาติและสีจากพืช ภาพจิตรกรรมฝาผนังปรากฏอยู่ในวิหาร นิยมเขียนเป็นเรื่องราวในชาดก ซึ่งเป็นการใช้ภาพสอนธรรมะ ภาพจิตรกรรมที่โดดเด่นจากวิหารวัดภูมินทร์ เขียนขึ้นใหม่ในราวปีพ.ศ. 2410 ในต้นรัชกาลที่ห้า ในสมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดช เป็นเจ้าเมืองน่าน แสดงให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ

4) สมัยสุโขทัย พบจิตรกรรมฝาผนังอยู่ 3 แห่ง คือ ภายในอุโมงค์ผนังมณฑปพระประธานวัดศรีชุมเมืองสุโขทัย ลักษณะของภาพเขียนที่ปรากฏจะเป็นทั้งภาพจำหลักหลายเส้น และงานจิตรกรรมเขียนสีอีกสองแห่งพบอยู่ภายในเรือนธาตุของเจดีย์ทางปราสาท 2 องค์ คือที่เจดีย์บริวารในวัดเจ็ดแถวกับเจดีย์ประธานในวัดเขาใหญ่เมืองศรีสัชนาลัย

5) สมัยอยุธยา เป็นสมัยที่งานจิตรกรรมแบบประเพณีของไทยได้เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจัง จิตรกรรมอยุธยาได้พัฒนาการมาจากแบบอย่างภาพลายเส้นของสุโขทัย จนเกิดเป็นรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะตนเองอย่างเด่นชัด ภาพจิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนต้นจะพบที่พระปรางค์ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดราชบุรี วัดพระรามและวัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งภาพทั้งหมดเขียนเป็นรูปพระพุทธรูปเจ้าเรียงแถวซ้อนกันเป็นชั้น ๆ มีลวดลายซุ้มแบบใหม่ ๆ สีที่ใช้จัดอยู่ในวรรณะเอกรงค์ ต่อมาวิทยาการใหม่ ๆ ทางด้านฝีมือช่างและทางด้านศิลปกรรมได้เจริญมากขึ้น เพราะได้มีการติดต่อกับชาวต่างชาติ จึงทำให้ภาพจิตรกรรมสมัยอยุธยาในช่วงต่อมาปรากฏมีวรรณะเป็นพหุรงค์ เนื่องจากได้รับสีจากประเทศต่าง ๆ เช่น สีแดงชาดและเขียวจากจีน ดินแดงเทศจากอินเดีย และเปอร์เซีย น้ำเงินจากยุโรป เป็นต้น จึงทำให้งานจิตรกรรมสมัยอยุธยาเริ่มมีสีวรรณะสดใสงดงาม โดยเฉพาะสมัยอยุธยาตอนปลาย

6) สมัยรัตนโกสินทร์ งานจิตรกรรมที่ปรากฏในระยะแรก ๆ จะมีแบบอย่างในการเขียนคล้ายกับจิตรกรรมสมัยอยุธยาอยู่มาก ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 3 จิตรกรรมของไทยได้มีพัฒนาการเจริญถึงขั้นสูงสุด และแสดงลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์อย่างเต็มที่ ถือเป็นยุคทองจิตรกรรมแบบประเพณีไทยอย่างแท้จริง โดยเริ่มมีการปิดทองคำเปลวลงบนภาพ เช่น พระอุโบสถวัดดาวดึงส์ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระอุโบสถวัดช่องนนทรี พระอุโบสถและวิหารหลวงวัดสุทัศนเทพวราราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นต้น

หลังจากนั้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมาศิลปะแบบตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในงานจิตรกรรมไทย ลักษณะของงานจิตรกรรมในระยะนี้จะเป็นการเขียนแบบลอกเลียนของเก่าเสียเป็นส่วนใหญ่ ได้มีการนำเอาลักษณะบางประการของศิลปะตะวันตกมาปรับใช้ในงานแบบประเพณีของตน มีการใช้แสงเงากับวัตถุใช้หลักทัศนวิสัยตามความเป็นจริง เช่น งานจิตรกรรมไทย พระอุโบสถวัดทองนพคุณ พระที่นั่งทรงผนวช วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

บรรณานุกรม

-<http://www.hunhkapit.ac.th/art/index>.

-หนังสือเรียนสาระทักษะการดำเนินชีวิต รายวิชา ศิลปศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

ใบงานที่ 2 ประติมากรรมที่สำคัญใน วัดบางหลวง

ประติมากรรม เป็นงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ และการจัดองค์ประกอบองค์ประกอบ ความงามอื่น ลงบนสื่อต่างๆ เช่น ไม้ หิน โลหะ สัมฤทธิ์ ฯลฯ เพื่อให้เกิดรูปทรง 3 มิติ มีความลึกหรือขนานนา สามารถสื่อถึงสิ่งต่างๆ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม รวมถึงจิตใจของมนุษย์โดยชิ้นงานผ่านการสร้างของประติมากร ประติมากรรมเป็นแขนงหนึ่งของทัศนศิลป์ ผู้ทำงานประติมากรรม มักเรียกว่า ประติมากร

งานประติมากรรมที่เกี่ยวกับศาสนามักจะกดให้แตกต่างออกไปว่า ปฏิมากรรม ผู้ที่สร้างงาน ปฏิมากรรม เรียกว่า ปฏิมากร งานประติมากรรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามมิติของความคิด ได้แก่ ประติมากรรมนูนต่ำ ,ประติมากรรมนูนสูง,ประติมากรรมลอยตัว

ในวัดบางหลวงมีงานประติมากรรมที่มีความสำคัญอยู่หลายอย่าง เช่น พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่, พระพุทธรูปหลวงพ่อเพชร, พระพุทธรูปพระปทุมธรรมราช, ใบเสมาสมัยอยุธยา เป็นต้น

พระพุทธรูปหลวงพ่อใหญ่

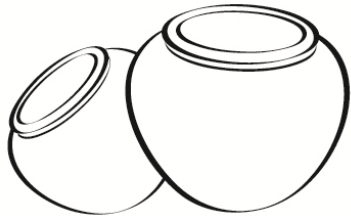
พระประธานในอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ มีพุทธลักษณะงดงาม ปิดทองคำทั้งองค์ เป็นพระประธานในอุโบสถสมัยอยุธยาและมีขนาดองค์ใหญ่ที่สุดในจังหวัดปทุมธานี ประวัติการสร้างหลวงพ่อใหญ่นี้ ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจน คือไม่ทราบว่าใครเป็นผู้สร้าง ทราบเพียงแต่ว่าสร้างในสมัยอยุธยา

หลวงพ่อเพชร เป็นพระพุทธรูปสมัยอยุธยา ปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร มีพุทธลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากพระพุทธรูปทั่วไปคือ พระหัตถ์ซ้ายบิดไปมาได้ (มีหนึ่งเดียวในโลก) หล่อด้วยสัมฤทธิ์ตันทั้งองค์ มีหน้าตักกว้าง 25 นิ้ว สูง 39 นิ้ว

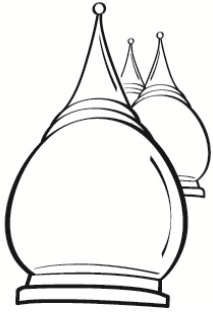
หลวงพ่อเพชรก็ยังเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่คู่บ้านคู่เมืองของชาวบ้านบางหลวงและใกล้เคียง

พระปฐมบรมราช

เป็นพระประจำจังหวัดปทุมธานี สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นพระพุทธรูปปางขัดสมาธิเพชร หล่อด้วยโลหะผสม หน้าตักกว้าง 3 คืบ พระสุคตประมาณ 40 นิ้ว สูง 50 นิ้ว ห่มจีวรสังฆาฏิพาด ตั้งอยู่บนฐานบัว สูง 8 นิ้ว ยาว 47 นิ้ว วัดความสูงถึงยอดพระเกตุมาลาได้ 65 นิ้ว

ใบงานที่ 3 สถาปัตยกรรมไทย

สถาปัตยกรรมไทย หมายถึงศิลปะการก่อสร้างของไทย อันได้แก่อาคาร บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร วัง สถูป และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่มีมูลเหตุที่มาของการก่อสร้าง อาคารบ้านเรือนในแต่ละท้องถิ่น จะมีลักษณะ ผิดแผกแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพทาง ภูมิศาสตร์ และคตินิยมของแต่ละท้องถิ่น แต่สิ่งก่อสร้างทางศาสนา พุทธ มักจะมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะมีความเชื่อ ความศรัทธาและแบบแผนพิธีกรรมที่เหมือน ๆ กัน สถาปัตยกรรมที่ มักนิยมนำมาเป็นข้อศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็น สถูป เจดีย์ โบสถ์ วิหาร หรือพระราชวัง

สถาปัตยกรรมไทย สามารถจัดหมวดหมู่ ตามลักษณะการใช้งานได้ ประเภท คือ

1. สถาปัตยกรรมที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ได้แก่ บ้านเรือน ตำหนัก วังและพระราชวัง เป็นต้น
2. สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณ วัด ซึ่งประกอบไปด้วย สถาปัตยกรรมหลายอย่าง ได้แก่ โบสถ์ เป็นที่กระทำสังกรรมของพระภิกษุ เป็นต้น

กแก้ว

ปลี หรือปลียอด

ป่องไฉน

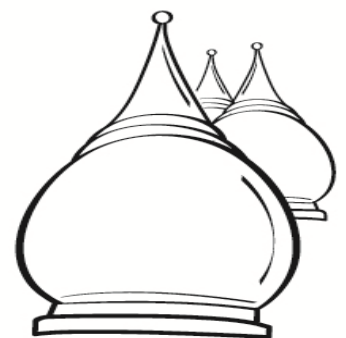
เสาดาน

บรรลึงก์

องค์ระฆัง

มัลลัถา

โครงสร้างเจดีย์ทรงระฆัง

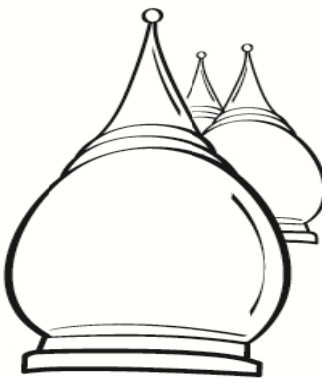

- ช่อฟ้า
- หน้าบัน
- ใบระกาและ หางหงส์

เจดีย์ย่อมุม

สะพานโค้งไม่มีเสาค้ำสมัยรัชกาลที่ 5

รณานุกรม
 -หนังสือเรียนสาระทักษะการดำเนินชีวิต รายวิชา ศิลปศึกษา สำนักงาน
 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 กระทรวงศึกษาธิการ

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กิจกรรมที่..... เรื่อง.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
แล้วขีด / ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ชื่อกลุ่ม

ชื่อสมาชิกในกลุ่ม 1 2
3 4
5 6

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	มีการวางแผนร่วมกันก่อนทำงาน				
2	มีการแบ่งหน้าที่กันในกลุ่มอย่างเหมาะสม				
3	มีการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก				
4	มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม				
5	มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

แบบประเมินการวาดจิตรกรรมที่จับขึ้นชอบ ณ วัดบางหลวง

กิจกรรมที่..... เรื่อง.....

ชื่อ-สกุลนักเรียน.....ห้อง.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
แล้วขีด / ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพผลงาน			
		4	3	2	1
1	การเลือกวาดภาพสื่อความหมายและเรื่องราว				
2	เทคนิคที่ใช้ในการวาดภาพ				
3	ความสวยงาม				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดีมาก	=	4
ดี	=	3
พอใช้	=	2
ปรับปรุง	=	1

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11 - 12	ดีมาก
9 - 10	ดี
6 - 8	พอใช้
ต่ำกว่า 6	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

กิจกรรมที่..... เรื่อง.....

ชื่อ-สกุลนักเรียน..... ห้อง..... เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
แล้วขีด / ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือผู้อื่น				
2	การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่าง เต็มความสามารถ				
3	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี				
4	แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องาน				
5	การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
	รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

แบบประเมินการนำเสนอผลงานนักเรียน

กิจกรรมที่..... เรื่อง.....

ชื่อ-สกุลนักเรียน..... ห้อง..... เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
แล้วขีด / ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2	ความคิดสร้างสรรค์				
3	วิธีการนำเสนอ				
4	การนำไปใช้ประโยชน์				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมค่อนข้างสมบูรณ์	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นบางส่วน	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (รายบุคคล)

กิจกรรมที่..... เรื่อง.....

ชื่อ-สกุลนักเรียน..... ห้อง..... เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน

แล้วขีด / ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ลักษณะพึงชี้	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	ปฏิบัติตามระเบียบการสอน				
2	เข้าเรียนตรงเวลา				
3	แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ				
4	สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5	ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า				
6	มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
7	มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				
8	มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
9	แสดงออกถึงการมีน้ำใจหรือการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมค่อนข้างสมบูรณ์ ให้ 3 คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นบางส่วน ให้ 2 คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
-36	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

ชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์
เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ของไทย ได้รับอิทธิพลจากเรื่องใด 1. ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ 2. ความคิดของศิลปินที่โดดเด่น 3. ความเชื่อความศรัทธา ทางพุทธศาสนา 4. เทคนิค โบราณที่สืบทอดต่อกันมา	4. ชาวมอญมีการอพยพเข้ามาในจังหวัดปทุมธานีใน ยุคสมัยใด 1. สมัยอยุธยา 2. สมัยสุโขทัย 3. สมัยเชียงใหม่ 4. สมัยล้านนา
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง 1. การกระทำที่เป็นประเพณีของคนในท้องถิ่น 2. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในท้องถิ่น 3. ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น 4. การประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์งานศิลปะ	5. เหตุใดชาวมอญจึงอพยพเข้ามาในไทย 1. ชาวมอญมีการอพยพถิ่นฐานตลอดเวลา 2. ชาวมอญพบว่าในไทยมีความอุดมสมบูรณ์ 3. ชาวมอญอพยพเข้าหาถิ่นฐานที่มีความเจริญ 4. ชาวมอญถูกพม่าเกณฑ์ให้ทำศึกสงครามจึงต้องอพยพหนี
3. จังหวัดปทุมธานีมีผู้คนหลายเชื้อชาติ โดยเฉพาะมีกลุ่มคนเชื้อสายที่ย้ายถิ่นมาอยู่ในจังหวัดปทุมธานีจำนวนมาก 1. เขมร 2. ขอม 3. มอญ 4. ลาว	6. พระพุทธรูปองค์ใดที่รัชกาลที่ 5 ทรงมอบให้เป็นพระพุทธรูปประจำเมือง 1. ประปฐมสิงห์ราช 2. หลวงพ่อใหญ่ 3. หลวงพ่อเพชร 4. พระปฐมธรรมราช

7.จังหวัดปทุมธานีมีแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาจะเห็นได้จากหลักฐานใดที่ชัดเจนที่สุด

- 1.เตาเผาขนาดใหญ่ วัดสิงห์
- 2.เตาเผา วัดเจดีย์หอย
- 3.โอ่งโบราณ วัดเจดีย์หอย
- 4.เครื่องปั้นดินเผา วัดชินวราราม

8.จิตรกรรมในวัดบางหลวงมีการเขียนภาพในระยะใกล้-ไกลตามแบบใด

- 1.แบบสุโขทัย
- 2.แบบตะวันตก
- 3.แบบตะวันออก
- 4.ผสมผสาน

9.จิตรกรรมไทยในสมัยใด ที่เริ่มมีการใช้สีในการตัดเส้นและปิดทองลงบนภาพฝาผนัง

- 1.สมัยทวารวดี
- 2.สมัยสุโขทัย
- 3.สมัยอยุธยา
- 4.สมัยรัตนโกสินทร์

10.ศิลปินท่านใดที่นำรูปแบบการเขียนแบบระยะใกล้ -ไกล เข้ามาเขียนบนจิตรกรรมฝาผนังคนแรก

- 1.ขรัวอินโข่ง
- 2.อาจารย์ศิลป์ พีระศรี
- 3.หลวงวิจิตรวาทการ
- 4.อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์

11.จิตรกรรมฝาผนังในวัดส่วนใหญ่นิยมเขียนถ่ายทอดผลงานเรื่องอะไร

- 1.รามเกียรติ์
- 2.ขนบธรรมเนียมประเพณี
- 3.ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา
- 4.จินตนาการเรื่องราว

12.จิตรกรรมในพระอุโบสถ วัดบางหลวงเขียนเรื่องราวมากมายยกเว้นเรื่องใด

- 1.ชาดก
- 2.พุทธประวัติ
- 3.วิถีชีวิตชาวบ้าน
- 4.รามเกียรติ์

13.จิตรกรรมไทยเขียนเป็นภาพกี่มิติ

1. 1 มิติ
2. 2 มิติ
3. 3 มิติ
4. อีสระ

14.สีชาด ในงานกิจกรรมฝาผนังหมายถึงสีอะไร

- 1.แดง
- 2.เขียว
- 3.คราม
- 4.น้ำเงิน

15. ศิลปินที่ทำงานศิลปะ ที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาคือใคร

1. ประติมากร
2. สถาปนิก
3. จิตรกร
4. ปฎิมากร

16. ประติมากรรมไทย เป็นศิลปะแบบใด

1. นามธรรม
2. เหมือนจริง
3. กึ่งนามธรรม
4. อุดมคติ

17. พระพุทธรูปหลวงพ่เพชรในวัดบางหลวงหล่อ ด้วยแร่อะไร

1. ปูน
2. สำริด
3. ทองเหลือง
4. ดีบุก

18. สำริด ที่ส่วนใหญ่ใช้หล่อพระพุทธรูป เกิดจากแร่ อะไร

1. เหล็ก ดีบุก
2. ทองแดง ดีบุก
3. สังกะสี ดีบุก
4. เหล็ก ทองแดง

19. หลวงพ่ใหญ่ พระประธานในอุโบสถมีความโดดเด่นทางด้านใด

1. องค์สำริดทั้งองค์
2. พระประธานที่ใหญ่ที่สุดใน จ.ปทุมธานี
3. พระประจำ จ.ปทุมธานี
4. พระนอนที่ใหญ่ที่สุดใน จ.ปทุมธานี

20. งานประติมากรรมในมณฑปแก้ว ส่วนใหญ่เป็นที่ประดิษฐาน เป็นรูปอะไร

1. รูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาสวัดบางหลวง
2. รูปฤาษี
3. รูปพระประจำจังหวัดปทุมธานี
4. รูปบุคคลสำคัญที่สร้างวัด

21. หลวงพ่เพชร เป็นพระพุทธรูปสมัยใด

1. กุปตะ
2. เชียงแสน
3. สุโขทัย
4. อโยธยา

22. พุทธลักษณะหลวงพ่เพชร ที่แตกต่างจากพระพุทธรูปทั่วไปคืออะไร

1. พระเนตรมีสีแดง
2. พระหัตถ์สามารถถอดได้
3. พระหัตถ์ซ้ายบิดไปมาได้
4. พระหัตถ์ขวามือบิดไปมาได้

23. พระพุทธรูปพระปฐมบรมราช ในวัดบางหลวง
สร้างเป็นปางอะไร

1. ปางซุ้มาร
2. ปางถวายเนตร
3. ปางลีลา
4. ปางขัดสมาธิเพชร

24. เหตุใดศาลาท่าน้ำในวัดบางหลวง จึงถูกเรียกว่า
ทรง “ขนมปังจิง”

1. เคยเป็นสถานที่แรกที่ทำขนมปังจิง
2. ศาลามีการฉลุไม้ เป็นลวดลายคล้ายขนมปัง
จิง นิยมมากในรัชกาลที่ 5
3. ขนมปังจิงเป็นที่นิยมมากในรัชกาลที่ 5
จึงนำมาตั้งชื่อ
4. ลวดลายปูนปั้น คล้ายขนมปังจิง

25. สถาปัตยกรรม อุโบสถหลวงพ่อใหญ่ ในวัดบาง
หลวงเป็นสถาปัตยกรรมในยุคสมัยใด

1. อยุธา
2. สุโขทัย
3. รัตน โกสินทร์
4. ทวารวดี

26. สถาปัตยกรรม มณฑปแก้ว มีความวิจิตรงดงามมาก
สร้างขึ้นในยุคสมัยใด

1. สุโขทัย
2. อยุธา
3. ธนบุรี
4. รัตนโกสินทร์

27. เจดีย์มอญ ที่อยู่ในวัดบางหลวง เป็นเจดีย์มอญ
รูปแบบทรงใด

1. สรูปสะปลาตา
2. อนันทะวิหาร
3. อนันทเจดีย์
4. ชเวดากอง

28. สถาบันใดที่ควรสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์
วัฒนธรรมเป็นอันดับแรก

1. สถาบันการศึกษา
2. สถาบันศาสนา
3. สถาบันครอบครัว
4. สถาบันการเมือง

29. ข้อใดเป็นความสำคัญของวัดและศาสนาที่เป็น
ศูนย์กลางของสังคม

1. ศิลปวัฒนธรรม
2. ด้านสังคม
3. ด้านการเมือง
4. ด้านเศรษฐกิจ

30. เหตุใดภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงค่อยๆ สูญหายไป

1. เพราะคนรุ่นเก่ามีการวางแผนวิชา
2. เพราะคนรุ่นหลังมีการศึกษาที่สูงขึ้น
3. เพราะคนรุ่นหลังใช้เทคโนโลยีก้าวหน้า
มาก
4. เพราะคนรุ่นหลังไม่เห็นความสำคัญและ
ประโยชน์

แบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
วิชา ทักษะศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ความคิดเห็นของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองและโรงเรียนโปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 จงใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่นักเรียนได้รับจากจัดการเรียนการสอนตามความเป็นจริง ความพึงพอใจในระดับต่างๆ มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย
 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
1.1. เนื้อหาที่เรียนมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงสภาพชัดเจน					
1.2. เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน					
1.3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู					
1.4. เนื้อหาแต่ละเรื่องมีการแบ่งเวลาให้เหมาะสม					
1.5. มีการสรุปอภิปราย ระหว่างครูกับนักเรียน					
2. ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน					
2.1. บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง					
2.2. การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ					
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน					
3.1. สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน					
	ระดับความพึงพอใจ				

ภาคผนวก จ

1. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระทัศนศิลป์ก่อนและหลังการทดลอง
ของกลุ่มทดลอง
2. คะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนของกลุ่มทดลอง

ตาราง 5 คะแนนก่อนเรียนหลังเรียน กลุ่มทดลองที่เรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
จังหวัดปทุมธานี

คนที่	ก่อนเรียน (30คะแนน)	หลังเรียน (30คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่าง (D ²)
1	7	17	10	100
2	14	28	14	196
3	18	26	8	64
4	17	28	11	121
5	15	26	11	121
6	11	20	9	81
7	13	22	9	81
8	11	16	5	25
9	15	23	8	64
10	14	25	11	121
11	11	17	6	36
12	16	19	3	9
13	20	30	10	100
14	11	20	9	81
15	15	22	7	49
16	7	17	10	100
17	11	18	7	49
18	15	25	10	100
19	22	27	5	25
20	19	25	6	36
21	13	21	8	64
22	17	25	8	64
23	15	29	14	196
24	16	24	8	64
25	19	27	8	64
26	12	24	12	144
27	17	23	6	36

ตาราง 5 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (30คะแนน)	หลังเรียน (30คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่าง (D ²)
28	19	25	6	36
29	16	27	11	121
30	10	17	7	49
31	8	18	10	100
32	20	27	7	49
33	16	27	11	121
34	20	27	7	49
35	22	26	4	16
36	18	25	7	49
37	20	28	8	64
38	12	25	13	169
39	19	24	5	25
40	8	18	10	100
41	10	24	14	196
42	21	28	7	49
43	14	26	12	144
44	17	30	13	169
45	9	22	13	169
46	15	28	13	169
47	10	24	14	196
48	7	22	15	225
49	17	29	12	144
50	19	25	6	36
รวม	738	1196.0		
\bar{X}	14.80	23.90		
SD.	4.21	3.91		

ตาราง 6 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนทางการเรียนวิชา ทักษะศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

รายการ	X	S.D.	แปลผล
1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้			
1.1 เนื้อหาที่เรียนมีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงสภาพ	4.66	0.62	มากที่สุด
1.2 เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน	4.52	0.67	มากที่สุด
1.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู	4.82	0.38	มากที่สุด
1.4 เนื้อหาแต่ละเรื่องมีการแบ่งเวลาให้เหมาะสม	4.54	0.50	มากที่สุด
1.5 มีการสรุปอภิปราย ระหว่างครูกับนักเรียน	4.90	0.30	มากที่สุด
รวมด้านการประเมินผล	4.68	0.44	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน			
2.1 บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง	4.96	0.19	มากที่สุด
2.2 การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ	4.92	0.27	มากที่สุด
รวมด้านการประเมินผล	4.94	0.21	มากที่สุด
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน			
3.1 สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	4.96	0.19	มากที่สุด
3.2 ครูมีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์ในการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน และเกิดความคิดสร้างสรรค์	4.90	0.30	มากที่สุด
รวมด้านการประเมินผล	4.95	0.15	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	X	S.D.	แปลผล
4.ด้านการประเมินผล			
4.1 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อน	4.86	0.45	มากที่สุด
4.2. มีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนคู่กับการประเมินผลงานของนักเรียน	4.84	0.46	มากที่สุด
4.3.การประเมินครอบคลุมเนื้อหาวิชาและตรงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.96	0.19	มากที่สุด
4.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.ปทุมธานี	4.94	0.23	มากที่สุด
รวมด้านการประเมินผล	4.90	0.32	มากที่สุด
รวมหมด	4.84	0.29	มากที่สุด

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างผลงานนักเรียน

1. ตัวอย่างใบงานที่นักเรียนทำ
2. ผลงานจิตรกรรมที่นักเรียนสร้างสรรค์

ใบงานที่ 2 จิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย - ในปทุมธานี

ชื่อ-สกุล ด.ญ. พัรร์ ศรีมยเรือง ชั้น ม.3/1 เลขที่ 38

ภาระงาน ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย - ในปทุมธานี

1. จิตรกรรมยุคสมัยทวารวดี..... พบหลักฐานเกี่ยวกับภาพเขียนบนผนังศาสนสถานที่สำคัญที่เขื่อนลพบุรี-โกน
อโศกเมืองจันทนครปฐม และภาพจิตรกรรมเขียนสีบนแผ่นอิฐในวัดลหายราดนครศรีและถ้ำก้นผดุง
ลายเขียนองค์พระรัตนตรัยในเขตลาดกระบัง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. จิตรกรรมยุคสมัยศรีวิชัย..... พบภาพจิตรกรรมที่วัดศิลาปะ จังหวัดยะลาภาพที่พบในถ้ำผีเสืงในถ้ำเจ็ดยักษ์
ด้วยสีเหลืองมุกดำสีอื่น จึงจัดเป็นจิตรกรรมประเภทสีเอกรงค์ งานจิตรกรรมที่ปรากฏในพระพุทธรูปนั่ง
เป็นดวงเจ็ดยักษ์และเข็ดยักษ์ ลวดลายหรือลวดลายรูปสัตว์ 9 ตัวคือภาพพระพุทธรูปปางศิลา
3. จิตรกรรมยุคสมัยเชียงแสน..... ภาพจิตรกรรมที่พบเห็นได้มี การไว้สีจากแร่ธาตุธรรมชาติแล้วสีจากพืช
ภาพจิตรกรรมฝาผนังปรากฏอยู่ในจิตร นิยมเขียนเป็นเรื่องราวในชาดก สัตว์ในคัมภีร์พุทธศาสนา ภาพ
จิตรกรรมที่โดดเด่นจากถ้ำเขาวงกต เชียงใหม่ในสมัยทวารวดี ๒๑๑๐ ในถ้ำในถ้ำที่ 5
4. จิตรกรรมยุคสมัยสุโขทัย..... พบจิตรกรรมฝาผนังอยู่ ๓ แห่งคือภายในอุโมงค์ผนังมณฑปพระประทาน
วัดสุโขทัยเมืองสุโขทัย ถัดจากเขื่อนเก่าเขียนที่ปรากฏเป็นทั้งภาพจำหลักลายเส้น และงานจิตรกรรมเขียน
สี สัตว์ของพระองค์ภายในเขื่อนราเมศวรองค์ที่ทางปรกต ๒ องค์ สัตว์คือช้างขาวในวัดเรือกดแลกับเข็ดยักษ์วัดพิณ
5. จิตรกรรมยุคสมัยอยุธยา..... จิตรกรรมอยุธยาที่พัฒนามาจากแบบอย่างภาพลายเส้นวัดสุโขทัย
จนเกิดเป็นรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะตนเองอย่างเด่นชัด ภาพจิตรกรรมในสมัยอยุธยาตอนต้นจึงพบที่พระวิหาร
วัดพระศรีสุนทรนารายณ์ จังหวัดลพบุรี
6. จิตรกรรมยุคสมัยรัตนโกสินทร์..... ที่ปรากฏแรกๆ จะมีแบบอย่างในทิวเขื่อนคล้ายกับจิตรกรรมสมัย
อยุธยาอย่างมาก ต่อมาในสมัย ร.๒ และ ร.๓ จิตรกรรมของไทยได้มีพัฒนาการเจริญถึงขั้นสูงสุด หลังได้รับ
ลักษณะพิเศษจากตะวันตก
7. จิตรกรรมในจังหวัดปทุมธานี..... จิตรกรรมวัดบางหลวง เกิดขึ้นสมัยอยุธยาตอนปลาย
แต่มีการบูรณะปรับปรุงเรื่องๆ ทำในรูปแบบจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ
มีภาพพระปกเกล้ากลีดิษฐ์

ภาพประกอบ 44 ตัวอย่างใบงาน 2 ของนักเรียน

ใบงานที่ 2 จิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย - ในปทุมธานี

ชื่อ-สกุล..... ต.ณ. สุราษฎร์ธานี นรพพงษ์ ชั้น ๗๓/1 เลขที่ 4๒

ภาระงาน ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย - ในปทุมธานี

1. จิตรกรรมยุคสมัยทวารวดี เกี่ยวกับการค้าขาย เส้นจำหลักบนศิลาที่วัดอัมพวัน
ถ.เมื่อ ๑๖๖๖ จ.นครปฐม และภาพจิตรกรรมเขียนสีบนผนังที่วัดอัมพวัน จากศิลปะ
และสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในสมัยทวารวดีในเขตเมืองอู่ทองเก่า จ.สุพรรณบุรี

2. จิตรกรรมยุคสมัยศรีวิชัย พบภาพจิตรกรรมที่ถ้ำกัลป์ จังหวัดยะลา ภาพที่พบในถ้ำ
ส่วนใหญ่เขียนด้วยสีเขม่าจากถ่านสีดิน และสีจากดินดิบหรือดินเผา
จิตรกรรมปรากฏเป็นภาพมนุษย์ รูปหน้าคนหัวสูง และเงื่องจากศิลปะสมัยศรีวิชัย

3. จิตรกรรมยุคสมัยเชียงแสน สีที่สดใสภาพพระอภัยมณีและสีจากที่ขุดพบ
ภาพฝาผนังในวิหาร วัดเขมาภิรตาราม กรุงเทพมหานคร เป็นภาพพระอภัยมณี
ได้ดัดแปลงจากนิทานเรื่องพระอภัยมณี เขียนขึ้นใหม่ในราวปี พ.ศ. ๒๔๑๐

4. จิตรกรรมยุคสมัยสุโขทัย พบจิตรกรรมฝาผนังอยู่ ๒ แห่ง คือ ผนังในอุโบสถวัด
มหาธาตุและผนังวัดมหาธาตุศรีสุโขทัย เป็นภาพจำหลักลายเส้น และภาพ
จิตรกรรมเขียนสีอีก ๑ แห่ง พบอยู่ภายในวัดมหาธาตุศรีสุโขทัย ปรากฏภาพราว ๑๐๙๓

5. จิตรกรรมยุคสมัยอยุธยา เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
วัดสุทัศน์ และวัดมหาธาตุฯ เป็นภาพลายเส้นและสีเขียนด้วยดินสีต่างๆ
เช่น สีแดง สีเขียว สีดำ

6. จิตรกรรมยุคสมัยรัตนโกสินทร์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
กับสมัยอยุธยาอยู่ภายในวัดสุทัศน์ ร.๒ และ ร.๓ ได้เขียนตามภาพเจดีย์
ชั้นสูงสุด และ ๑๑ สัตว์ สี่ขา และ ๑๒ ขา

7. จิตรกรรมในจังหวัดปทุมธานี ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดบางขหลวง ศิลปะสมัย
สมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์พบมีอยู่หลายแห่ง เช่น วัดพระแก้ว
จิตรกรรมที่วัดพระแก้ว = ๑ ภาพ วัดนิกโกสินทร์ ๑๐๙๓ เป็นต้น คือ ภาพพระ
โกลีนา

ภาพประกอบ 45 ตัวอย่างใบงาน 2 ของนักเรียน

ใบงานที่ 2 จิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย - ในปทุมธานี

ชื่อ-สกุล ค.ญ. สุวิธธา เสนาณรงค์ ชั้น ม.3/3 เลขที่ ๖๗

ภาระงาน ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยในแต่ละยุคสมัย - ในปทุมธานี

1. จิตรกรรมยุคสมัยทวารวดี ได้พบหลักฐานบริเวณถ้ำทวารวดีที่จังหวัดสุพรรณบุรี
ในวิหาร และถ้ำเขื่อนจระเข้ที่จังหวัดสุพรรณบุรี และภาพจิตรกรรมที่ผนังถ้ำในจังหวัดนครราชสีมา
และตามกำแพงที่วัดเขาขอมที่จังหวัดสุรินทร์ ในภาคอีสาน และถ้ำเขื่อนจระเข้ที่จังหวัดสุพรรณบุรี

2. จิตรกรรมยุคสมัยศรีวิชัย พบภาพจิตรกรรมที่ถ้ำใต้ถ้ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่ถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี และถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี

3. จิตรกรรมยุคสมัยเชียงแสน พบภาพจิตรกรรมที่ผนังถ้ำในจังหวัดสุพรรณบุรี
ที่ถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี และถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี

4. จิตรกรรมยุคสมัยสุโขทัย พบภาพจิตรกรรมที่ผนังถ้ำในจังหวัดสุพรรณบุรี
ที่ถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี และถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี

5. จิตรกรรมยุคสมัยอยุธยา พบภาพจิตรกรรมที่ผนังถ้ำในจังหวัดสุพรรณบุรี
ที่ถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี และถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี

6. จิตรกรรมยุคสมัยรัตนโกสินทร์ จิตรกรรมที่ผนังถ้ำในจังหวัดสุพรรณบุรี
ที่ถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี และถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี

7. จิตรกรรมในจังหวัดปทุมธานี ภาพจิตรกรรมที่ผนังถ้ำในจังหวัดปทุมธานี
ที่ถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี และถ้ำเขื่อนจระเข้ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 46 ตัวอย่างใบงาน 2 ของนักเรียน

ใบงานที่ 3 ประติมากรรมที่สำคัญใน วัดบางหลวง

ชื่อ-สกุล ณัฐสินยศ อุดมเดช ชั้น ๑/17 เลขที่ ๑

ภาระงาน ให้นักเรียนอธิบาย พุทธลักษณะสำคัญของพระพุทธรูปสำคัญในวัดบางหลวง

1. พระพุทธรูปหลวงพ่ใหญ่ พระประธานในอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย วัดศรีมหาโพธิ์ มีพุทธลักษณะ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์องค์ที่ ๑ ในวัดศรีมหาโพธิ์

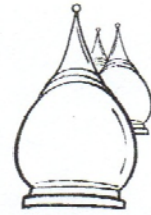
2. พระพุทธรูปหลวงพ่เพชร เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์องค์ที่ ๒ ในวัดศรีมหาโพธิ์ มีพุทธลักษณะ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์องค์ที่ ๒ ในวัดศรีมหาโพธิ์

3. พระพุทธรูปปฐมบรมราช เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์องค์ที่ ๓ ในวัดศรีมหาโพธิ์ มีพุทธลักษณะ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์องค์ที่ ๓ ในวัดศรีมหาโพธิ์

ภาพประกอบ 47 ตัวอย่างใบงาน 3 ของนักเรียน

ใบงานที่ 4 สถาปัตยกรรมไทย

ชื่อ-สกุล อ. ม. ทรัพย์ เลขที่ ชั้น เลขที่

ภาระงาน ให้นักเรียนเลือกคำตอบในช่องข้างล่างมาเติมคำตามช่องว่างให้ถูกต้อง

1. หน้าบัน

2. ทนบก

3. บัวหัวเสา

4. คันทวย

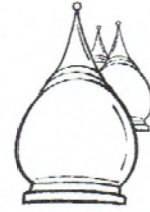
5. ทวยบัว

6. ส่างห่อ

คำตอบ	1. สาทราย	4. รวงผึ้ง
	2. บัวหัวเสา	5. คันทวย
	3. หางหงส์	6. หน้าบัน

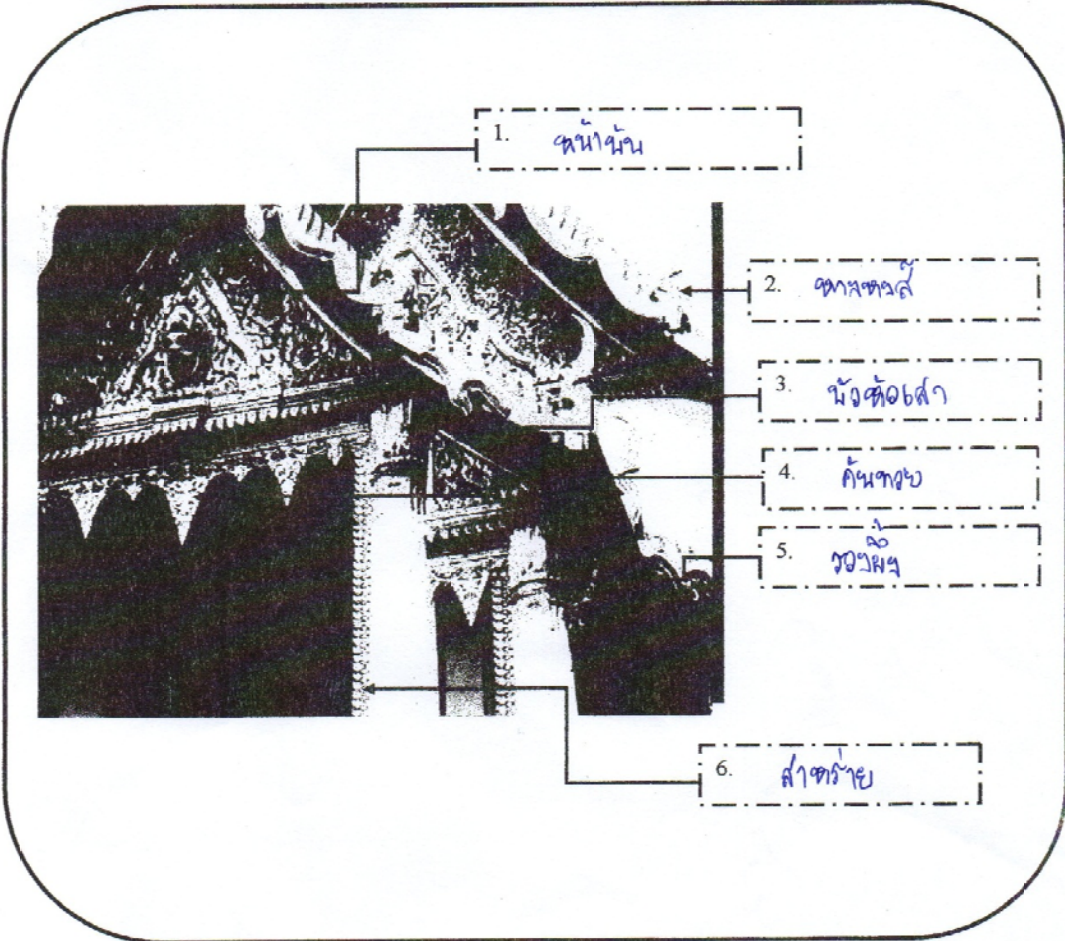
ภาพประกอบ 50 ตัวอย่างใบงาน 4 ของนักเรียน

ใบงานที่ 4 สถาปัตยกรรมไทย

ชื่อ-สกุล ว.ช. นวรัตน์ นุชดี ชั้น 2/17 เลขที่ 10

ภาระงาน ให้นักเรียนเลือกคำตอบในช่องข้างล่างมาเติมคำตามช่องว่างให้ถูกต้อง

คำตอบ	1. สหรัย	4. รวงผึ้ง
	2. บัวหัวเสา	5. คันทวย
	3. หางหงส์	6. หน้าบัน

ภาพประกอบ 51 ตัวอย่างใบงาน 4 ของนักเรียน

ใบงานที่ 4 สถาปัตยกรรมไทย

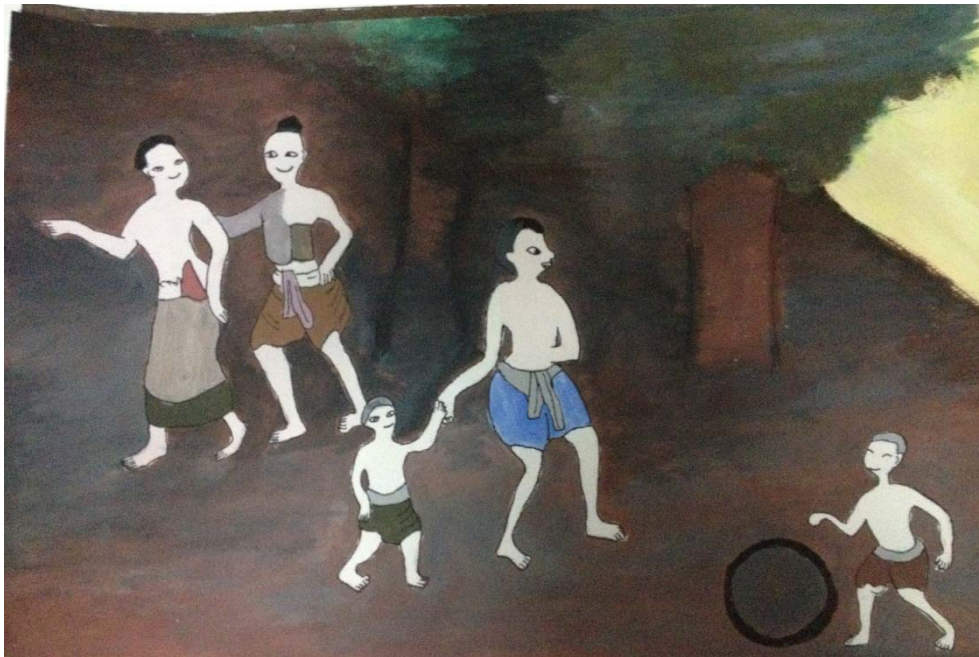
ชื่อ-สกุล. อ. พ. นพวง ทวีระห์ ชั้น ๑.๒/๑๗ เลขที่ ๒๔

ภาระงาน ให้นักเรียนเลือกคำตอบในช่องข้างล่างมาเติมคำตามช่องว่างให้ถูกต้อง

คำตอบ	1. สาหร่าย	4. รวงผึ้ง
	2. บัวหัวเสา	5. คันทวย
	3. หางหงส์	6. หน้าบัน

ภาพประกอบ 52 ตัวอย่างใบงาน 4 ของนักเรียน

ตัวอย่างชิ้นงานที่ 5 จิตรกรรมที่ฉันชื่นชอบ ณ วัดบางหลวง

ภาพประกอบ 53 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 54 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 55 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 56 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 57 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน

ภาพประกอบ 58 ตัวอย่างจิตรกรรมของนักเรียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวลภาวัน บัวเทศ
วันเดือนปีเกิด	30 เมษายน 2532
สถานที่เกิด	ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	10/3 หมู่8 ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13180
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูอัตราจ้าง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2544	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนเชียงรากน้อย(ทรัพย์-สังเวียน เहरาบัตย์ อนุสรณ์)
พ.ศ. 2550	มัธยมศึกษา จาก โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
พ.ศ. 2554	ศบ.(ศิลปะไทย) จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. 2557	กศ.ม.(ศิลปศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล